În ultima vreme lumea nu mai are nici o informație demnă de încredere despre captivul de la Bolabemba. De la memorabila sa grevă a foamei, nu se cunoaște de fapt nimic despre soarta lui. La sfîrșitul lunii octombrie, la Leopoldville a circulat zvonul că Gizenga a reușit să evadeze de pe insulă, cîștigînd pe paznici de partea sa. În oraș se spunea insistent că soldații care îl păzeau pe Gizenga l-au urmat. Aluzii prudente în legătură cu aceasta au apărut și în presă — în ziarul *Courrier d'Afrique* și în săptămînalul *Présence Congolaise*. Autoritățile însă n-au reacționat în nici un fel la aceste știri.

Apoi, versiunea a luat o formă nouă, sinistră : evadarea lui Antoine Gizenga a fost o poveste născocită pentru a camufla asasinarea lui. Despre acest lucru a început să se vorbească din nou pe toate bulevardele. Dar autoritățile n-au reactionat în nici un fel nici de data aceasta.

La 20 noiembrie, influentul săptămînal *Actualité Africaine* din Leopoldville scria : „Zvonurile despre evadarea lui Gizenga din Bolabemba sînt tot mai răspîndite, iar guvernul nici nu le confirmă și nici nu le dezminte. Faptul ne face să fim în gardă și să presupunem că în spatele acestei istorii se ascunde o intenție. Guvernul trebuie să dea în sfîrșit explicații..."

După cîte știu, explicațiile încă nu au fost date.

B. Beknazar IUZBAȘEV
corespondent al agenției „Novosti"

NEW YORK Herald Tribune

PRELUAREA PUTERII

SĂPTĂMÎNA care a trecut ne-a dovedit cîtă dreptate a avut președintele Kennedy cînd l-a ales pe Lyndon Johnson pentru a candida împreună. Alegerea făcută a dovedit nu numai o bună orientare politică ci și spirit de discernămînt, înțelepciune.

Este aproape sigur că președintele Kennedy n-ar fi putut ieși victorios în alegeri fără Johnson. După cum știm de la cei care au lucrat pe lîngă președinte, Kennedy îl considera pe marele său rival drept omul cel mai calificat pentru funcția de președinte în cazul în care el personal ar fi pierdut. Această părere a fost pe deplin justificată de felul calm, sigur și firesc în care a fost preluată puterea.

Ar fi fost imposibil ca Lyndon Johnson să se dedice într-un mod mai convingător scopurilor și aspirațiilor administrației Kennedy. Nu poate exista nici o îndoială în ce privește profunzimea și sinceritatea intențiilor sale de „a continua" opera începută de Kennedy. El a preluat imediat programul legislativ și aceeași strategie de partid pentru 1964 și a precizat că dorește să colaboreze în continuare cu consilierii lui Kennedy.

Dar lăsîndu-ne impresionați de toate acestea, trebuie, cu toată pietatea și respectul, să ne aducem aminte că nu guvernezi lumea cu intenții. John F. Kennedy nu a avut niciodată asemenea iluzii călduțe. Intențiile trebuie confruntate cu mersul istoriei, care este insensibilă și nu ține seama de sentimente.

Vom greși deci dacă vom privi politica lui Kennedy ca pe un plan al unui arhitect pentru o clădire începută și numai parțial construită. Adevărul este că Johnson a devenit subit președinte într-un moment de impas pe plan intern și extern.

Aproape sigur, Kennedy ar fi fost reales. Poate că ar fi reușit să obțină de la Congres o lege privitoare la reducerea impozitelor și o lege a drepturilor civile. Mai mult ca probabil, pacea generală a lumii ar fi fost menținută. Dar pentru a ne da seama ce trebuie să înfrunte noul președinte, e nevoie să începem cu faptul brutal că marile speranțe și promisiuni privind politica „Noii frontiere" sînt într-un impas.

Va fi un miracol politic dacă președintele Johnson va reuși să înlăture blocada Congresului împotriva politicii interne a „Noii frontiere", să restituie puterii executive rolul de conducere națională care este evident ori de cîte ori sistemul de guvernare american funcționează bine.

Felul în care au evoluat lucrurile nu se datorește unei lipse de elocvență, de putere de convingere din partea lui John F. Kennedy, sau faptului că el nu ar fi fost un politician suficient de abil. Fapt este că am intrat iarăși într-una din acele perioade care se repetă din cînd în cînd în istoria țării noastre în epocile postbelice cînd survine o diminuare a puterii prezidențiale.

Atunci cînd președintele Kennedy a încercat să-și atragă concetățenii de partea „Noii frontiere", el a constatat că masele sînt prea obosite de războiul cald și rece, prea asurzite de generalități zgomotoase și impersonale, prea absorbite de reîntoarcerea la viața lor privată. În ciuda faptului că a fost extrem de popular, el nu a reușit să trezească în oameni energia care i-ar fi determinat să treacă „Noua frontieră".

Pe tărîmul afacerilor externe, experiența crucială a președintelui Kennedy a constat în a afla că influența Americii în lume, și deci și influența președintelui, au scăzut în comparație cu deceniul al cincilea și al șaselea. Cînd a candidat în 1960, el a susținut — fără să examineze vreuna din părțile ei importante — că va rezolva moștenirea postbelică în problemele externe. Cu o singură mare excepție, acest lucru nu s-a realizat pentru că nu s-a putut realiza.

El a realizat în mod strălucit un singur lucru care schimbă mersul evenimentelor, a căzut de acord cu Uniunea Sovietică că este necesar și că se poate trăi — în condiții comode și onorabile — în cadrul unui echilibru de forțe. Pentru acest lucru președintele Kennedy va fi ținut minte multă vreme.

Dar povestea stă altfel atunci cînd ne aruncăm privirea asupra marilor proiecte alcătuite pe baza presupunerii demodate că Statele Unite, ca cel mai important apărător al păcii, sînt și conducătorul lumii necomuniste.

Marele proiect pentru Europa, întărirea N.A.T.O., Alianța pentru progres din America Latină, stabilizarea statuquo-ului din Asia de sud, toate aceste proiecte de conducere a lumii de către Statele Unite erau nerezolvate în momentul asasinării președintelui Kennedy. Ele au fost depășite de evenimente, iar președintele Johnson va trebui să facă ce ar fi făcut președintele Kennedy — adică să revadă și să revizuiască politica noastră. Acest lucru va trebui făcut în lumina unei reevaluări a faptelor.

Experiența din toate domeniile ne spune azi, în mod insistent, că deși sîntem încă o mare putere, nu mai sîntem, ca în deceniul al cincilea și al șaselea, puterea supremă în afacerile mondiale.

Walter LIPPMANN

Gazette de Lausanne

CALENDARUL N-A FOST FIXAT

DUPĂ CUM era de așteptat, în cadrul G.A.T.T. comitetul de tratative comerciale n-a reușit să stabilească un „calendar" în vederea așteptatei runde Kennedy (despre care se speră totuși că va începe, așa cum se prevăzuse, anul viitor, în mai). După ce a subliniat dificultățile acestor lucrări preliminare, comitetul a hotărît să suspende negocierile pînă la sfîrșitul anului, sau chiar pînă la sfîrșitul lui ianuarie sau începutul lui februarie.

În cercurile autorizate se crede că este vorba de o măsură înțeleaptă, care va favoriza adoptarea, la Bruxelles, a unei politici agrare comune. Într-adevăr, „cei șase", mai puțin presați de cerințele imediate ale negocierilor tarifare preliminare de la Geneva, se vor simți poate mai înclinați să se pună, în sfîrșit, de acord asupra unei politici agrare comune a cărei lipsă constituie la ora actuală obstacolul principal în calea negocierilor preliminare în vederea „rundei Kennedy".

Cetățeanul american adresîndu-se Congresului : „Ei, nu crezi că ar fi cazul să te pui în mișcare?" (Din Washington Post)

Trei zile după instalarea în funcție a noului președinte al Statelor Unite, s-a aflat că acesta l-a invitat pe dl Christian Herter, principalul consilier în probleme de comerț al Casei Albe, să continue misiunea pe care i-o încredințase președintele Kennedy, adică pregătirea marii negocieri asupra tarifelor, care urmează să înceapă în luna mai a anului viitor și care are ca scop să dea o eficacitate reală legii pentru dezvoltarea comerțului exterior. Ea va permite președintelui Statelor Unite să scadă uniform, cu 50 la sută, toate tarifele vamale, în schimbul unei modificări echivalente a tarifelor Pieței comune și ale principalelor puteri comerciale europene, membre ale G.A.T.T. De altfel, numele președintelui asasinat va rămîne legat de aceste negocieri, care au început să fie denumite „inițiativa cea mai importantă" a guvernării Kennedy.

Pe plan diplomatic, în capitalele europene și la Geneva, pregătirile făcute în vederea acestor negocieri se află într-un stadiu prea avansat, pentru ca dispariția aceluia care le inițiase să pună sub semnul întrebării începerea lor. Este suficient, de altfel, să ne reamintim discursul rostit de ministrul suedez al comerțului, Gunnar Lange, la 28 noiembrie 1961, în fața comitetului G.A.T.T., pentru a ne da seama că, inițiind legea pentru dezvoltarea comerțului exterior, Kennedy n-a făcut decît să concretizeze și să lanseze idei care „planau în aer" și care, venind din partea unui președinte al Statelor Unite, aveau o greutate și un ecou mult mai mare decît venind din partea unui social-democrat scandinav, chiar dacă acesta era ministru al comerțului.

Primele indicii care se observă în luările de poziție urmînd asasinatului de la Dallas arată că președintele Johnson este hotărît nu numai să continue pregătirile începute, dar chiar să le accelereze, arătîndu-se în această privință pe deplin solidar cu predecesorul său. Întrucît Johnson își însușește și programul fiscal pe care consiliul ministerial al O.C.D.E., ținut la Paris, l-a declarat „esențial" pentru înfăptuirea planului de zece ani, care prevede o creștere a produsului național în țările membre de 50 la sută pînă în 1970, se pare că și în această direcție dl Johnson nu intenționează să-și dezamăgească partenerii.

Dl Lyndon Johnson preia puterea în momentul în care negocierile preliminare de la Geneva — cel puțin la fel de importante ca și tratativele propriuzise, dacă nu și mai importante — se găsesc într-un stadiu deosebit de dificil. În cele trei domenii principale pe care specialiștii le-au abordat pînă acum, soluțiile de compromis întîrzie să se arate și C.E.E., paralizată de dezbaterea în interior a problemelor agrare, încă neîncheiată, rămîne și mai departe incapabilă de a formula o poziție comună și constructivă. Dezbaterile în jurul neechivalențelor — în esență aceleași cu dezbaterile ocazionate de măsurile din mai, anul acesta — nu au ajuns încă la un compromis. În privința agriculturii, toată lumea așteaptă din partea „celor șase" să pună ordine în propriile lor probleme, înainte de a putea duce tratative la Geneva. În privința eliminării obstacolelor de natură netarifară, experții n-au realizat decît progrese minime. În stadiul actual al acestor negocieri, dl Lyndon Johnson înfruntă riscul de a fi un președinte care eșuează, acolo unde Kennedy promisese că va reuși. De fapt, este greu de spus dacă Kennedy ar fi avut mai multe șanse decît succesorul său. Dar fapt este că, în timpul vieții lui Kennedy, legea pentru dezvoltarea comerțului exterior promitea ceva economiei americane ; în timp ce acum, cînd Johnson preia responsabilitățile, iluziile în această problemă au scăzut considerabil. Pe plan diplomatic, aceasta nu schimbă prea mult situația ; dar, cu cîteva luni înainte de alegerile din Statele Unite, efectul pe plan intern contează mult.

În mod just sau nu, noul președinte al S.U.A. trece drept un politician deosebit de interesat de problema agrară. Tocmai acesta este domeniul în care promisiunile legii pentru dezvoltarea comerțului exterior sînt reduse, dacă nu chiar inexistente. Deoarece, dacă C.E.E. adoptă pînă la începutul anului viitor o politică agricolă comună, este greu de crezut că elemente ale acestui sistem nou ar putea fi obiectul unei discuții în sînul G.A.T.T. ; dacă însă C.E.E. nu reușește să stabilească o asemenea politică comună, sînt multe șanse ca Franța să ducă într-un impas negocierile de la Geneva și în domeniul produselor industriale.

În privința acestor negocieri, a apărut un singur element nou, chiar în ziua asasinatului de la Dallas : președintele De Gaulle și cancelarul Erhard au admis, într-o declarație comună, publicată la Paris, că un succes al intrării în acțiune a legii pentru dezvoltarea comerțului exterior ar fi de dorit, atît pentru Franța cît și pentru Germania occidentală. Este o afirmație încurajatoare, deoarece pînă acum guvernul francez nu făcuse nici o declarație publică în favoarea legii amintite. Cît valorează aceste urări de succes se va vedea atunci cînd experții vor fi la masa negocierilor. Dar aceste negocieri implică un număr atît de mare de dificultăți și de probleme reale, încît oricare din participanți poate reuși oricînd să găsească un pretext pentru a face să eșueze sau pentru a limita amploarea hotărîrilor luate.

În timpul călătoriei sale în Europa, în prima jumătate a lunii noiembrie, dl Lyndon Johnson nu ascunsese interlocutorilor săi importanța pe care o acordă succesului negocierilor de la Geneva. Pe atunci el era încă vicepreședinte al Statelor Unite. Dar atît la Bruxelles cît și la Haga, propunerile sale erau considerate senzaționale, deoarece el afirma că Statele Unite vor reconsidera problema trupelor americane staționate în Europa, în cazul cînd țările europene ar manifesta ostilitate față de legea pentru dezvoltarea comerțului exterior. După el, aliații europeni nu puteau, în același timp, să accepte protecția soldaților americani și să refuze să cumpere produsele oferite de Statele Unite.

Acestea erau afirmații de natură să îndrepte împotrivă-i naționalismul „european", pe care De Gaulle îl cultivă cu grijă, deoarece problemele apărării și comerțului sînt două domenii care trebuie să rămînă net separate, dacă nu vrem să dăm dreptate acelora care afirmă că trupele americane din Europa nu apără nici oamenii și nici libertatea lor, ci o piață pe care America își propune să o acapareze.

Paul KELLER

PRESA

ACUM 50 DE ANI...

La Mukden a fost descoperită o conspirație a monarhiștilor care pregăteau o insurecție în Manciuria de sud. Șeful conspirației — un fost ofițer — a fost arestat.

Împăratul Wilhelm al Germaniei a construit o cafenea modernă pentru vizitatorii castelului de la Potsdam, concesionînd exploatarea ei contra 6000 de mărci anual.

În parlamentul italian, deputatul Lombardi a ridicat problema situației de inferioritate juridică a femeii italiene.

Guvernul S.U.A. a prezentat un proiect de lege prin care se interzice intrarea în Statele Unite a imigranților analfabeți.

Ziarele din Petersburg critică cu vehemență Germania acuzînd-o că, prin misiunea militară trimisă la Constantinopol, caută să pericliteze interesele Rusiei în Dardanele.

50 de amirali englezi au înmînat primului ministru Asquith un memoriu prin care cer să se pregătească cît de curînd o nouă escadră pentru a întări flota din Canalul Mînecii, spre a se afirma astfel superioritatea navală a Angliei.

După criza de guvern provocată prin căderea guvernului Barthou, în Franța a fost format un guvern condus de Gaston Doumerque. Cîțiva dintre titulari : ministrul agriculturii — Reynaud, ministrul coloniilor — Lebrun, subsecretar la ministerul de război — Maginot.

Premiul Nobel pentru pace pe anul 1912 — care nu fusese acordat — și cel pe anul 1913 au fost atribuite fostului secretar de stat american Root și, respectiv, senatorului belgian Lafontaine.

Tripla Înțelegere va face un demers la Constantinopol. Reprezentanții guvernului englez, francez și rus au hotărît să se informeze de la marele vizir dacă este reală știrea că comandamentul general al armatei turcești va fi încredințat unui ofițer german.

O coloană militară italiană comandată de colonelul Miani a ocupat localitatea Brak în Fezan, precum și localitățile Agar și Meger din Libia.

Ambasadorul Statelor Unite la Paris a supus d-lui Poincaré planul unei călătorii a președintelui Republicii Franceze în America, la invitația președintelui Wilson.

Într-un articol publicat în L'Homme Libre, George Clemenceau critică vehement pe ministrul de externe al Franței, Pichon, pentru lipsa de atenție a Franței în politica sa față de Romînia. „D. Pichon — scrie el — a îngăduit marilor noastre instituții de credit să înlăture de pe piață împrumutul romîn, care ar fi început să strîngă legăturile dintre cele două țări, iar d. Marghiloman, ministrul de finanțe al Romîniei, a fost trimis la Berlin, deși nu mai era nevoie decît să se ridice degetul pentru ca totul să se aranjeze". Clemenceau relatează că d. Bondel, ministrul plenipotențiar al Republicii Franceze la București, nu a putut obține, în cele trei luni, cît s-a aflat la Paris, o audiență la Pichon, pentru a interveni „în aceste împrejurări dificile".

La Canea, într-o atmosferă solemnă subliniată de 101 salve de tun, a avut loc ceremonia alipirii insulei Creta la regatul elen.

PROFIL

HAYATO IKEDA

Primul ministru al Japoniei, Hayato Ikeda, al cărui mandat a fost reînnoit ca urmare a recentelor alegeri generale, este liderul partidului liberal-democrat care se află la putere de un deceniu și jumătate.

H. Ikeda s-a născut la 3 decembrie 1899, în districtul Hiroșima, ca fiu al unui industriaș înstărit. În 1925 el a absolvit universitatea din Kyoto, unde a studiat științele juridice și economia politică. În același an Ikeda și-a început cariera de funcționar în Ministerul Finanțelor. După ce în perioada 1929—1936 a ocupat diverse funcții de conducere în organele de provincie ale finanțelor, în 1936 el a devenit secretar al Direcției impozitelor din cadrul Ministerului de Finanțe, iar apoi, în 1945, conducător al acestui departament. În primul cabinet al lui Yoshida, Ikeda a ocupat funcția de locțiitor al ministrului de finanțe. Ascensiunea lui politică a început, de fapt, în 1948, cînd a intrat în partidul liberal condus de Yoshida, care a fuzionat ulterior cu partidul democrat. El a fost mai întîi președintele Consiliului politic și apoi secretar general al partidului liberal.

În același an în care a fost ales pentru prima oară în Camera inferioară a Dietei japoneze (1949), Ikeda a devenit ministru de finanțe în cel de-al treilea cabinet al lui Yoshida. Împreună cu acesta, Ikeda a luat parte la conferința pentru semnarea Tratatului de pace japono-american de la San Francisco, din 1951. Scurt timp după aceea, în 1952, a preluat conducerea Ministerului Comerțului Exterior.

În noiembrie 1952, Parlamentul japonez a adoptat, cu 208 voturi contra 201, un vot de neîncredere față de Ikeda, care afirmase că trecerea Japoniei de la economia inflaționistă de pînă atunci la stabilitate financiară nu este posibilă fără sacrificarea întreprinderilor mici și mijlocii. La 29 noiembrie Ikeda a fost nevoit să-și prezinte demisia. Abia în decembrie 1956, în cabinetul liberal-democrat condus de Ishi-Bashi, el și-a redobîndit funcția de ministru de finanțe, pe care a deținut-o și în guvernul Nobosuke Kishi, instalat în februarie 1957. În două cabinete conduse de Kishi, Ikeda a fost ministru fără portofoliu, dar pentru scurt timp, deoarece la sfîrșitul lunii decembrie a anului 1958 a demisionat în semn de protest împotriva desemnării lui Kishi ca lider al partidului liberal-democrat.

La alegerile din ianuarie 1959 pentru funcția de lider al acestui partid, fracțiunea de opoziție din partidul liberal-democrat în frunte cu Ikeda încercase, fără succes însă, să propună un contracandidat. Divergențele dintre Kishi și Ikeda au fost curînd aplanate, iar în iunie 1959 Ikeda a fost numit ministru al comerțului exterior și industriei în cel de-al patrulea cabinet al lui Kishi. După ce primul ministru Kishi a anunțat că va demisiona ca urmare a situației create de protestele provocate de ratificarea pactului de securitate americano-japonez, între diferitele fracțiuni din partidul liberal-democrat a izbucnit o luptă aprigă pentru putere. Au învins adepții lui Ikeda. La mijlocul lunii iulie 1960, la un congres extraordinar al partidului liberal-democrat, Ikeda a fost numit conducător al acestui partid și apoi a fost confirmat de Dieta japoneză ca prim-ministru. În iulie 1961 Ikeda și-a constituit un cabinet în care a acordat reprezentare mai multor curente din cadrul partidului liberal-democrat. Acest cabinet, denumit „al figurilor proeminente", a fost considerat a fi cel mai puternic guvern japonez de la sfîrșitul războiului. Imediat după ce a venit la putere, Ikeda a lansat un „plan de dublare a veniturilor" în decurs de 10 ani. În ciuda criticilor ridicate de opoziție, care consideră acest plan ca „prea optimist", Ikeda a anunțat în repetate rînduri că este ferm hotărît să-l aplice. „Lăsați problemele economice pe seama mea", a declarat el.

Pe plan extern, Ikeda este adeptul unei cît mai mari apropieri de Statele Unite și totodată al unei largi liberalizări a schimburilor comerciale, preconizînd extinderea relațiilor economice ale Japoniei cu toate țările lumii.

În luna octombrie, apreciind că se bucură de suficientă popularitate și considerînd favorabilă conjunctura economică și politică, Ikeda s-a folosit de dreptul de a dizolva Dieta japoneză și a organizat noi alegeri în urma cărora și-a prelungit mandatul.

R.G.

POȘTA REDACȚIEI

Am citit în ziare că președintele Camerei Reprezentanților, John McCormack, a devenit vicepreședinte al S.U.A. Vă rog să precizați dacă, într-adevăr, președintele Camerei Reprezentanților succede automat vicepreședintelui S.U.A., așa după cum acesta din urmă succede președintelui.

C. DOBRESCU
student București

Alegerea președintelui și vicepreședintelui Statelor Unite se face pentru o perioadă de patru ani, după o procedură specială prevăzută în articolul II din Constituția S.U.A., adoptată în 1789. Autorii acestei Constituții s-au preocupat și de cazul în care președintele ar deceda în cadrul termenului pentru care a fost ales, căutînd să asigure ceea ce juriștii americani numesc „continuitatea guvernării". Astfel paragraful 5, Secțiunea I din susmenționatul articol prevede că: „În cazul... decesului (președintelui) împuternicirile și îndatoririle legate de această funcție... vor trece asupra vicepreședintelui."

Dar reglementarea prezintă lacune deoarece nu conține soluții pentru cazul în care ar deceda atît președintele cît și vicepreședintele S.U.A. Constituția a lăsat în competența Congresului ca în aceste împrejurări să hotărască prin lege „care membru al guvernului va funcționa ca președinte". Folosind această prevedere Congresul a stabilit, în 1886, printr-un statut, că în eventualitatea decesului atît al președintelui cît și al vicepreședintelui S.U.A., succesiunea la funcția de președinte va începe cu Secretarul de Stat (ministrul de externe) și va continua cu ceilalți membri ai guvernului. Ulterior s-a revenit asupra acestui statut considerîndu-se că o funcție eligibilă ca aceea de președinte al S.U.A. nu poate fi îndeplinită de o persoană numită (după cum se știe, membrii guvernului sînt numiți de președinte).

În anul 1947 Congresul a adoptat un așanumit „Act de succesiune" care stabilește următoarea ordine:

— Speakerul (președintele) Camerei Reprezentanților
— Președintele **pro tempore** al Senatului
— Membrii guvernului după cum urmează: Secretarul de stat, Secretarul apărării, Atorney General (ministrul justiției), Postmaster General (ministrul poștelor și telecomunicațiilor), Secretarul pentru interior, Secretarul pentru agricultură, Secretarul pentru comerț, Secretarul pentru problemele muncii. (În S.U.A. funcția de secretar al unui departament este echivalentă cu aceea de ministru.)

Din cele de mai sus se poate observa că legislația S.U.A. **reglementează numai succesiunea la funcția de președinte și nu face referiri la aceea a funcției de vicepreședinte.** De aceea nu există nici un temei legal pentru a se afirma că în cazul cînd vicepreședintele (în speță L. B. Johnson) devine președinte, ca urmare a decesului persoanei care a deținut această funcție (J. F. Kennedy), în mod automat Speakerul Camerei Reprezentanților (John McCormack) devine vicepreședinte al S.U.A.

Acest lucru este scos în evidență de însuși modul în care sînt exercitate în practică

FIȘIER

RECIPROCITATE

Într-un sens mai general, noțiunea de reciprocitate înseamnă o stare de influență mutuală sau de corespondență între două părți.

În accepția juridică, reciprocitatea presupune respectarea mutuală a suveranității și integrității teritoriale a statelor, renunțarea reciprocă la amestec în treburile interne ale altor țări, întemeierea relațiilor pe baza egalității și avantajului reciproc. Aplicarea și respectarea strictă a acestui principiu unanim recunoscut al dreptului internațional contemporan constituie o necesitate permanentă pentru dezvoltarea normală a relațiilor internaționale. Această necesitate decurge din faptul că statele, acționînd ca formațiuni independente pe arena internațională, colaborează între ele, creează norme de conduită valabile pentru ansamblul comunității mondiale. La baza acestor norme trebuie să stea — în mod necesar — principiul reciprocității. În caz contrar, suveranitatea unor state ar fi nesocotită, ceea ce ar constitui un permanent izvor de conflicte internaționale.

Principiul reciprocității, care — după cum se vede — decurge din principiul egalității suverane a statelor, cunoaște o largă răspîndire în dreptul internațional privat, unde cîrmuiește, mai ales, situația juridică a străinilor. În această materie, regimul reciprocității poate fi — după izvoarele sale — diplomatic sau legislativ.

Reciprocitatea diplomatică este situația care rezultă din echivalența de tratament pe care statele contractante și-l asigură prin tratate.

Reciprocitatea legislativă rezultă din tratamentul sau avantajele asigurate altor state prin legislația internă (codul civil, spre exemplu).

Principiul reciprocității este inclus de asemenea în aproape toate acordurile de comerț și de navigație.

În tratatele internaționale, acest principiu este materializat, între altele, în clauza națiunii celei mai favorizate.

De regulă, aplicarea acestui principiu în relațiile dintre țările capitaliste nu asigură, din cauza inegalității dintre ele, drepturi egale, deoarece, pe de o parte, țările mai puternice caută să-și impună voința și să subordoneze influența lor pe cele mai slabe, iar, pe de altă parte, acestea din urmă nu pot beneficia în fapt de drepturile formal acordate prin tratate.

Un exemplu concludent îl oferă tratatele de capitulație încheiate în secolul XIX, prin care, în țările supuse acestui regim, cetățenii marilor puteri beneficiau de drepturi nelimitate, fără ca resortisanții țărilor dependente să se bucure de un regim asemănător în statele mari dominante.

De o reală reciprocitate se poate vorbi astăzi în condițiile apariției sistemului mondial socialist, unde există o corelație strînsă între interesele fiecărui stat în parte și ale comunității națiunilor socialiste în ansamblu. Între statele sistemului mondial socialist au luat naștere relații internaționale de un tip nou. Tratatele încheiate de statele socialiste se întemeiază pe stricta respectare a suveranității părților, a egalității în drepturi și avantajului reciproc.

I. C.

POȘTA REDACȚIEI

prerogativele care revin vicepreședintelui S.U.A. Se știe că principala atribuție pe care Constituția i-o conferă acestuia este aceea de a conduce, în calitate de președinte, lucrările Senatului.

În consecință, dacă John Mccormack ar fi devenit vicepreședinte al S.U.A., el ar fi trebuit să preia funcția de președinte al Senatului, renunțînd la aceea de speaker al Camerei Reprezentanților. Dar realitatea este cu totul alta : lucrările Senatului sînt conduse de un președinte pro tempore (interimar), actualmente senatorul Carl Hayden, iar Mccormack continuă să-și păstreze funcția de speaker (președinte) al Camerei Reprezentanților.

Îmi place foarte mult prezentarea artistică și execuția tehnică a coperții, care într-adevăr rivalizează cu coperțile celor mai bune reviste din străinătate. Dar cred că învelișul frumos, precum și conținutul valoros al revistei, impun ca și interiorul să fie tipărit la același nivel. Calitatea imprimării interiorului revistei este, uneori, sub orice critică.

Revistele, cărțile executate la tipar rotativ trebuie să aibă aceeași calitate ca și cele executate la mașinile plano-cilindrice. Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" dispune de un utilaj modern, de material bun, și nu cred că nu există și tipăritori bine pregătiți.

Un lucru este sigur : această revistă ar merita să se prezinte mult mai frumos. În toate ramurile industriei se pune un accent tot mai mare pe problema calității, deci și în poligrafie. Hîrtia pe care este tipărită revista permite executarea lucrării în condiții mult mai bune. Nu știu în cîte exemplare apare „Lumea", dar, în orice caz, la potriveala plăcilor, precum și în cursul imprimării cu rotativa, trebuie mai multă inimă, mult mai mare atenție.

ȘTEFAN BERECZKY

anul 2 maiștri, Grupul școlar poligrafic „D. Marinescu" București

După cum ați observat probabil, începînd cu nr. 5 calitatea imprimării s-a mai îmbunătățit, ca urmare a folosirii unor flancuri de plastic și a altor măsuri tehnice.

Nu sînt de acord cu propunerea unui cititor ca LUMEA să prezinte și aspecte din viața culturală, artistică etc. Există suficiente organe de presă (săptămînale, bilunare, lunare) specializate în aceste probleme. Cred că LUMEA trebuie să se axeze pe probleme politice și economice.

În nr. 5 al revistei ați scris că J. Kennedy este al patrulea președinte american asasinat. Primul fiind A. Lincoln, care au fost ceilalți doi ?

Ing. ALEXANDRU DARIF
București

Ceilalți doi au fost James A. Garfield (1880) și William Mckinley (1900).

Primim propuneri foarte numeroase și felurite, avem și noi proiectele noastre, evenimentele ne presează și ele, iar revista are numai 32 de pagini. De aceea rugăm pe TEODOR NICOLESCU, elev — Ploiești, NICU BADIU — Oradea, SAVA ROȘU, student — Galați, VENIAMIN MÎRZA — Constanța, FLORIAN MINCĂ — București, ing. ANDREI VALERIA — Buhuși, H. GRISARU — Tg. Ocna, ing. MIHAIL MARINESCU — Curtea de Argeș, N. RIZEA — București, ing. I. POPA — București, ELENA ALEXANDROAIE și ION TITUS PERȘOIU, studenți — București, KOVACS CAROL — Cluj, GH. IORGULESCU — București, FL. ARDELEANU, tehnician — București, MARCEL GELEPU, elev — Tg. Jiu, dr. ELMER BÖSS — Jimbolia, A. GRASA — Cîmpulung Muscel, PETRU PASCARIU — Iași, REDER IOAN, muncitor tîmplar — Cluj, ing. MIHAIL MARINESCU — Curtea de Argeș, DANIEL HERȘCOVICI, elev — Brăila, ION COMAN, muncitor — București **să aștepte cu răbdare și înțelegere. Ne vom strădui să ținem seama de dorințele tuturor, rămînînd bineînțeles în cadrul preocupărilor și profilului acestui săptămînal de politică externă.**

BREVIAR

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Stat al R. P. Române, prim-secretar al C.C. al P.M.R., a primit la 10 decembrie în vizită protocolară de prezentare pe Gheorghi Bogdanov, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al R. P. Bulgaria la București.

Cu acest prilej a avut loc o convorbire prietenească.

În aceeași zi, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a primit în vizită protocolară, de rămas bun, în legătură cu plecarea definitivă din țara noastră, pe dr. Rolf Sohlman, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Suediei la București, cu care s-a întreținut cordial.

La invitația ministrului afacerilor externe al Austriei, Bruno Kreisky, ministrul afacerilor externe al R.P. Române, Corneliu Mănescu, vizitează între 10—15 decembrie Austria.

Prof. univ. Boris Cazacu, membru corespondent al Academiei R. P. Române, prorectorul Universității din București, a conferențiat la Institutul de filologie romanică al Universității din Viena.

La O.N.U. Comitetul numărul trei pentru probleme sociale, umanitare și culturale al Adunării Generale a încheiat discutarea proiectului de rezoluție privind o declarație internațională consacrată „măsurilor pentru promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare", document prezentat de delegația R.P. Române, căreia i s-au raliat în calitate de coautori alte 15 delegații.

Comitetul politic al Adunării Generale a adoptat în unanimitate proiectul de declarație cuprinzînd principiile juridice care să guverneze activitatea statelor în explorarea și folosirea spațiului cosmic, proiect prezentat de Comitetul O.N.U. pentru folosirea în scopuri pașnice a spațiului cosmic din care face parte și R.P. Română.

Comitetul a aprobat în unanimitate un proiect de rezoluție prezentat de 27 de țări, printre care și R.P.R.

Gheorghe Gaston Marin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, care a condus delegația guvernului român la funeraliile președintelui Kennedy, s-a oprit în drum spre țară la Londra, unde a participat la un dejun oferit de ministrul afacerilor externe al Marii Britanii, R. A. Butler.

Kim Ir Sen, președintele Cabinetului de miniștri al R.P.D. Coreene și alți conducători de partid și de stat coreeni au primit pe membrii ansamblului român „Perinița", care se află în turneu în R.P.D. Coreeană, cu care au avut o convorbire amicală, felicitîndu-i pentru măiestria artistică.

O delegație guvernamentală a R.P. Române, condusă de Eduard Mezincescu, adjunct al ministrului afacerilor externe, participă la festivitățile proclamării independenței Kenyei, care au loc astăzi la Nairobi.

Ministrul R.P. Române în Brazilia, Gheorghe Ploieșteanu, a vizitat orașul Recife, capitala statului Pernambuco, la invitația guvernatorului statului, Miquel Arrais.

Ministrul R.P. Române a avut convorbiri cu guvernatorul și președintele Adunării legislative a statului, cu un grup de deputați, cu prefectul orașului Recife și cu membri ai conducerii organizației „Mișcarea pentru cultură populară".

Un mare număr de cărți românești de literatură, artă și știință în limbi străine, albume și discuri de muzică simfonică și populară românească au fost oferite în dar din partea I.R.R.C.S. Institutului de studii balcanice din cadrul Societății de studii macedonene din Salonic.

La 7 decembrie, s-a deschis la Varșovia expoziția „Construcțiile și arhitectura în R.P. Română"

În noua sală a Filarmonicii din Berlinul occidental a avut loc un concert simfonic dirijat de George Georgescu.

Cu prilejul acordării titlului de „Doctor Honoris Causa" al Universității din Torun acad. Raluca Ripan, ambasadorul R.P. Polone la București, Wieceslaw Sobierajski, a organizat o întîlnire prietenească la care au participat Jean Livescu, adjunct al ministrului Învățămîntului, membri ai prezidiului Academiei, reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, ziariști.

O delegație economică suedeză se află în Capitală pentru tratative privind schimburile comerciale dintre R.P. Română și Suedia.

La Roma a fost inaugurată o expoziție a cărții românești. Deschizînd expoziția, Mihail Marin, ministrul R.P. Române la Roma, a subliniat că schimburile culturale româno-italiene permit o mai bună cunoaștere reciprocă.

La Facultatea de filologie a Universității din Belgrad s-a deschis — în cadrul secției de romanistică — o catedră de limbă și literatură română.

Ion Pas, președintele Comitetului de Radioteleviziune de pe lîngă Consiliul de Miniștri al R.P. Române, și Zdravko Vukovici, președintele asociației stațiilor de radio și televiziune din R.S.F. Iugoslavia, au semnat la 9 decembrie la Belgrad convenția de colaborare în domeniul radioteleviziunii între cele două țări.

La Paris, acad. Nicolae Teodorescu, decanul Facultății de matematică-mecanică București, a conferențiat la Institutul de matematică aplicată „Blaise Pascal".

R.P. Română participă la expoziția de artizanat organizată de Comitetul de prietenie internațională și schimburi culturale la Montpellier.

O delegație de scriitori români vizitează Uniunea Sovietică, unde va lua parte la sărbătoarea „Zilei poeziei".

La Societatea Arhitecților din Paris a fost organizată o seară consacrată arhitecturii și urbanisticii din Romînia.

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

O producție a studioului cinematografic „București"

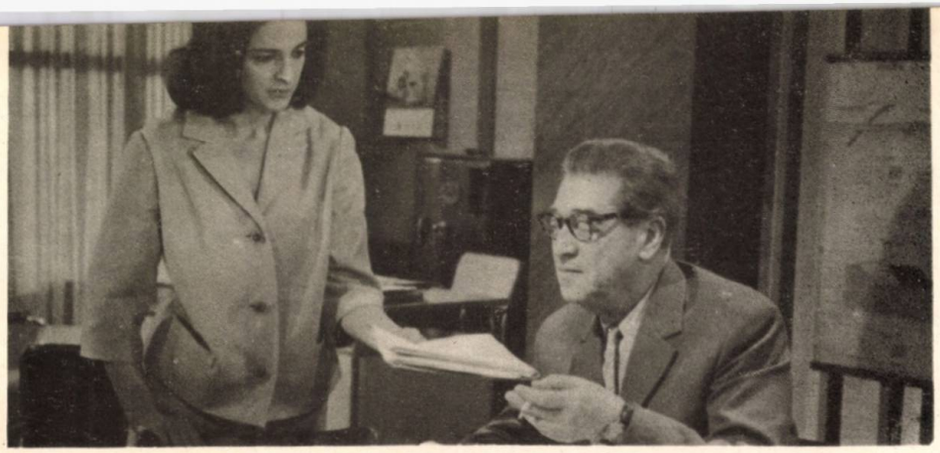

PISICA DE MARE

SCENARIUL: Petre Luscalov
Vladimir Popescu

REGIA: Gheorghe Turcu

IMAGINEA: Jean Pierre Lazar

MUZICA: Tiberiu Olah

DECORURI: Ștefan Mariţan

În rolurile principale:
Leopoldina Bălănuță, Victor Rebengiuc, Colea Răutu, Nicolae Sireteanu, Toma Dimitriu, Haralambie Boroș, Iurie Darie, George Măruță, Dorin Dron

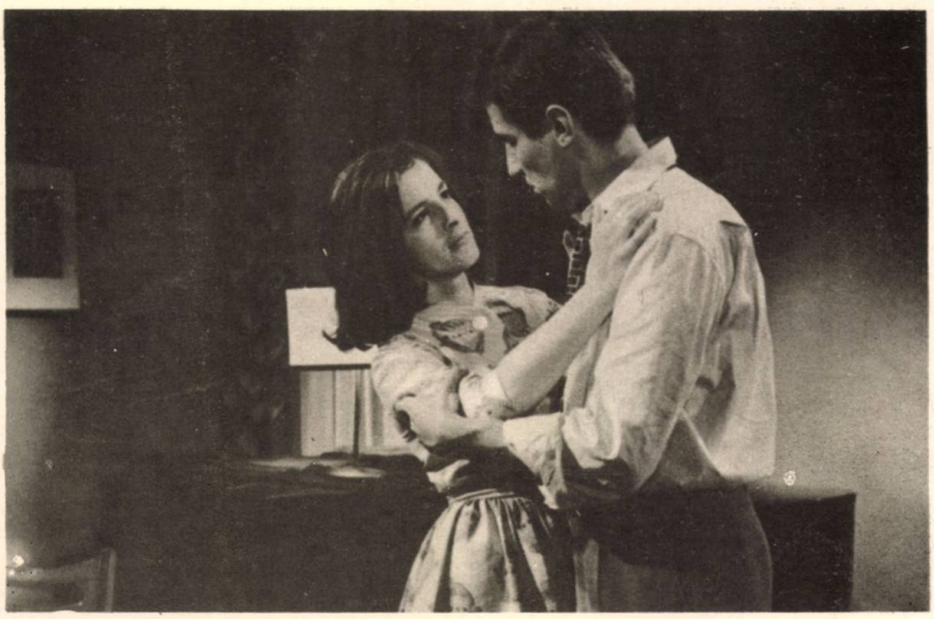

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, PIAŢA SCÎNTEII, 1, TEL. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Bucureşti

2 lei

PE URMELE ISTORIEI

O.N.U.: Sfîrşit de sesiun

Interviziunea mondial

Scrisoare din Elveția

„EXPO 64"

8

joi, 19 decembrie 1963

lumea

Săptămîna pe glob:

PARIS
ATENA
VIENA
LONDRA
ANKARA
MOSCOVA

La palatul Hoffburg
din Viena,
președintele
Republicii Austria,
dr. Adolf Schärf,
a avut
o întrevedere
cu
ministrul
afacerilor externe
al
R. P. Romîne,
Corneliu Mănescu

La Roma, în Palazzo Antici Mattei,
s-a deschis
Expoziția cărții romînești

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
nr. 8 joi 19 decembrie 1963

În acest număr:

- **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** VIENA — Într-o atmosferă prietenească. MOSCOVA — Sesiunea Sovietului Suprem. TUNIS — Prilejul Bizerta. WASHINGTON — Ritm lent la Capitoliu. LONDRA — Ecouri din Paris. ROMA — Programul guvernamental. ANKARA — Situația nu s-a clarificat. REYKJAVIK — Grevă generală. PARIS — N.A.T.O.: Consultări și espectativă.

- **COMENTAR** de CR. POPIȘTEANU

- **ARTICOLE, NOTE:** Problemele internaționale în conștiința opiniei publice (pe marginea celei de a VIII-a Mese Rotunde Est-Vest), de G. IVAȘCU — Marxismul și problema omului, de acad. ATH. JOJA — Cipru: Dificultăți constituționale (scrisoare din Atena), de AL. GHEORGHIU — Se făurește unitatea de luptă pentru progres în America Latină, de ION TĂNĂSOIU — Cazul Stinnes, de A. STANCIU — Povestea unei capitale — Unificarea limbii grecești.

- **INTERVIURI:** Cu ambasadorul FREDERICK BOLAND, reprezentantul permanent al Irlandei la O.N.U.

- **REPORTAJE:** Afganistan — țară veche pe drumuri noi de TRAIAN ROȘCA — Scrisoare din Elveția: Expo 64, de D. SĂNDULESCU.

- **PE URMELE ISTORIEI:** Cine l-a ajutat pe Hitler (memoriile academicianului I. MAISKI) — de FLORIN HERA.

- **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** Sunday Times, New York Times, Novoe Vremia, International Relations.

- **PROFIL:** Léopold Senghor

- **FIȘIER:** Curtea Internațională de Justiție

- **ÎN PRESĂ — ACUM 50 DE ANI ■ BREVIAR ■ POȘTA REDACȚIEI**

O DEZBATERE CONSTRUCTIVĂ

Întrunită într-un context internațional dominat de începutul de destindere care s-a conturat prin semnarea Tratatului privind interzicerea experiențelor cu arme nucleare în cele trei medii (primul acord Est-Vest în problema armelor nucleare), sesiunea anuală a Organizației Națiunilor Unite, încheiată marți seara, a adus un sprijin important tendințelor constructive, favorabile păcii și îmbunătățirii relațiilor mondiale. Acesta este unghiul de vedere sub care ni se prezintă rezultatele celor trei luni de lucrări ale celei de-a 18-a sesiuni a O.N.U.

Pentru întreaga opinie publică, a cărei atenție — asemenea unui gigant reflector — a fost centrată deseori spre dezbaterile din palatul de pe East River, a fost vizibilă lipsa accentelor războiului rece, atît de contrarii unei evoluții sănătoase a vieții internaționale, după cum a fost vizibil spiritul de conlucrare pe care l-au dovedit delegațiile, astfel încît de multe ori documentele finale care au întrunit unanimitatea au fost cu adevărat reprezentative pentru Națiunile Unite.

În cursul dezbaterilor s-a reliefat din nou suflul adus la O.N.U. de diplomația statelor socialiste, diplomație consacrată pe de-a-ntregul realizării intereselor și aspirațiilor de pace ale popoarelor. Acțiunile reprezentanților R.P. Romîne la recenta sesiune au confirmat că politica externă a țării noastre este credincioasă ideii că fiecare stat, fie el mare sau mic, poate și trebuie să-și aducă propria contribuție la soluționarea problemelor majore ale vieții internaționale, iar Organizația Națiunilor Unite oferă cadrul armonizării tuturor eforturilor îndreptate spre acest obiectiv. Aceasta este o convingere profundă care călăuzește guvernul romîn și ea a fost din nou exprimată cu ocazia vizitei de anul trecut a secretarului general al O.N.U., U Thant, la București. „Republica Populară Romînă — spunea cu acel prilej tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej — acordă Organizației Națiunilor Unite o mare importanță. Împărtășim părerea potrivit căreia misiunea principală și însăși rațiunea de a fi a Organizației Națiunilor Unite este de a contribui la soluționarea problemei fundamentale a zilelor noastre — salvgardarea și consolidarea păcii".

Expunînd pozițiile față de principalele probleme din vremea noastră care confruntă diplomațiile și frămîntă omenirea, reprezentanții multor state (la sesiune au fost prezenți zece șefi de state și guverne și aproximativ 70 de miniștri de externe) au vădit — dacă nu programe concrete noi — cel puțin un nou mod de abordare, care dă posibilitate ca perspectivele internaționale să fie privite cu calm și încrederea de a nu le vedea compromise de norii încordării. Conducători ai lumii occidentale care au luat cuvîntul la O.N.U. au afirmat interesul statelor capitaliste de a menține deschise canalele negocierilor dintre Răsărit și Apus. În această atmosferă de lucru cîmpul de acțiune și manevre al întîrzierilor războiului rece sau al susținătorilor rînduielilor coloniale a fost evident și sensibil îngustat.

Patru au fost în principal grupele de probleme de pe agenda sesiunii cărora le-au dat răspuns rezoluțiile adoptate.

Dintre rezoluțiile consacrate diferitelor laturi ale problemei dezarmării sînt de amintit :

mandatul dat de Adunarea Generală principalului organism de tratative care examinează această problemă — Comitetul celor 18 state de la Geneva, din care face parte și R.P.R. — de a-și relua fără întîrziere activitatea, în scopul ajungerii în termene pe cît posibil scurte la concluzii practice privind programul înfăptuirii dezarmării. O certă indicație pentru a inspira și stimula activitatea comitetului de la Geneva — care va începe peste o lună — este cuprinsă în preambulul rezoluției respective, care exprimă convingerea că „obiectivul dezarmării generale și complete sub un control internațional eficace este *garanția cea mai sigură a păcii mondiale și securității națiunilor*" (sublinierea noastră) ;

acordul dintre S.U.A. și U.R.S.S. privitor la angajamentul de a nu amplasa în spațiul cosmic obiecte avînd arme nucleare la bord, acord apreciat la O.N.U. drept echivalent cu obligația de a nu transfera cursa înarmărilor și în zone extraatmosferice ;

sugestia — reținută de Adunarea Generală — a convocării unei conferințe internaționale pentru încheierea unui tratat privind interzicerea folosirii armelor nucleare ;

cerința generalizării suspendării experiențelor cu arme nucleare, de asemenea reținută de Adunarea Generală, ca și problema studierii creării unei zone denuclearizate în America Latină.

Discuțiile asupra punctelor privind dezarmarea au reflectat părerea majorității delegaților în ceea ce privește rezultanta nocivă pe planuri multiple politice-economice-sociale-militare pe care o are permanentizarea cursei înarmărilor. În această ordine de idei s-a relevat de multe ori în timpul sesiunii oportunitatea, utilitatea și însemnătatea adoptării unor măsuri colaterale care să înlesnească calea spre dezarmare, între aceste măsuri menționîndu-se propuneri privind pactul de neagresiune N.A.T.O. — Tratatul de la Varșovia și înghețarea bugetelor militare (înaintate de U.R.S.S.), crearea de zone denuclearizate și — în spiritul propunerii prezentate de delegația țării noastre — de înțelegeri regionale. Neputînd împieta asupra hotărîrii afirmate de Adunarea Generală a O.N.U. de a promova obiectivul dezarmării, adversarii încetării cursei înarmărilor vor concentra desigur forțe pentru a ridica noi baraje de natură să sterilizeze tratativele în problema cheie a contemporaneității. Aceasta reclamă o continuitate a eforturilor tuturor celor care militează pentru dezarmare. În condițiile raportului de forțe existent în lume asemenea eforturi sînt de natură să determine rezultate concrete, potrivit cerințelor popoarelor.

La recenta sesiune, problemele dezvoltării economice au căpătat o pondere deosebită, ele concretizîndu-se în rezoluții privind pregătirea și scopul viitoarei Conferințe O.N.U. pentru comerț care se va deschide în martie 1964 la Geneva, necesitatea adoptării unei declarații internaționale care să codifice principiile care trebuie să stea la baza cooperării economice a statelor (inițiativa acestei declarații aparținînd R.P. Romîne), necesitatea ajutorării țărilor în curs de dezvoltare etc., etc.

Aducînd o nouă contribuție la lichidarea definitivă a colonialismului, sesiunea a condamnat în termeni categorici practicile discriminării rasiale și s-a pronunțat pentru aplicarea fără tergiversări a cunoscutei rezoluții a O.N.U. cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor aflate sub dominația colonială. Simbolic în acest sens este că sesiunea s-a încheiat prin primirea în O.N.U. a încă două state africane devenite independente în luna decembrie — Kenya și Zanzibarul, ceea ce sporește la 113 numărul drapelelor statelor membre, care flutură la sediul organizației.

Sesiunea a acordat girul său unor acțiuni de colaborare internațională prin adoptarea rezoluției cuprinzînd principiile juridice menite a guverna activitatea spațială a statelor, precum și a recomandărilor îndreptate în direcția combaterii pe scară mondială a mizeriei, foametei, bolilor sociale, analfabetismului. Un larg interes a trezit proiectul unei Declarații internaționale destinate să promoveze în rîndurile tineretului idealurile păcii, respectului reciproc și prieteniei între popoare pe care l-a prezentat delegația romînă. Sprijinită de numeroase delegații în dezbaterile din Comitetul pentru probleme culturale, sociale și umanitare — numărul coautorilor raliați propunerii R.P. Romîne ajungînd la 26 — ideea de bază a inițiativei țării noastre a fost inclusă într-o rezoluție latino-americană care recunoaște necesitatea Declarației și propune examinarea ei la sesiunea următoare.

În sfîrșit, Adunarea Generală a hotărît ca anul 1965, care va marca 20 de ani de la fondarea O.N.U., să fie totodată „Anul cooperării internaționale". Este însă evident — și mulți delegați au subliniat-o — că înfăptuirea unor măsuri de cooperare concretă între Est și Vest poate avea loc ca un preludiu al acestuia. Sesiunea O.N.U. 1963 a dovedit că există premise pentru noi pași care să contribuie la destindere. Este însă nevoie ca puterile occidentale să întărească prin fapte — singurele argumente temeinice ale colaborării interstatale — declarațiile de bunăvoință. În ceea ce privește statele socialiste, așa cum au probat-o prin acțiunile din timpul sesiunii, ele vor afirma și în viitor linia politicii consecvente de coexistență pașnică, fundament de neclintit al unor bune relații între toate țările lumii.

Cristian POPIȘTEANU

VIENA

„Într-o atmosferă prietenească"

Vizita în Austria a ministrului Afacerilor Externe al R. P. Romîne, Corneliu Mănescu, la invitația ministrului Afacerilor Externe al Austriei, dr. Bruno Kreisky, s-a desfășurat — după cum a subliniat presa austriacă — într-o atmosferă „caldă și prietenească". În tot timpul vizitei, oaspeții romîni au fost întîmpinați pretutindeni cu multă ospitalitate. Cele mai înalte personalități ale vieții politice din Austria au avut convorbiri cu ministrul Afacerilor Externe al R. P. Romîne, „reprezentantul unei țări conștiente de propriile sale forțe și posibilități și la ale cărei intenții prietenoase Austria răspunde cu stimă și simpatie" — după cum nota în urmă cu cîteva zile cotidianul austriac *Die Presse*.

În cursul vizitei sale, ministrul romîn a fost primit de președintele republicii, dr. Adolf Schärf, de cancelarul federal, dr. Alfons Gorbach, de vicecancelarul Bruno Pittermann, a avut convorbiri cu ministrul de externe dr. Bruno Kreisky, cu ministrul apărării, dr. ing. Karl Schleinzer, cu ministrul de interne, Franz Olah, precum și cu secretarii de stat Ludwig Steiner, Eduard Weikhart, dr. Franz Hetzenauer. Cu prilejul discuțiilor care au avut loc, au fost examinate în spiritul unei înțelegeri reciproce, într-o atmosferă de prietenie, probleme privind dezvoltarea în continuare a bunelor relații existente între cele două țări.

Ziarele austriece au acordat o deosebită atenție discursurilor rostite cu diferite prilejuri. Astfel, referindu-se la toasturile rostite cu ocazia mesei oferite în cinstea oaspeților romîni de cancelarul Austriei, ziarele observau că au fost „foarte călduroase". În toastul său, dr. Alfons Gorbach a spus, printre altele : „Această vizită demonstrează relațiile prietenești care există între Romînia și Austria. Putem constata că schimburile economice dintre cele două țări se dezvoltă an de an. Străduințele noastre, de ambele părți, vor fi îndreptate și pe viitor spre intensificarea relațiilor comerciale". Cancelarul federal a mai subliniat că ambele popoare nutresc dorința unor legături de prietenie cu toate popoarele și asigurarea păcii.

În toastul său, Corneliu Mănescu a spus : „Legăturile economice și culturale dintre Romînia și Austria au o istorie de multe secole. Ne bucură faptul că aceste legături tradiționale cunosc o nouă și valoroasă dezvoltare. Noi considerăm că neutralitatea Austriei constituie un factor pozitiv în relațiile dintre statele din centrul și sud-estul Europei, ca și în ansamblul situației internaționale".

■

Vizita a prilejuit o mai bună cunoaștere a vieții și preocupărilor poporului austriac. Ministrul de externe romîn, împreună cu persoanele care l-au însoțit au vizitat cu interes Viena, frumoasa capitală din centrul Europei.

Oaspeților romîni li s-au creat pretutindeni condiții optime pentru a vedea cît mai multe din bătrînul oraș de pe malurile Dunării, aceeași Dunăre care — așa cum a spus ministrul de externe al țării noastre — „deopotrivă scaldă pămîntul romînesc și cel austriac".

Sfîrșitul săptămînii oaspeții l-au petrecut pe Semering, pitoreasca stațiune de munte din apropierea Vienei. Duminică seara, ministrul Afacerilor Externe al R. P. Romîne a fost invitat, împreună cu persoanele care l-au însoțit, de către ministrul Afacerilor Externe al Austriei, dr. Bruno Kreisky, la „o seară în Grinzig", Grinzigul cîntat de Johann Strauss, care nu și-a pierdut în decursul anilor nimic din farmecu-i ce cucerește pe toți vizitatorii capitalei Austriei.

Vizita în Austria a ministrului de externe al R. P. Romîne a fost un bun prilej pentru un rodnic schimb de păreri care a permis explorarea unor noi posibilități de dezvoltare a colaborării romîno-austriece. Vizita a întărit convingerea că lărgirea și întărirea relațiilor multilaterale dintre Romînia și Austria, pe lîngă foloasele pe care le va aduce celor două țări, va constitui și un aport la întărirea păcii și securității europene.

Greta GRAUR

MOSCOVA

Sesiunea Sovietului Suprem

Sesiunea de iarnă a Sovietului Suprem al U.R.S.S., ale cărei lucrări se desfășoară de luni în Marele Palat al Kremlinului, are la ordinea de zi examinarea planului de stat de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1964—1965 și bugetul de stat pe aceeași perioadă. Deși aceasta este o sesiune ordinară — a treia sesiune a actualei legislații — observatorii din capitala Uniunii Sovietice consideră că discuțiile care vor avea loc pe marginea documentelor prezentate constituie practic o continuare a importantelor dezbateri care au avut loc în ultimul timp la plenara C.C. al P.C.U.S. Ceea ce s-a hotărît în cadrul plenarei îmbracă în prezent forma unor legi. Lucrul acesta reiese din examinarea cea mai sumară a cifrelor de control prezentate în planul de stat pe 1964—1965.

De la început se relevă faptul că dezvoltării chimiei i se acordă o însemnătate deosebită. Dacă, de pildă, în viitorii doi ani, volumul total al producției industriale urmează să sporească cu 17,5 la sută, producția industriei chimice va crește cu peste o treime, mai precis cu 36 la sută.

Opinia publică sovietică a urmărit cu deosebită atenție ceea ce presa a denumit „plenara chimică" a Comitetului Central. Hotărîrile adoptate în cadrul ei vor avea un rol important în accelerarea creării bazei tehnice-materiale a comunismului. După cum se știe, hotărîrile plenarei au subliniat necesitatea concentrării mijloacelor și eforturilor pentru crearea unei puternice industrii chimice, astfel încît, încă în actualul septenal, să se dezvolte în mod considerabil producția îngrășămintelor minerale, a mijloacelor chimice de protecție a plantelor și a altor produse chimice. Aceasta presupune un avînt al agriculturii, iar aplicarea îngrășămintelor chimice va duce la rîndul ei la o dezvoltare intensivă a agriculturii. Marile posibilități ale chimiei trebuie să fie folosite în toată amploarea lor, astfel încît sarcina însemnată — sporirea pînă în 1970 a producției de cereale cu 5—7 miliarde puduri — să fie rezolvată întru totul. În șapte ani, investițiile pentru realizarea acestui program se vor cifra la 42 miliarde de ruble.

Pornind de la aceste hotărîri importante, planul de stat pe viitorii doi ani propus Sovietului Suprem prevede noi schimbări structurale în industria Uniunii Sovietice. Prioritatea acordată chimiei, orientarea investițiilor, ritmul prevăzut de creștere a ramurilor industriale face ca „foarfecele" existent între creșterea industriei mijloacelor de producție (grupul A) și industria bunurilor de consum (grupul B) să se reducă. Acesta

Într-o pauză a lucrărilor (Telefoto)

este sensul principal al transformărilor care survin în industrie. După cum se subliniază în rîndul specialiștilor sovietici, a sosit momentul în care succesele obținute pînă în prezent de către industria grea sovietică (care de altminteri se dezvoltă în ultimă instanță pentru dezvoltarea bunurilor materiale necesare poporului) să permită începerea apropierii ritmurilor de creștere a celor două diviziuni ale industriei. Dacă, de pildă, producția grupei A va crește în următorii ani (1964—1965) cu 18,6 la sută, ritmul de dezvoltare a grupei B va fi 14,5 la sută.

Rapoartele prezentate la sesiune prezintă un tablou concludent al realității sovietice contemporane, preocupările permanente care există pentru creșterea nivelului de trai și a forței economice a statului sovietic.

Cu o deosebită satisfacție au fost primite propunerile în legătură cu reducerea cheltuielilor pentru apărare. Se prevede ca acestea să fie cu 600 milioane ruble inferioare cheltuielilor de buget pe anul în curs. Ponderea cheltuielilor pentru apărare se va reduce în bugetul de stat de la 16,1 la sută în 1963, la 14,6 la sută în 1964. În cuvîntarea de închidere la plenara C.C. al P.C.U.S. șeful guvernului sovietic a arătat că se examinează problema reducerii efectivelor forțelor armate ale U.R.S.S. În același timp N. S. Hrușciov a reafirmat propunerea sovietică privitoare la reducerea trupelor străine, aflate pe teritoriile R. F. Germane și R. D. Germane. „Această reducere — a spus el — ar aduce o mare destindere în situația din Europa și din întreaga lume. Totodată, și acest lucru este principal, ea ar constitui o pregătire spre rezolvarea cardinală a problemei dezarmării, spre evacuarea totală a tuturor trupelor străine de pe teritorii străine în limitele frontierelor lor naționale, spre dezarmarea generală și totală. Cînd vorbim despre reducerea efectivului forțelor armate și a armamentelor, inclusiv trupelor străine de pe teritoriile statelor Europei, nu avem în vedere să aducem vreun prejudiciu vreunei țări. Pornim de la faptul că acest lucru poate fi înfăptuit fără a zdruncina raportul de forțe al statelor, care aparțin celor două grupări — N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia". Declarațiile făcute ca și prevederile concrete ale bugetului de stat, constituie o nouă demonstrare a politicii de pace a Uniunii Sovietice, a eforturilor ei concrete îndreptate spre destinderea încordării internaționale, spre o înțelegere eficientă în problemele dezarmării. Este semnificativ că aceste hotărîri provoacă multe comentarii în presa occidentală. În preajma sesiunii și încă în primele zile ale sesiunii Consiliului N.A.T.O. la Paris hotărîrea sovietică a atras atenția comentatorilor occidentali.

Deci legătura între aceste măsuri și procesul de atenuare a încordării internaționale se impune. „Uniunea Sovietică nu propune o întrecere în pregătirea războiului, ci o întrecere pe tărîmul păcii, a declarat N. S. Hrușciov. — Sîntem împotriva cursei înarmărilor și nu am dori să turnăm gaz pe foc; Uniunea Sovietică este convinsă că există o abordare mai realistă a modului în care pe o singură planetă pot trăi state cu orînduiri sociale diferite. Am vrea să credem că această concepție va precumpăni și la oamenii de stat ai puterilor occidentale și că ei se vor supune imperativului vremii, cererii popoarelor de a trece la dezarmare.

În ceea ce o privește, Uniunea Sovietică nu-și va slăbi eforturile în lupta pentru atingerea acestui țel".

Sesiunea Sovietului Suprem prilejuiește noi considerații în legătură cu problema întrecerii între cele două sisteme. Cifrele prezentate oferă noi temeiuri pentru cunoașterea dinamicii acestui măreț proces al contemporaneității, a victoriei inevitabile a socialismului asupra capitalismului. În raportul prezentat la sesiunea Sovietului Suprem, P. Lomako a arătat că în prezent volumul producției industriei sovietice constituie 65 la sută din producția S.U.A. Peste doi ani se prevede că cifra va fi 75 la sută. Este foarte aproape timpul în care Uniunea Sovietică, întrecînd S.U.A., va deveni prima putere industrială a lumii.

Cele două evenimente importante care au avut loc în U.R.S.S. — plenara C.C. al P.C.U.S. și sesiunea Sovietului Suprem — constituie pentru oamenii sovietici atît un epilog semnificativ al acestui an, cît și un prolog elocvent al noului an 1964. Pentru poporul sovietic aceste hotărîri importante semnifică noi eforturi pașnice, noi inițiative orientate cu consecvență spre consolidarea securității internaționale.

V. PETROV

17 decembrie

TUNIS

Prilejul Bizerta

Se știe: evacuarea bazei militare de la Bizerta a costat multe eforturi și, ceea ce e mai important, destule vieți omenești. Nu sînt decît doi ani de cînd portul Bizerta a fost teatrul unei lupte în care s-a vărsat și sînge tunisian și sînge francez. Victoria a fost de partea celor care apărau legitim principiul suveranității tunisiene asupra întregului teritoriu național. Acum, Bizerta, considerată una din cele mai puternice baze strategice din Africa, a fost evacuată. Evenimentul a fost celebrat prin festivitățile desfășurate de vineri pînă duminică (13—15 decembrie inclusiv).

Evacuarea Bizertei — a spus președintele Tunisiei, Habib Bourguiba — va contribui la evacuarea altor baze militare de pe teritorii străine. El a menționat, ca exemplu, că evacuarea bazelor militare de la Suez a contribuit, indirect, ca argument și ca precedent, la evacuarea bazei de la Bizerta.

Dată fiind invitația adresată de Tunisia șefilor statelor vecine de a participa la festivitățile de la Bizerta, se presupunea că ea va prilejui și un fel de conferință la nivel înalt a întregului Maghreb. De la această conferință se aștepta un pas înainte în reglementarea problemelor algero-marocane de frontieră.

Președintele Algeriei, Ben Bella, se afla deja în Tunis, cînd regele Marocului, Hassan al II-lea, care inițial acceptase invitația lui Bourguiba, și-a revocat în ultima clipă hotărîrea, trimițînd numai o delegație condusă de Boutaleb, ministru delegat pe lîngă primul ministru marocan. Aceasta s-a întîmplat în momentul cînd s-a anunțat că președintele Nasser va participa și el la festivități. Boutaleb a făcut cunoscut că regele Hassan (despre care se știe că este opus printr-un conflict politic și personal lui Nasser) intenționează să vină totuși la Tunis, „pentru a exprima președintelui Bourguiba admirația sa". Data vizitei — neprecizată. Ea se va putea produce oricînd și unii credeau că se va încadra poate chiar în zilele festivităților, dat fiind că Nasser a rămas numai 24 de ore la Tunis, înapoindu-se apoi la Cairo, unde trebuia să-l aștepte pe primul ministru al R. P. Chineze, Ciu En Lai. Oricum, prilejul Bizerta s-a consumat fără să-i fi reunit pe șefii celor două state maghrebiene, între care există un conflict de frontieră.

Părerea cea mai frecvent exprimată în presa occidentală este că o nouă reuniune a celor doi ar fi putut continua în mod pozitiv discuțiile de la Bamako, Addis Abeba și Abidjan, consacrate zonei în litigiu de la frontiera algero-marocană.

Președintele Bourguiba ținuse anterior să precizeze: „Sînt convins că evacuarea Bizertei, care reprezintă dispariția ultimelor sechele ale colonialismului în Tunisia, este în același timp un prilej de apropiere, de schimb de vederi și de strîngere a legăturilor de prietenie între arabi și africani". Ben Bella a confirmat: „Vom discuta în cursul acestui fericit prilej despre toate problemele interesînd marele Maghreb arab, în interior, ca și în exterior, și despre problemele interesînd în aceeași măsură restul Africii". De altfel, după cum relata ziarul *Le Monde*, președintele Algeriei a rămas mai multe zile în Tunisia „pentru a da un nou impuls cooperării algero-tunisiene, care, de cîteva săptămîni încoace, evoluează în bine. (La 11 decembrie, miniștrii algerian și tunisian ai economiei au semnat acordurile negociate la Alger). Președintele Bourguiba cita această cooperare ca un „model de rezolvare a oricăror probleme ce s-ar putea ridica între noi".

Gabriela DOLGU

WASHINGTON

Ritm lent la Capitoliu

Au fost săptămîni de activitate febrilă. Principala preocupare a președintelui Johnson: înviorarea Congresului, care hotărîse să ia vacanță înainte de a fi adoptat vreuna din hotărîrile majore așteptate de la el. Rezultatele n-au fost pe măsura eforturilor. Unul din primele organisme ale Congresului, care a răspuns invitației la acțiune, a fost Comisia pentru alocații a Camerei Reprezentanților. Dar ea a procedat invers decît i se ceruse: a redus cu 800 milioane de dolari creditele

destinate străinătății, tăind exclusiv fondurile pentru împrumuturi de dezvoltare și lăsînd neatinse creditele militare. „Reducerile propuse vor plasa politica noastră externă în incapacitate de a acționa. Nu pot crede că Congresul intenționează să ceară Statelor Unite să urmeze o politică de slăbiciune și retragere de pe poziții. Această reducere va limita grav Alianța pentru progres" — a arătat președintele Johnson într-o declarație publică.

De la Casa Albă, Lyndon Johnson are prilejul să vadă Congresul din alt unghi decît cel din care îl privea în fosta sa calitate de lider al Senatului. „De ce nu încerci să pui în mișcare Comisia financiară ? — l-a întrebat președintele pe senatorul republican Everett Dirksen, pe care încerca să-l convingă să grăbească lucrările acestei comisii privind reducerea impozitelor. Să limităm la 10 minute discursurile în Comisie". „Dumneata, i-a răspuns Dirksen, cunoști prea bine locul pentru a ști că nu se poate face așa ceva. Nici măcar de la tribuna Senatului nu poți da jos un senator. Ce să mai vorbim de comisii ?"

Tot ceea ce a putut obține președintele de la alt senator, democratul Harry Byrd, președintele respectivei comisii, a fost promisiunea că aceasta își va prezenta raportul în ianuarie. Byrd a ținut însă să sublinieze că nu și-a luat nici un angajament în privința *conținutului* raportului. De asemenea, raportul va fi gata numai sub rezerva examinării prealabile de către o comisie a bugetului pe anul viitor. Bugetul urmează să fie prezentat în mod oficial aproximativ la 14 ianuarie, dar Comisia financiară dorește să-l cunoască anticipat, pentru a aprecia în ce măsură se va ține de cuvînt Administrația în chestiunea economiilor. Comisia financiară, și de altfel și majoritatea din Senat, cer o scădere severă a cheltuielilor guvernamentale ca o condiție prealabilă pentru reducerea cu 11 miliarde a impozitelor. Se știe totuși că economiile anunțate de Pentagon — este vorba de concedierea a 25 000 de funcționari publici, de renunțarea la anumite proiecte spațiale și de unele măsuri de mai mică amploare ca, de pildă, închiderea a trei șantiere navale și a unor arsenale străvechi ale infanteriei — nu vor împiedica viitorul buget federal american să depășească 100 de miliarde. Va fi deci cel mai mare buget american din timp de pace. Președintele Johnson a și anunțat că el va însuma 102 miliarde de dolari.

Cea mai acută problemă — drepturile civile — nu este pe cale de a progresa spre o soluționare rapidă. În Comisia pentru regulamente, segregaționistul Howard Smith, reprezentant al statului Virginia, se străduiește să țină lucrurile în loc. S-a inițiat o petiție cerînd să se scoată legea drepturilor civile din atribuțiile acestei comisii. Dacă s-ar fi obținut 218 semnături, proiectul de lege ar fi putut trece direct în dezbaterea plenului Camerei Reprezentanților. Dar pentru aceasta ar fi fost necesare măcar 60 de semnături republicane, presupunînd că 158 democrați (din cei 257) ar fi fost dispuși s-o sprijine. Republicanii însă s-au solidarizat cu William McCulloch (Ohio) care a susținut patetic că desărcinarea comisiei ar reprezenta un act „foarte dăunător pentru sprijinul bipartizan necesar legislației drepturilor civile". În cele din urmă, Smith a promis că în ianuarie vor începe audieri în comisie. Administrația a consimțit. Aceasta nu înseamnă însă că se merge spre o rezolvare rapidă.

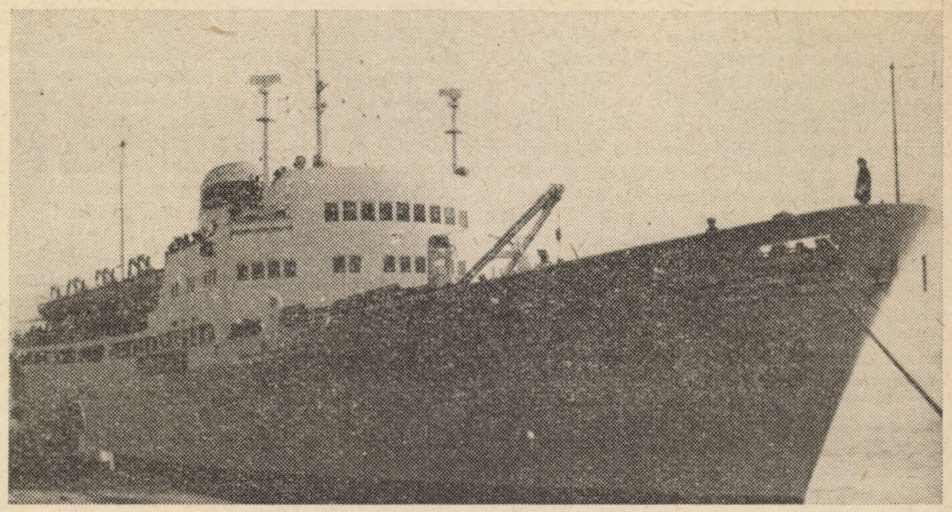

Vasul sovietic „Estonia" a pornit spre Antarctica, într-o misiune științifică. La bordul lui, savanți sovietici și francezi.

La Washington se consideră că drepturile civile ale negrilor reprezintă obiectivul legislativ de care președintele Johnson și-a legat în cea mai mare măsură prestigiul personal, atunci cînd a cerut — îndată după moartea lui Kennedy — să se voteze cît mai curînd legea, ca un omagiu adus defunctului președinte. De aceea, obstrucția republicanilor este privită ca o redutabilă armă politică în lupta electorală, oficial suspendată în această lună. De altfel, Comitetul Politic al republicanilor din Camera Reprezentanților a ținut să publice o declarație cu următorul conținut : „Sîntem uniți în durerea noastră pentru tragica asasinare a celui de-al 35-lea președinte. Dar această unitate în durere nu este și nu trebuie să fie cauza determinantă a unei unanimități față de toate propunerile legislative ale defunctului președinte".

Într-un articol intitulat „Un sistem de guvernămînt în imposibilitate de a funcționa", Walter Lippmann cere din nou — pentru a cîta oară ? — modificarea sistemului legislativ american, în așa fel încît să devină imposibil „spectacolul fantastic ca o propunere fiscală prezentată de președinte în vara anului 1962 să nu fie gata de votare nici la începutul lui 1964". El amintește iar „adevărul regretabil că, prin tacticile de tergiversare consacrate de sistemul comisiilor, ramura legislativă a fost împiedicată să dezbată și să voteze majoritatea legilor propuse de președinte".

S-a spus în repetate rînduri că Lyndon Johnson știe ca nimeni altul să lucreze cu membrii Congresului american. Desfășurarea evenimentelor arată însă că deocamdată nici el nu a putut accelera mecanismul Congresului.

*

Cuvîntarea rostită marți de președintele Johnson în fața Adunării Generale a O.N.U. a fost așteptată cu interes, deoarece se presupunea că ea va indica, mai precis decît declarațiile sale anterioare, linia noului președinte în politica externă. În cuvîntarea președintelui s-a pus accent pe „menținerea păcii și salvarea viitorului", considerate ca „cea mai mare din problemele umane și cea mai mare din sarcinile comune". „Dacă există un atașament de care aș vrea să vă conving mai mult decît oricare altul, acesta este atașamentul meu de neclintit față de menținerea și întărirea păcii". Acest angajament personal al președintelui a fost însoțit de unele precizări. Statele Unite doresc, a spus președintele Johnson, ca războiul rece să se sfîrșească odată pentru totdeauna, ca răspîndirea armelor nucleare să fie oprită, ca armamentele să fie controlate și reduse, în sfîrșit, ca toți membrii O.N.U. să colaboreze pentru a înfrînge pretutindeni vechii dușmani ai omului : foamea, boala și ignoranța.

Observatorii politici din Washington au remarcat dorința președintelui Johnson de a nu se depărta de elementele pozitive care s-au manifestat în politica externă a președintelui Kennedy și au fost apreciate în întreaga lume.

Se exprimă totodată speranța că această tendință va fi confirmată de viitoare acțiuni concrete.

Alexander GORDON

Washington, 17 decembrie

ROMA

Programul guvernamental

Constituirea guvernului italian nu a însemnat și sfîrșitul laborioaselor tratative pentru soluționarea crizei ministeriale din Italia. La începutul săptămînii trecute, după stabilirea listei miniștrilor, a urmat operațiunea, de asemenea delicată, de desemnare a subsecretarilor de stat la fiecare departament. Au fost aleși un număr neobișnuit de mare de asemenea adjuncți ai miniștrilor — 42 cu totul. După cum sublinia ziarul *Paese Sera*, partidul democrat-creștin „și-a menajat interesele obținînd 26 de asemenea locuri". pentru ca unul sau doi demo-

creaţi-creştini să „marcheze" pe fiecare din miniştrii celorlalte trei partide „şi în special pe socialişti" (precizarea săptămînalului *Europeo*).

Joi, 12 decembrie, primul ministru Moro a citit, în faţa Camerei deputaţilor, şi apoi în faţa Senatului, declaraţia guvernamentală, interpretată de comentatorii politici ca fiind „în primul rînd prudentă". În esenţă, după cum s-a apreciat în cercurile politice, această declaraţie a constituit un program de intenţii, amînînd pentru mai tîrziu precizarea măsurilor practice pe care le va adopta guvernul în problemele specifice. Premierul şi-a asumat obligaţia „de a încerca să stabilizeze situaţia economică, financiară şi socială înainte de iunie 1964". Declaraţia guvernamentală vorbeşte de „renovarea pe scară vastă a ţării pentru restabilirea încrederii, pentru salvarea monedei naţionale, pentru preîntîmpinarea fugii capitalurilor, combaterea scumpirii vieţii, asigurarea investiţiilor indispensabile". Se vorbeşte, de asemenea, despre „întărirea controlului asupra serviciilor publice" pentru a se pune capăt speculei şi scandalurilor financiare. Guvernul îşi exprimă intenţia de a efectua o reformă agrară şi de a căuta „încrederea atît a cercurilor patronale cît şi a sindicatelor". Pe planul politicii externe, premierul şi-a reafirmat „loialitatea" faţă de pactul N.A.T.O. (se afirmă că alegerea acestui termen în locul „fidelităţii" de care se vorbea în proiectul democrat-creştin de declaraţie guvernamentală se datoreşte insistenţelor Partidului socialist).

În problemele interne, corespondentul din Roma al ziarului britanic *Times* nota că declaraţia-program cuprinde „un angajament care ţinteşte să înlăture temerile şi neîncrederea cercurilor de afaceri, specificînd că nu mai sînt luate în considerare măsuri de naţionalizare".

Acelaşi ziar nota însă că „socialiştii trebuie să arate, şi aceasta într-un interval de timp rezonabil de scurt, că un guvern la care participă ei se deosebeşte de guvernele în care partidul lor nu era reprezentat". Conducătorul Partidului socialist, Pietro Nenni, a anunţat că miniştrii săi vor exercita presiuni în vederea unor „reforme vaste". (Săptămînalul francez *France Observateur* vorbeşte chiar de „cele cinci dosare ale lui Nenni", afirmînd că P.S.I. cere reforma agrară, extinderea drepturilor sindicale, reforma învăţămîntului, urgentarea acordării autonomiei unor regiuni, planificarea urbană).

Dar declaraţia guvernamentală nu prevede măsuri concrete în aceste privinţe, mărginindu-se la un angajament despre lansarea — abia după realizarea stabilităţii economice — a unui plan de cinci ani în care să intre asemenea reforme.

Indată după declaraţia program, în Camera deputaţilor au început dezbaterile. Unul din liderii P.S.I., Lombardi, şi-a exprimat neliniştea faţă de faptul că în unele probleme termenii declaraţiei guvernamentale sînt „mai reticenţi" decît cei ai acordului cvadri-partid de constituire a guvernului şi a afirmat că „este neapărat necesară respectarea cu rigurozitate şi punctualitate a acestui acord". Secretarul general al Partidului comunist, Togliatti, a subliniat, de asemenea, că grupul parlamentar comunist consideră că programul guvernamental cuprinde echivocuri, ezitări, incertitudini. „Apare în mod limpede necesitatea ca, plecînd de la clasa muncitoare, să se desfăşoare o vastă acţiune pentru efectuarea unei adevărate reînnoiri democratice şi sociale în Italia, acceptînd şi ceea ce este pozitiv sau se poate dovedi pozitiv în acţiunea guvernului şi a partidelor participante la guvern" — a spus Togliatti.

Marţi seara, cu puţin înainte de începerea votului de investitură în Camera deputaţilor, conducătorul aripii de dreapta a partidului democrat-creştin, Scelba, care se declarase împotriva formulei guvernamentale pentru că grupul său nu este reprezentat, a anunţat totuşi că, „în interesul unităţii partidului", el şi deputaţii fracţiunii sale vor vota în favoarea investiturii. Membrii curentului de stînga al Partidului socialist nu au luat parte la vot.

Votul s-a produs marţi noaptea. Guvernul a obţinut o majoritate fermă. Declaraţia guvernamentală a fost luată în discuţie de Senat, unde urmează de asemenea să aibă loc un vot de investitură.

Paolo RICCI

Roma, 18 decembrie

PARIS

N.A.T.O.: consultări şi espectativă

Răspunzînd obligaţiilor sale calendaristice, Consiliul ministerial N.A.T.O. şi-a ţinut sesiunea de iarnă. La capătul unui an în care s-au realizat unele progrese pe drumul îmbunătăţirii atmosferei internaţionale, opinia publică de pretutindeni ar dori ca acest început să-şi afle continuarea în măsuri concrete menite să dezvolte destinderea iniţiată. Legitimitatea acestor năzuinţe, necesitatea înfăptuirii lor, apar din ce în ce mai limpede şi unor oameni politici din Occident care caută să privească lucid evenimentele contemporane. „...**eu cred că se petrece ceva în lume,** declara vicepremierul şi ministrul de externe belgian Paul-Henri Spaak, fost secretar general al N.A.T.O., în interviul acordat revistei noastre. **Cred că relaţiile între ţările comuniste şi ţările occidentale sînt pe punctul de a se schimba. De aceea cred că trebuie explorate posibilităţile coexistenţei paşnice...**". Chiar dacă guverne şi oameni de stat din ţările coaliţiei atlantice întreprind unele măsuri de natură să modifice întrucîtva pe plan bilateral, relaţiile acestor ţări cu ţările socialiste — N.A.T.O., conceput şi structurat ca un instrument al războiului rece, manifestînd o vădită orientare militaristă, nu este tocmai un instrument adecvat pentru explorarea posibilităţilor coexistenţei paşnice.

Dar nu contradicţia fundamentală a N.A.T.O. — opoziţia dintre ţelurile sale şi aspiraţiile oamenilor — au pus sesiunea dintre 16 şi 18 decembrie sub semnul limitativ al „consultărilor" şi „espectativei" cum se spune în presa occidentală. Anumite motive stingheresc mişcările actualei sesiuni. Pe de o parte, faptul, că mai multe state membre — printre care S.U.A., Marea Britanie, R.F.G., Italia — au în momentul de faţă conduceri recent constituite sau recent remaniate substanţial. Pe de altă parte — şi mai cu seamă — faptul că problema problemelor alianţei atlantice continuă să fie, din ce în ce mai acut, aceea a coeziunii ei, supusă presiunii crescînde pe care o exercită interesele contradictorii ale membrilor. „Maratonul agricol" de la Bruxelles — care şi-a reluat lucrările după o întrerupere de opt zile — a demonstrat poziţiile deseori ireconciliabile ale membrilor Pieţei comune atît în ceea ce priveşte cooperarea în interiorul acestui organism cît şi în ceea ce priveşte relaţiile lui în afară — cu Marea Britanie şi S.U.A.

În plus, sesiunea U.E.O. a readus în lumină divergenţele profunde dintre S.U.A. şi Franţa, dintre S.U.A. şi Marea Britanie, în problemele strategiei N.A.T.O. Cîteva zile după încheierea sesiunii parlamentare a U.E.O., ziarul parizian **Le Monde** — într-un editorial intitulat **„Europa divizată"** constata la acest capitol: **„În domeniul apărării nucleare, impasul a fost de asemenea total, cu o circumstanţă agravantă. Dezbaterile adunării U.E.O. nu numai că au confirmat dezacordurile cunoscute, dar s-au terminat într-o extremă confuzie. În asemenea măsură încît parlamentarii U.E.O. s-au resemnat să voteze o recomandare — ambiguă, nu numai pentru că respinge indirect proiectul de forţă nucleară multilaterală prin ocolişul unui amendament, fără a cuteza să-l condamne în mod formal, dar şi pentru că ea răspunde unor preocupări diametral opuse".** Aşa încît, atunci cînd, cam în aceeaşi perioadă, **New York Times** întrevedea posibilitatea ca sesiunea Consiliului ministerial N.A.T.O. să devină arena unei înfruntări în domeniul strategiei atlantice, atribuind delegaţiei franceze intenţia de a-şi susţine teza (a „represaliilor masive") împotriva tezei americane (a „răspunsului flexibil"), ziarul newyorkez nu menţiona o eventualitate, ci exprima o îngrijorare. Se pare că părţile în cauză au ajuns, fiecare, la concluzia că o asemenea dezbatere e inoportună. Şi, în ajunul sesiunii, agenţiile de presă erau unanime în pronosticul că problema forţei nucleare multilaterale nu va fi obiect de dezbatere, cu atît mai mult cu cît „nu a ajuns în stadiul" de a fi luată în discuţie de acest for, de vreme ce sînt angajate în consultări numai şapte membre ale alianţei: S.U.A., Marea Britanie, R.F.G., Italia, Belgia, Grecia şi Turcia. Olanda, care a anunţat zilele trecute hotărîrea de a li se alătura, a ţinut să precizeze că participarea la convorbirile preliminare nu trebuie interpretată ca un angajament de a participa la forţa nucleară însăşi. „Oficialităţile americane, relatează agenţia Associated Press, au declarat că nu este angajată nici una din ţările participante la convorbiri — inclusiv S.U.A., care au formulat propunerea iniţială **/.

O temă însă care a ocupat un loc de frunte în cadrul reuniunii ministeriale atlantice este aceea a relaţiilor Est-Vest. Nu pentru că aci ar domni

*) „Se află din surse diplomatice, transmite din Paris agenţia U.P.I., că aliaţii au amînat pe tăcute hotărîrea finală cu privire la forţa nucleară multilaterală de suprafaţă a N.A.T.O. pînă după alegerile din Marea Britanie şi S.U.A. Nu se aşteaptă o acţiune concretă în vederea constituirii acestei forţe înainte de sfîrşitul anului viitor..."

între partenerii atlantici armonia cea mai deplină. (Se știe de pildă că intențiile londoneze de a pune delegația britanică la Comitetul pentru dezarmare, ale cărui lucrări vor începe în ianuarie la Geneva, sub conducerea ministrului de externe și de a folosi acest prilej pentru o luare de contact Butler-Gromîko au fost comentate cu nemulțumire în diferite cercuri occidentale, care s-au grăbit să declare fără menajamente că acest „pas greșit" își are obîrșia în preocupări interne de ordin electoral). Și dacă problema strategiei N.A.T.O. poate fi supusă amînărilor cu atît mai lesne cu cît nimeni nu amenință Occidentul — problema normalizării relațiilor cu țări care desfășoară în ceea ce le privește o activitate multilaterală în vederea destinderii, este presantă și din punct de vedere economic și din punct de vedere politic. Toți vorbitorii au abordat chestiunea raporturilor Occidentului cu țările socialiste. Dean Rusk a preconizat o politică a încercărilor de înțelegere cu U.R.S.S., ministrul canadian Paul Martin și Richard Butler au stăruit asupra necesității îmbunătățirii relațiilor cu țările socialiste — șeful Foreign Office-ului formulînd și unele propuneri în legătură cu împiedicarea atacurilor prin surprindere și a răspîndirii armelor nucleare, Gerhard Schröder a recunoscut caracterul pozitiv al Tratatului de la Moscova și a arătat că schimbul de reprezentanțe comerciale cu cîteva țări socialiste constituie o ameliorare a relațiilor R.F.G. cu aceste țări. Ceea ce însă nu înseamnă că preocupările participanților nu continuă să poarte pecetea concepțiilor și tendințelor „tradiționale" ale N.A.T.O., ale războiului rece și orientării spre cursa înarmărilor. E limpede că nu sînt de natură a sluji cauza destinderii nici menținerea trupelor americane în Europa, nici poziția ministrului de externe vest-german de a condiționa încheierea unui pact de neagresiune între statele din N.A.T.O. și statele participante la Tratatul de la Varșovia de rezolvarea prealabilă a altor probleme și în primul rînd a problemei germane, nici chiar formula „a îmbina **forța** cu suplețea" prin care ministrul britanic a definit politica față de țările socialiste. **„A provocat o anumită senzație,** transmite corespondentul agenției vest-germane D.P.A., **faptul că purtătorul de cuvînt oficial al N.A.T.O., care a prezentat ziariștilor fragmente din diferitele cuvîntări ale miniștrilor, a trecut peste declarațiile făcute în ședința de luni după-amiază de ministrul de externe al Belgiei, Spaak. El a spus numai: „Despre cuvîntarea lui Spaak nu am de relatat nimic".** În continuare, corespondentul se referă la recenta călătorie la Varșovia a ministrului belgian și la faptul că acesta s-a arătat favorabil în vremea din urmă ideii unui pact de neagresiune Est-Vest. El ar fi dat, se spune mai departe în știre, **„dispoziții să nu se comunice nimic opiniei publice despre cele afirmate de el în spatele ușilor închise. Ulterior s-a aflat,** continuă corespondentul, **că între ministrul de externe francez Couve de Murville și Spaak a avut loc în cursul ședinței de luni după-amiază un schimb de cuvinte. Spaak ar fi apărat recentele sale convorbiri de la Varșovia asupra perspectivelor destinderii",** în timp ce Couve de Murville i-ar fi opus punctul de vedere al guvernului său.

Persistența în politica N.A.T.O. a unor poziții pe care experiența le-a demonstrat în același timp ingrate și primejdioase și-a găsit o expresie și mai directă în ședința de marți dimineață, consacrată problemelor militare. McNamara mai întîi invitînd pe aliații europeni la efortul de a-și spori forțele convenționale, Dean Rusk apoi făcînd elogiul „avantajelor substanțiale" ale forței nucleare multilaterale, Thorneycroft declarînd că „tunurile sînt necesare chiar și în războiul rece", au vorbit într-un limbaj vechi de cel puțin zece ani.

Dacă, așa cum era prevăzut, s-a evitat luarea în discuția sesiunii a divergențelor celor mai ascuțite dintre participanți, dacă dezbaterea s-a menținut în cadrul unor generalități care alcătuiesc de mulți ani de zile fondul comun al reuniunilor N.A.T.O., este de remarcat că aceste generalități nu trezesc mai puțin un ecou defavorabil. Chiar comunicatul final, care vorbește despre convingerea miniștrilor **„că trebuie nu numai să se caute un acord asupra unor măsuri limitate menite să reducă tensiunea, dar și să se ajungă la ameliorarea în mod real și temeinic a relațiilor Est-Vest",** plătește tribut imobilismului atlantic, proclamînd intenția de a spori capacitatea militară a coaliției în vederea „apărării" împotriva unui inexistent „agresor". De dorit ar fi ca, în jumătatea de an ce se va scurge pînă la viitoarea reuniune a Consiliului, participanții să izbutească a descifra mai clar necesitatea unei politici de căutare rațională a căilor spre destindere, în conformitate cu aspirațiile popoarelor și cu nevoile reale ale statelor.

Florica ȘELMARU

LONDRA

Ecouri din Paris

În primul său discurs rostit în calitate de ministru de externe britanic într-o sesiune a Consiliului NATO, dl R. A. Butler a deschis discuțiile luni, exprimîndu-și părerea că Pactul atlantic este încă necesar dar că „forța sa militară trebuie combinată cu suplețe politică"

El a avertizat împotriva primejdiei pe care ar reprezenta-o întreruperea contactelor cu Uniunea Sovietică, însă a adăugat, de asemenea, că progresul către noi acorduri între Est și Vest nu va fi ușor și nici rapid.

Vorbind despre relațiile dintre Est și Vest, dl Butler a declarat că avantajul pentru Occident constă în menținerea contactului cu U.R.S.S. pentru a evita riscul unei neînțelegeri sau al unui calcul greșit.

Referindu-se la un schimb de mesaje între miniștrii de externe ai Angliei și U.R.S.S., corespondentul din Paris al săptămînalului britanic **Observer** scria că Butler „nu a întîlnit nici un entuziasm față de noii pași către Uniunea Sovietică" printre colegii săi, miniștri ai țărilor NATO, cu care s-a întîlnit la Paris.

La Varșovia a avut loc vernisajul expoziției „Arhitectura romînă modernă

Ziarul **Times** remarca în legătură cu aceasta: „se precizează tot mai mult semnele care denotă că guvernul englez dorește o întîlnire la nivel înalt cu Uniunea Sovietică în următoarele cîteva luni'", și această afirmație a ziarului britanic a acordat o oarecare greutate unei știri parvenite din partea corespondentului de la Moscova al revistei **Observer,** în sensul posibilității unei astfel de întîlniri în vara viitoare.

În cercurile diplomatice din Londra se vorbește de posibilitatea unei asemenea întîlniri — la nivelul miniștrilor de externe — chiar mai devreme. Premierul Douglas-Home a anunțat că ministrul de externe Butler va pleca la Geneva pentru a participa la conferința celor 18 state pentru dezarmare care începe la 21 ianuarie. Această călătorie poate prilejui o întîlnire cu ministrul de externe sovietic Gromîko. În cercurile diplomatice se afirmă că Butler dorește realmente să-l întîlnească pe Gromîko înainte de a pleca la Washington, la 12 februarie, pentru a discuta cu secretarul de stat Rusk și cu președintele Johnson orice perspectivă favorabilă care s-ar putea degaja din discuțiile de la Geneva.

Este interesant de remarcat că nu mai puțin de trei ziare ale „establishment"-ului (adică apropiate de cercurile politice oficiale) au făcut aluzii în ultimele cîteva zile la faptul că repetatele referiri din partea guvernului la destinderea Est-Vest ar putea fi puse în legătură cu apropiatele alegeri parlamentare. **Times** scria într-un editorial că, în timp ce guvernul continuă să obțină îmbunătățirea contactelor cu U.R.S.S., el trebuie „să evite să facă aceasta într-un asemenea fel, sau într-o asemenea direcție, încît să lase aliaților săi impresia că pune pe primul plan numai considerente de ordin elec-

toral", iar **Observer** arăta că „s-ar putea ca dl Butler să privească cu un ochi spre tribuna de la care își va ține discursurile electorale și cu celălalt spre masa de conferințe".

Poate cel mai semnificativ comentariu care aruncă lumină asupra atitudinii Marii Britanii față de relațiile Est-Vest a fost cel apărut săptămîna aceasta în **Times**: „În stadiul actual prilejul cel mai favorabil îl poate oferi extinderea comerțului între Est și Vest. Schimbul acesta de bunuri s-ar putea dezvolta și dezvoltarea comerțului înseamnă dezvoltarea contactelor. Pînă acum, principalele divergențe în problema comerțului nu s-au produs între Est și Vest, ci în cadrul alianței occidentale".

Această remarcă a ziarului britanic nu este izolată ci e doar una dintr-un număr neobișnuit de mare de articole și declarații din cursul ultimei luni și mai ales din ultima săptămînă în care se insistă asupra sporirii volumului de schimburi între Marea Britanie și țările socialiste.

Nu avem aici spațiul necesar pentru a analiza aceste luări de poziție dintre care multe provin din cercuri guvernamentale. Examinarea acestei tendințe favorabile dezvoltării comerțului cu Răsăritul ar putea constitui tema unei alte corespondențe.

John GRITTEN

Londra, 17 decembrie

REYKJAVIK

Greva generală

Senzaționalul apariției unei noi insule de origine vulcanică în preajma țărmurilor Islandei — care, timp de cîteva zile, a fost în focarul atenției generale a populației — a trecut acum pe planul doi. Ziarele islandeze nu mai vorbesc de el și nici un avion nu mai transportă curioșii deasupra arhipelagului Westmonner. Tipografii și salariații serviciilor aeronautice participă la o grevă generală, considerată a fi cel mai mare conflict de muncă din istoria Islandei.

Vorbind alegoric, într-un limbaj potrivit țării celor 140 de vulcani, greva generală este o erupție a contradicțiilor interne și luminează puternic configurația socială de azi a Islandei. În Islanda ziua de lucru durează deseori 11—12 ore, în timp ce salariile au o putere de cumpărare tot mai mică. După cel de al doilea război mondial chiriile au crescut de aproape zece ori, în timp ce salariile abia de două ori. Cursa inegală dintre creșterea prețurilor și cea a salariilor a creat o tensiune socială care a generat înmulțirea conflictelor de muncă. În vara acestui an, sindicatele din întreprinderile și serviciile publice au încheiat cu guvernul o înțelegere care prevedea creșterea salariilor în proporție de 30—40 la sută. Muncitorii din întreprinderile particulare revendică și ei un spor de 30 la sută la salariu. Acesta este obiectivul central al actualei greve la care participă majoritatea oamenilor muncii. Ziarul *Times* scrie într-o corespondență din Islanda: „Activitatea a încetat aproape cu totul la Reykjavik și în multe alte orașe în urma grevei funcționarilor și lucrătorilor din comerț. Muncitorii din industrie și construcții au încetat lucrul. Vasele pescărești rămîn la țărm. Numeroase cargouri sînt deja imobilizate în portul Reykjavik. Transporturile aeriene sînt întrerupte cu excepția curselor Europa-America (cu escală în Islanda). Nu s-a distribuit benzină mașinilor particulare și taxiurilor decît în cazul cînd aparțineau unor medici, moașe, poliției sau pompierilor — excepții aprobate de comitetul de grevă".

Această grevă este a doua acțiune de mari proporții întreprinsă în ultimii ani de clasa muncitoare din Islanda. În primăvara anului 1961, peste jumătate din numărul oamenilor muncii au fost în grevă timp de cinci săptămîni.

Dar inflația care a dus la creșterea costului vieții a anulat mai toate avantajele pe care le obținuseră muncitorii în 1961. În urma acestui fapt s-a declanșat o nouă mișcare revendicativă care, în sectorul de stat, a dus la încheierea convenției amintite mai sus. În septembrie au prezentat revendicări de mărire a salariilor și muncitorii din întreprinderile particulare. Patronatul a încercat să prevină izbucnirea grevei iminente. La 4 noiembrie a.c., în Alting (parlamentul islandez) a fost prezentat un proiect de lege privind „înghețarea" salariilor și interzicerea grevelor pe o perioadă de două luni. Manifestațiile de protest care au avut loc la Reykjavik au determinat retragerea proiectului de lege de pe ordinea de zi a dezbaterilor din parlament. Au urmat cîteva săptămîni de tratative între Uniunea sindicatelor și administrațiile întreprinderilor particulare, în legătură cu cererile formulate de sindicate pentru noile contracte colective. În locul sporului de 30 la sută la salarii, revendicat de muncitori, patronatul a oferit doar 10 la sută. Pentru a media conflictul, guvernul a propus ca bază de negocieri o creștere a salariilor între 4 și 8 la sută, concomitent cu promisiunea reducerii impozitelor pe venituri cu 5 la sută. Aceste propuneri de compromis, care ar fi echivalat cu o mărire a salariilor de numai 12 la sută, au fost respinse de sindicate. A izbucnit greva generală.

Eugen POP

ANKARA

Situația nu s-a clarificat

După o lună de zile de la anunțarea rezultatelor alegerilor municipale și cantonale, și la aproape trei săptămîni de la demisia cabinetului Ismet Inonü, situația politică internă din Turcia nu s-a clarificat. Pînă în prezent, tentativele de a forma un guvern de unitate națională compus din tehnicieni sau personalități neutre, ori de a consolida guvernul republican prin numirea cîtorva independenți, au dat greș.

După ce, la 2 decembrie, ca urmare a crizei provocate de hotărîrea luată de două din cele trei partide participante la guvern de a se retrage din coaliție, Inonü, exclamînd „m-am săturat", a demisionat și a refuzat apoi, la solicitarea președintelui Gürsel, să formeze un nou cabinet, acesta din urmă i-a cerut lui Ragip Gumuspala să constituie un nou guvern de coaliție. Liderul Partidului dreptății, care ceruse un răgaz de două zile pentru a da un răspuns definitiv, nu a putut însă să se pună de acord cu partidele care-l asiguraseră de sprijinul lor asupra condițiilor constituirii noului guvern. În această situație, președintele Republicii, reluînd tratativele cu liderii principalelor partide din Turcia, l-a însărcinat din nou, în seara zilei de 14 decembrie, pe Inonü cu formarea guvernului. Inonü a acceptat în principiu, sub rezerva aprobării de către comitetul de conducere al partidului său. După părerea observatorilor politici, în cazul în care nici de data aceasta nu se va putea forma o coaliție guvernamentală, se va recurge, probabil, la alegeri legislative anticipate.

Rezultatele recentelor alegeri locale, în care partidul de opoziție — așa-numitul Partid al dreptății — a obținut un total de voturi mai mare decît întreaga coaliție guvernamentală, pare să-l fi luat prin surprindere pe premierul Inonü. De aceea, el se află în prezent, după cum afirmă revista **Time**, în situația „de a-și propune drept prim țel nu crearea unui guvern stabil, ci pur și simplu crearea unui guvern". Partidul dreptății se bucură de un sprijin serios din partea forțelor conservatoare din țară, din partea birocraților nemulțumiți de campania declanșată de guvern împotriva risipei și mai ales din partea oamenilor de afaceri și a marilor proprietari funciari, revoltați de planurile privind mărirea impozitelor. De asemenea, opoziția a desfășurat o activitate foarte susținută în rîndurile țăranilor, promițîndu-le, demagogic, desființarea impozitelor și exploatînd fanatismul religios, întreținut de regimul lui Menderes.

Liderul Partidului dreptății, Ragip Gumuspala, a depus un zel deosebit în recenta campanie electorală, parcurgînd mii de kilometri în fiecare săptămînă, și speculînd cu dibăcie nemulțumirile provocate de dificultățile economice prin care trece țara. În acest timp Ismet Inonü, sigur pe el — prea sigur afirmă acum presa turcă — s-a rezumat la un discurs de 20 de minute ținut la posturile de radio. Cu diverse ocazii, Inonü și partizanii săi au ținut să sublinieze că armata „nu va lăsa niciodată puterea în mîna Partidului dreptății". Se știe că și în octombrie 1961, ca urmare a alegerilor care au avut loc după lovitura de stat din mai 1960, armata a sprijinit candidatura generalului Gürsel la președinția republicii și pe aceea a lui Inonü la președinția Consiliului de Miniștri. Acum însă, comandanții militari au părăsit demonstrativ capitala, manifestîndu-și pe această cale intenția de a nu interveni în disputele politice.

Criza este deschisă și se pune problema dacă Inonü va reuși de data aceasta să formeze un nou guvern.

Rodica GEORGESCU

Pe marginea celei de a VIII-a MESE ROTUNDE EST-VEST DE LA MOSCOVA

PROBLEMELE INTERNAȚIONALE ÎN CONȘTIINȚA OPINIEI PUBLICE

SE POATE afirma cu deplin temei că astăzi opinia publică a devenit o adevărată coordonată a vieții internaționale, de care trebuie să se țină seamă ca de o realitate mereu vie și activă. Este o cucerire a legității istorice a veacului XX, veacul care a dus la crearea sistemului mondial al socialismului și la vasta mișcare de eliberare națională a atîtor zeci de popoare de sub opresiunea colonială. Tot mai intens, cuvîntul maselor largi a devenit ecou direct al istoriei reale, impulsionînd un vast proces de formare a unei opinii publice pe scara mondială.

Avangarda clasei muncitoare care — prin cele peste 90 de partide comuniste și muncitorești — a ajuns să numere peste 42 de milioane de oameni, forța politică cea mai conștientă, adăpată la izvoarele învățăturii marxist-leniniste ; radicalizarea, prin consecință, a numeroase alte straturi sociale, în mai mare sau mai mică măsură antrenate în lupta pentru progres economic și social ; demistificarea mentalității „comune" de numeroase prejudecăți și deprinderi în imobilism, — iată tot atîția factori determinanți în acțiunea de schimbare a conștiinței umanității.

Experiența dură a celui de-al doilea război și amenințarea catastrofică a destinului uman cu o conflagrație nucleară au contribuit într-o largă măsură la deșteptarea și ascuțirea vigilenței popoarelor, pentru care pacea și coexistența pașnică au căpătat valoarea concretă a unicei alternative în stare să conserve nu numai civilizația și cultura, ci însăși ființa lor biologică. De aici numeroasele acțiuni, comitete și organizații obștești de luptă împotriva înarmării atomice, de condamnare a unui nou război, convertite într-o vastă mișcare a partizanilor păcii.

Progresul formidabil al științei și tehnicii, în special cel al telecomunicațiilor, a revoluționat într-atît posibilitățile de cunoaștere și comunicare inter-umane, încît, practic vorbind, astăzi se ia act de un eveniment în mod aproape concomitent pe ansamblul globului. „Interviziunea mondială" prin telstar a făcut — ca să ne referim doar la un exemplu mai recent — concomitentă pe toate cele 5 continente transmiterea ceremoniei, care a emoționat întreaga lume, a funeraliilor fostului președinte Kennedy. Zilnic, oră de oră, minut de minut, agențiile de presă comunică pretutindeni un uriaș volum de știri, de informații, care, oricît de alterate ar fi de interesele marilor monopoluri de presă, tot nu pot împiedica să vehiculeze substanța realității faptice. Plasarea conștiinței omului contemporan pe orbita mondială este implicită și inevitabilă. În planul moral, aceasta constituie desigur cea mai pregnantă lecție de coexistență, marcînd evoluția secolului sub semnul formidabilei dezvoltări a tehnicii și științei. Și nu e de loc întîmplător, că astăzi în fruntea mișcărilor de opinie publică împotriva războiului, pentru pace și coexistență pașnică, pentru dezarmare generală, pentru destinderea internațională, se află numeroși savanți, oameni de cultură și artă, care-și pun prestigiul lor intelectual în slujba cauzelor majore ale umanității. Bertrand Russell, Linus Pauling, Picasso, Pablo Casals, Ehrenburg, Chaplin, Sartre — ca să menționăm doar pe aceștia — au devenit figuri familiare întregului glob, dincolo de activitatea lor științifică sau artistică, prin ecoul acțiunilor obștești pe care le-au inițiat sau la care s-au raliat.

În același timp, un număr tot mai mare de oameni politici, de activiști în domeniul social-economic, de membri ai parlamentelor sau adunărilor naționale, de publiciști și ziariști au devenit tot atîția interpreți de opinie publică, în căutarea unui consens de responsabilitate civică și umană. Evident, ca profil politic și ideologic, acești oameni se deosebesc — unii structural, alții prin nuanțe și apartenențe diverse. Unii sînt marxiști-leniniști, — ca atare comuniști, alții sînt socialiști de tipul laburist (și dintre aceștia, unii mai „la stînga" sau mai „la dreapta"), de tipul partidelor respective din țările scandinave, din Belgia, Franța, Italia, Elveția sau Austria ; în sfîrșit, unii sînt membri ai partidului conservator britanic sau reprezentanți ai unor partide clericale (democrat-creștini italieni, ca Giorgio La Pira, primarul Florenței, creștini-sociali

belgieni ş.a.m.d.), cînd nu sînt de-a dreptul în sutană (ca pastorul Collins din Anglia, canonicul Kir din Franţa, pastorul Mochalski din R.F.G.)

Iniţiativa întrunirii unor asemenea oameni în jurul unei „Mese Rotunde Est--Vest" dintr-un asemenea complex s-a ivit. Marile probleme internaţionale — aşa cum s-au definit ele pe scară mondială sau europeană — s-au impus conştiinţei opiniei publice cu o tot mai stringentă necesitate şi urgenţă. Relaţiile Est-Vest în genere, securitatea europeană, dezarmarea generală şi totală, măsurile politice care s-ar putea negocia neîntîrziat, corelate cu paşii spre dezarmare, dezvoltarea comerţului internaţional, cooperarea culturală au constituit ansamblul problemelor dezbătute în cele opt conferinţe ale Mesei Rotunde, dintre care cea mai recentă a fost cea de la Moscova.

Presa a relatat deja asupra participării — largi şi reprezentative — de care s-a bucurat această reuniune, ca şi asupra principalelor rezoluţii la care s-a ajuns în cele patru zile de dezbateri, uneie nu puţin controversate.

Ceea ce s-a putut observa chiar din prima zi — consacrată trecerii în revistă şi definirii principalelor probleme internaţionale — a fost consensul exprimat rînd pe rînd de către toţi cei care au luat cuvîntul că în viaţa politică a lumii s-a impus, cu o forţă ireversibilă şi mereu sporită, necesitatea coexistenţei paşnice între state cu sisteme sociale diferite. Mai mult : că practica — pe scară mondială — a coexistenţei paşnice a cîştigat în dimensiune şi eficienţă, propagîndu-se prin ea însăşi ca modalitatea cea mai adecvată contemporaneităţii, impunîndu-se nu numai ca o posibilitate, ci ca o condiţie majoră a consolidării păcii şi a progresului.

Coexistenţa paşnică implică slăbirea încordării pe arena internaţională, căutarea cu răbdare şi luciditate a soluţiilor reciproc acceptabile care să atenueze punctele de tensiune, acolo unde ele există, şi, totodată, să promoveze voinţa de colaborare, reciproc avantajoasă, în sectoarele producţiei materiale şi spirituale. Relaţiile economice şi comerciale se cer eliberate de obstacolele politice, de măsurile discriminatorii, după cum relaţiile politice între state sînt greu de conceput **in abstracto,** fără concretizarea lor în schimburi de bunuri economice şi valori culturale.

Cele trei comisii — politică, economică şi culturală — în care s-a concentrat activitatea Mesei Rotunde de la Moscova au dezbătut, deci, concomitent printr-o participare adecvată :

I. Problemele Dezarmării ;

II. Imbunătăţirea relaţiilor economice internaţionale şi dezvoltarea comerţului mondial ;

III. Cooperarea culturală.

Într-o corespondenţă din Moscova, **Lumea** a înfăţişat încă în numărul trecut, pe larg, conţinutul rezoluţiilor la care s-a ajuns în comisia politică. Participanţii, reafirmînd în faţa opiniei publice însemnătatea Tratatului de încetare a experienţelor nucleare în cele trei medii, au pus în evidenţă ceea ce apare tuturor oamenilor de bunăvoinţă nu numai ca necesar dar şi ca imediat posibil : o serie de **MĂSURI PARŢIALE,** concretizate în acorduri limitate care, încheiate şi intrate în vigoare, ar permite succesiv noi progrese spre soluţionarea litigiilor politice existente şi a dificultăţilor de ordin tehnic ale dezarmării.

Printre aceste acorduri — fiecare putînd fi realizat şi aplicat imediat, independent unul de altul — o parte dintre ele privesc **arma nucleară,** de unde recomandarea ca 1) Tratatul de la Moscova să se extindă şi asupra experienţelor subterane ; apoi 2) să se interzică orice nouă **diseminare** (sub forma de livrare a armei atomice către alte ţări sau grupe de ţări aliate) ; 3) să facă imposibilă **proliferarea** (adică producerea pe viitor a acestei arme de către puteri care încă nu sînt atomice) ; 4) puterile atomice să nu instaleze arme nucleare în regiuni actualmente lipsite de aceste arme ; 5) crearea de **zone denuclearizate.**

Alte acorduri — de asemenea imediat posibile — ar fi acelea urmărind : a) **preîntîmpinarea atacurilor prin surprindere,** prin instalarea în regiuni anume determinate a unor grupuri de observatori, în posturi fixe, la principalele aerodromuri, porturi, noduri feroviare sau rutiere, care să semnaleze orice mişcare de trupe sau materiale ce ar putea duce la bănuiala unor asemenea atacuri ; b) **plafonarea la actualul nivel** (din 1963), dacă nu reducerea lor, a **bugetelor militare.**

TRATATUL DE DEZARMARE propriu-zis a constituit de asemenea obiectul unor dezbateri în care au fost puse deopotrivă la contribuţie capacităţile politice şi cele tehnice. O propunere a Mesei Rotunde este aceea privind **durata de timp** în care ar urma ca, în cele 3 faze, să se execute tratatul ce se va încheia. Se ştie că U.R.S.S. a preconizat ca suficient pentru aceasta 5 ani ; S.U.A. — 9 ani. Apreciind că diferenţa nu e prea mare, participanţii reuniunii de la Moscova consideră posibil un compromis în sensul a trei etape de cîte 2 ani fiecare (total — 6 ani). O dezbatere mai îndelungă a necesitat problema forţelor de **disuasiune** (descurajare) **nucleară,** care să rămînă în posesia fiecăreia din cele două părţi, pentru a garanta securitatea internaţională în cursul dezarmării (etapa II şi III). Masa Rotundă consideră că numărul — egal pentru U.R.S.S. şi S.U.A. — al rachetelor nucleare şi al vehiculelor purtătoare nu va trebui să depăşească cifra de 20-30 ; de asemenea, ca aceste rachete să nu fie altele decît cele amplasate pe rampe **terestre** (întrucît cele de pe submarine nu pot fi lesne controlabile), iar fiecare rampă să nu fie ocupată decît de o singură rachetă.

Unele probleme ale **SECURITĂŢII EUROPENE** au fost dezbătute concomitent cu cele ale **DEZARMĂRII.** Masa Rotundă a fost unanimă în privinţa necesităţii de a se începe fără întîrziere tratative pentru **un pact de neagresiune** între ţările Tratatului de la Varşovia şi cele din NATO. O discuţie mai laborioasă a implicat problema creării de **zone denuclearizate,** pînă la urmă participanţii ajungînd la concluzia că trebuie să se ia în considerare nu numai proiectele de denuclearizare în Europa centrală, pe baza planului Rapacki şi a altora, dar şi în alte zone ale continentului, — delegaţia română găsind ecou adecvat în ce priveşte propunerile din 1957-59 ale guvernului R.P.R. pentru crearea unei zone fără arme nucleare în regiunea Balcanilor, propunere căreia i-a urmat aceea în legătură cu **acţiuni pe plan regional între state cu orînduiri sociale diferite.** Întrutotul de acord — după o serie de clarificări — s-au declarat atît participanţii din Vest cît şi cei din Est, în privinţa primejdiei pe care ar însemna-o, pentru securitatea europeană, înzestrarea, sub orice formă, directă sau indirectă, a armatei germane cu arme nucleare. Proiectul creării unei „forţe multilaterale" N.A.T.O. a fost criticat tocmai pentru că ar putea da o asemenea perspectivă armatei vest-germane.

Relativ la o serie de „CHESTIUNI NONEUROPENE", Masa Rotundă a ajuns la o rezoluţie în care constatînd că „lichidarea colonialismului este unul din evenimentele capitale ale secolului nostru", a subliniat necesitatea ca puterile dezvoltate economiceşte să se pună de acord — în ce priveşte raporturile lor cu ţările decolonizate sau în curs de dezvoltare, în aşa fel încît suveranitatea acestora să fie respectată.

Ca atare :

— în acţiunea de ajutorare a ţărilor aflate în curs de dezvoltare, nici un stat să nu vizeze a obţine avantaje militare şi politice, nici să profite de schimbări politice pentru a atrage aceste state în blocurile militare ;

— să fie interzise orice furnituri de armamente către guvernele care le folosesc pentru reprimarea popoarelor în lupta pentru libertatea lor şi independenţa lor naţională, ca şi pentru modificarea prin forţă a frontierelor existente sau pentru a anexa teritorii străine. Pentru a contribui la însănătoşirea situaţiei şi la întărirea cooperării internaţionale, Masa Rotundă consideră absolut necesar să se admită fără întîrziere delegaţii Republicii Populare Chineze ca reprezentanţii legitimi ai Chinei în O.N.U.

Cel de al doilea domeniu de probleme, — **ECONOMICE ŞI COMERCIALE** — a dus lesne la redactarea unei rezoluţii în care toţi participanţii se declară de acord că „principalele probleme economice cărora lumea trebuie să le facă astăzi faţă rezultă din cursa înarmărilor, din situaţia ţărilor slab dezvoltate şi a măsurilor economice legate de războiul rece". Ei afirmă că „mai înainte de orice, toate restricţiile ce privesc comerţul, împrumuturile şi creditele şi care rezultă din considerente politice sau strategice, trebuie să fie abolite. Îndeosebi noi acordăm o mare importanţă — continuă rezoluţia — dezvoltării tuturor posibilităţilor comerţului mondial, ca mijloc de consolidare a relaţiilor paşnice şi prieteneşti între naţiuni".

Convocarea Conferinţei Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare (în martie 1964, la Geneva) a fost unanim subliniată ca un eveniment menit a marca un progres însemnat pe calea extinderii cooperării economice paşnice între toate naţiunile lumii. Masa Rotundă cheamă toate guvernele să

acorde un sprijin constant acestei Conferințe, care se speră că va fi deschisă într-adevăr tuturor țărilor, — chiar și celor care nu fac, acum, parte din O.N.U.

O altă recomandare e ca toți participanții la Conferința din martie 1964 să rezerve o deplină atenție extinderii cooperării economice între Est și Vest și progresului țărilor mai puțin dezvoltate.

Războiul rece este socotit de către cea de a VIII-a Masă Rotundă ca una din cauzele reducerii asistențe din partea țărilor dezvoltate față de cele în curs de dezvoltare. Resursele financiare și materiale care vor fi eliberate prin reducerea bugetelor militare vor trebui să fie folosite în scopuri sociale și umanitare, în lupta contra foamei și mizeriei, pentru ameliorarea nivelului de trai, sănătatea publică, dezvoltarea culturală.

Participanții Mesei Rotunde socotesc că Conferința din martie 1964 trebuie să ajungă la crearea unei **Organizații permanente pentru comerț și dezvoltare,** care va fi un organism O.N.U., deschisă tuturor națiunilor. Un asemenea organism va trebui să dezvolte și să faciliteze comerțul mondial, să lărgească și să îmbunătățească ajutorarea teritoriilor mai puțin dezvoltate.

Cititorii recunosc desigur, din cele de mai sus, tot atîtea propuneri — în spiritul promovării coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite pe care țările socialiste — printre care și Romînia — le-au susținut și le susțin consecvent în viața internațională.

În timp ce aveau loc dezbaterile comisiei politice și economice la Masa Rotundă de la Moscova, citeam în ziare relatările asupra sesiunii Adunării Generale O.N.U., unde propunerile țării noastre în aceste domenii erau întîmpinate cu mult interes de numeroase delegații. Era — pentru noi — o confirmare în plus a liniei consecvente pe care țara noastră o desfășoară în relațiile internaționale, urmărind promovarea colaborării și înțelegerii între națiuni, pentru consolidarea păcii în lume și conlucrarea pe calea progresului economic și social.

COOPERAREA CULTURALĂ, care a constituit cel de-al treilea sector de preocupări ale participanților la Masa Rotundă, a completat fericit schimburile de păreri între reprezentanții celor 19 țări europene. (Despre concluziile la care au ajuns și rezoluția respectivă, am referit în **Contemporanul).**

Prin participarea ei largă și reprezentativă, prin ordinea de zi cuprinzătoare și bogată în sugestii valoroase, prin înalta ținută a dezbaterilor și a rezoluțiilor adoptate, cea de a VIII-a Masă Rotundă Est-Vest a constituit prin ea însăși o demonstrație din cele mai vii a ceea ce poate însemna astăzi o asemenea confruntare și în ce mare măsură problemele internaționale sînt prezente în conștiința opiniei publice.

Ne-am dat, în același timp, seama de sensul într-adevăr contemporan pe care — în deplină identitate cu conducerea țării — opinia publică din Romînia îl are despre lume și problemele ei.

George IVAȘCU

Interviu cu ambasadorul FREDERICK BOLAND

REPREZENTANTUL PERMANENT AL IRLANDEI LA O.N.U.

Corespondentul special al Radioteleviziunii Romîne la Organizația Națiunilor Unite, Eugen Preda, a avut în urmă cu cîteva zile o convorbire cu dl FREDERICK BOLAND, reprezentantul Irlandei la O.N.U. Dl Frederick Boland este cunoscut drept unul din cei mai vechi diplomați de la O.N.U. El a fost de asemenea președintele celei de-a 15-a sesiuni a Adunării Generale.

Prima întrebare se referă la opinia d-sale în legătură cu cea de-a 18-a sesiune a Adunării Generale și contribuția ei la destinderea internațională.

— Părerea mea este că actuala sesiune diferă foarte mult de aceea pe care am prezidat-o eu, sesiunea a 15-a din 1960. Pe atunci, situația mondială a fost foarte încordată. Eșuarea Conferinței la nivelul cel mai înalt, incidentul cu avionul „U-2" au făcut ca în relațiile dintre state să existe o mare tensiune. În consecință, la sesiune s-a făcut simțită îngrijorarea. Sesiunea de față diferă foarte mult de celelalte. Este a 8-a sesiune la care iau parte și nu-mi amintesc ca vreuna pînă acum să fi examinat sarcinile sale într-un spirit atît de constructiv. Aceasta se datorește mai multor fapte : s-a remarcat o relaxare în atmosfera internațională, iar Tratatul pentru interzicerea experiențelor nucleare, tratat semnat la Moscova, a fost primit de toată lumea ca un pas care facilitează explorarea altor elemente care să ducă la o înțelegere între marile puteri pe linia relaxării internaționale. Părerea mea este că la actuala sesiune, datorită faptului că numărul membrilor O.N.U. a crescut mult, s-a pus accent pe chestiuni care interesează în mod special pe prietenii noștri din Africa și Asia : problemele discriminării rasiale și apartheidului din Africa de Sud, dezvoltarea economică și lichidarea colonialismului. În ambele domenii s-au obținut rezultate pozitive la actuala sesiune. În ceea ce privește relațiile Est-Vest, poate că nu s-a obținut atît de mult, dar atmosfera creată de Tratatul pentru interzicerea experiențelor nucleare s-a simțit în tot cursul sesiunii, iar drumul rămîne deschis pentru căutarea și găsirea domeniilor de interes comun, în care se pot obține noi înțelegeri concrete.

— Și acum, o altă întrebare. În contextul general al acțiunilor și inițiativelor menite să îmbunătățească climatul internațional, rog să-mi spuneți care este părerea dv. despre propunerea referitoare la explorarea măsurilor posibile pe plan regional în vederea promovării unor relații de bună vecinătate dintre țările europene cu sisteme sociale și politice diferite ?

— Dl ministru Aiken (ministrul de externe al Irlandei — n.r.) a subliniat întotdeauna în cuvîntările sale importanța eforturilor regionale, eforturilor pe baze regionale. Cred că se pot realiza multe pe această bază ; iată, ca exemplu, Conferința de la Addis-Abeba a țărilor africane, care a și început să joace un rol important în tratarea și rezolvarea problemelor continentului african. Părerea noastră este că există mari posibilități pentru lărgirea acțiunilor regionale și a coordonării lor. Pentru acest motiv a stîrnit un mare interes în cadrul delegației noastre inițiativa delegației romîne de a înscrie pe ordinea de zi a actualei sesiuni un punct cu privire la organizarea unor înțelegeri pe plan regional în Europa. Îmi pare rău — în acest fel s-a exprimat și președintele Comitetului nr. 1 — că n-a mai fost timp pentru discutarea acestei propuneri. Dar, cum a spus președintele acestui comitet, este vorba numai de o amînare pînă la sesiunea din anul viitor. Sînt convins că discutarea inițiativei romînești, despre care cred că toate delegațiile sau cele mai multe dintre ele sînt sigure că a fost propusă într-un spirit constructiv, va prilejui o dezbatere foarte interesantă anul viitor.

Eugen PREDA

New York, decembrie

SCRISOARE DIN ELVEȚIA

EXPO 64

ZILELE trecute, la etajul unuia dintre cele mai mari magazine din Berna, între rafturi și tejghele, am zărit prin zidul vizitatorilor curioși o interesantă machetă care deschidea privitorului o fereastră spre viitoarea expoziție națională a Elveției : pe coasta lacului Leman — aici, din plastilină azurie — se desluşeau o mulțime de construcții diverse ca stil dar îmbinate într-un tot, care mi-au trezit imediat interesul.

Informațiile ample, pe care le-am primit de la un **telefon-dispecer,** prezentau expoziția — care își va deschide porțile în aprilie 1964 — ca un mare eveniment al Confederației.

Iată de ce am pornit la drumeție spre bătrînul oraș Lausanne, cunoscut, încă din preistorie, ca o așezare omenească. Nu toate drumurile Elveției duc spre Lausanne, dar există totuși destule pentru a ajunge la el. Am ales drumul drept, mai puțin bătut de turiști, care o ia pe partea dreaptă a lacului Neuchâtel. Pe aici peisajul e mai deschis, munții Jura se desprind, parcă depărtîndu-se spre Franța, și lasă loc unui platou mai întins. Din locul acesta, orizontul pare și mai larg. În aceste luni de toamnă, peisajul poartă în el ceva și din natura noastră romînească. După ce, în octombrie, în cantonul Neuchâtel au avut loc tradiționalele serbări anuale ale culesului, frunza începe să ruginească pe butucii de vie plantați în terase pînă aproape de bordura șoselei și a căilor ferate. Pe cîmp, saci plini, înșiruiți la distanțe egale, te ajută să evaluezi, în gînd, buna producție de cartofi — aproape record — a acestei toamne, care încearcă parcă să compenseze marile pierderi înregistrate în anul 1963 în producția cerealieră.

Ocolind măguri și dealuri, pe șosele destul de înguste și aglomerate, de la o vreme îmi oglindesc ochii în albastrul lacului Neuchâtel (cel mai mare lac care se află în întregime pe teritoriul Elveției). Pe malurile acestui lac de 38 km lungime și, pe alocuri, de 8 km lățime, denumit de romani **lacus eburodunemsis,** au sălășluit oamenii încă din mijlocul epocii fierului. Urmele marilor aglomerări umane și ale locuințelor lacustre pot fi cercetate și studiate la interesantul muzeu al orașului Neuchâtel. Istoria amintește de bravii Helveți și de orașul roman care a dăinuit pe aceste locuri. Așezat în amfiteatru pe terasele muntelui Chaumont, Neuchâtelul are farmecul deosebit, și relativ rar, al orașelor care-și oglindesc semeții brazi în mișcătoare întinderi de apă. În Neuchâtel, peste patina monumentelor datînd din sec. XIV-lea, s-a așternut smaltul inegalabil al centrelor de cultură și erudiție. Pornind din susul burgului medieval, arhitectura se schimbă și parcă străbați cîteva epoci istorice pînă ce ajungi la construcțiile moderne ale zilelor noastre.

În portul, care se modernizează, m-am urcat pe un vaporaș — nu mai mare decît cele ce brăzdează Snagovul — care m-a lăsat în rada Yverdomului, punctul terminus al acestui lac interior. Ridicat pe ruinele vechiului oraș roman Eburodunum, Yverdom își păstrează caracterul de burg. În epoca modernă, el și-a făurit un renume datorită școlii pe care a întemeiat-o și a condus-o aici Pestallozzi.

...De sus, de pe una din cele trei coline pe care se află Lausanne, urmăresc balaurul mișcător al șirului de mașini care șerpuiește pe șosea, pînă la malul Lemanului. Cînd atmosfera e limpede, se vede întreg malul stîng al lacului Leman, care marchează o parte din frontiera Elveției cu Franța. La poalele munților se zăresc albele clădiri ale stațiunii de vară, celebra Evian-sur-Bains, intrată în istorie o dată cu tratativele pentru încheierea războiului din Algeria.

În sfîrșit, la ieșirea din oraș, într-un unghi mare, format de malul lacului și șoseaua care pornește spre Geneva, se înalță o pădure de schele, metalice sau de lemn, cu șarpante de forme ciudate. Am ajuns deci la ținta călătoriei mele ; sînt pe șantierele viitoarei expoziții naționale, ediția 1964, a Elveției.

În istoria modernă a acestei țări — adică în ultimii 110 ani — au fost organizate cinci expoziții naționale. În 1857, cînd bernezii au luat inițiativa de a organiza o expoziție de proporții naționale, trenurile cu aburi își făcuseră abia o modestă apariție în lume. A doua expoziție a avut loc în 1883, la Zürich, urmată — în 1896 — de alta, organizată la Geneva. Capitala confederației organizează din nou o expoziție — a patra — care avea și

scopul de a suda, în acel furtunos an 1914, cele patru mari regiuni ale Elveției : partea alemanică, franceză, italiană și grigonii.

În sfîrșit, a cincea expoziție națională — ultima înaintea celei de la Lausanne — a fost găzduită în 1939 de orașul Zürich. Intrată în istorie cu numele de „Landi" (țara), ea nu a fost considerată ca „încununarea unei epoci", ci mai curînd, „a avut rolul — scria presa timpului — unei verificări a potențialului țării, după criza din anii 35—36". După 25 de ani, Elveția — care nu a suferit nici un fel de jertfe omenești, pagube sau restricții nici în primul și nici în cel de al doilea război mondial — a avut răgazul să valorifice resursele și vitalitatea unui popor harnic și priceput și, în curînd, se va prezenta din nou în fața lumii. Un om de spirit a lansat butada : „Lausanne 64 va fi Elveția în dialect vaudoaz". Este foarte adevărat că atît Elveția romandă, și în deosebi cantonul-gazdă Vaud, și-au făcut un punct de onoare din a prezenta această manifestare ca o sinteză, din a „uni într-unul singur cele 22 de cantoane" ale țării. De aceea, s-a depus efortul de a îmbina cele mai importante activități ale vieții elveține într-un tot care să exprime activitatea creatoare și ingeniozitatea arhitecților, graficienilor, inginerilor, oamenilor de artă și de știință de pe întreg teritoriul helvet.

O plimbare de la Bellerive la Vidig — numele locurilor pe teritoriul cărora se construiește expoziția — îți creează la ora actuală unele îndoieli. Oare construcția aceasta într-un gotic stilizat, acoperită cu o prelată transparentă de plastic, va fi o catedrală ? Dar ciupercile acestea translucide, hexa și pentagonale, vor fi oare scheletul unui palat de basm ? Dar această scoică gigantică, striată și descinzînd parcă din alte epoci ?

Dacă izbutești să obții liberă trecere și bunăvoința unui supraveghetor de pe șantier, toate aceste întrebări își găsesc răspunsul.

Diferite construcții ale expoziției au și răsărit pe acest imens teren care, pînă în primăvara aceasta, părea un minunat și confortabil loc de „camping". (Din cauza costului ridicat al hotelurilor, numeroase familii preferă să-și petreacă duminica și chiar concediul întreg în corturi.) Am aflat că ceea ce credeam a fi o catedrală stilizată este de fapt standul „Viața elvețiană" și că unghiurile îndreptate spre cer sugerează de fapt Alpii, magnificul decor natural al Elveției. Un sector se va numi „o zi în Elveția". Din apele Lemanului, pe piloni, răsare marele pavilion „Intreprinderi elveține în lume", în cadrul căruia se va deschide un restaurant care va oferi turiștilor plăcerea de a cina „pe apă". Sub translucidele acoperișuri plastice se va ridica pavilionul denumit „Schimburi". Marile schelete metalice, care astăzi par încă niște arătări golașe, vor căpăta forma pavilioanelor „transporturilor", „industriei și artizanatului", „agriculturii" etc. Un loc mare este rezervat sectorului „distracții" : de la circ pînă la cazinou, toată gama a fost prevăzută.

De altfel, organizarea expoziției a declanșat, aproape automat, toate resorturile vieții economice, culturale etc. într-un asemenea grad, încît s-au creat cele mai neașteptate complicații, impiicații și proteste. Literații, de exemplu — prin pana scriitorului Maurice Zermatten, care a publicat în revista elvețiană de literatură **Schweizer Monatshefte** o scrisoare deschisă proiectanților expoziției naționale din 1964, — protestează împotriva infimei atenții acordată literaturii elveține.

E drept că încă de pe acum s-au pregătit o seamă de manifestări artistice și culturale care se vor desfășura în sălile de spectacole și arenele care se construiesc. Dar acestea sînt, în fond, inițiative cantonale, fiecăreia din ele rezervîndu-i-se cîte o zi în care vor fi reprezentate exclusiv cîntece și dansuri folclorice, spectacole teatrale etc. Încă din timpul verii, de exemplu, a fost premiată piesa scriitorului G. Valbert, intitulată **Davel sau trezirea conștiinței,** care urmează să fie jucată în ziua cantonului Vaud. Lucrarea este o evocare istorică a eroului independenței acestui canton, Davel.

O controversă și mai puternică s-a iscat între armata elvețiană pe de o parte, și asociația producătorilor de filme elveține și sindicatele direct interesate, pe de altă parte. Unul din filmele care vor rula la „Expo 64" va fi consacrat apărării naționale. Întrucît sindicatele au făcut cunoscut opiniei publice că acest film va fi realizat de o echipă de cineaști străini, presa și organismele interesate au declanșat o campanie de o atare virulență, încît departamentul militar a fost silit să organizeze o conferință de presă și să ia unele măsuri (au fost introduși în echipă și cîțiva tehnicieni elvețieni) care au dus la o oarecare aplanare a conflictului.

După ce am umblat prin aproape toate colțurile expoziției, am ascultat cu deosebit interes explicațiile despre mijloacele de transport intern, puse la „îndemîna" vizitatorilor. O „telecanapea" va asigura vizitarea de la nord la sud a expoziției. Stația de sosire — care arată ca un radar uriaș — va avea o pasarelă de urcare și coborîre, montată la un platou în continuă mișcare, care aduce vagonetele de la o stație la alta.

De asemenea, va mai funcționa un „monorail", mijloc de locomoție menit să faciliteze circulația vizitatorilor între diferitele sectoare. Dar, bineînțeles, eu nu am putut să beneficiez încă de aceste mijloace de transport.

Pentru acest caleidoscop al Elveției viitoare s-a întocmit un buget destul de respectabil : 102 959 000 fr. elvețieni. O succintă analiză financiară dă dreptate protestelor oamenilor de litere. Dacă pentru construcții s-au prevăzut 34 611 000 fr., pentru amenajări de terenuri — 25 415, pentru transportul intern — 8 645 000 fr. etc., fondurile în favoarea „activităților culturale" însumează numai suma de 1 000 000 fr. Cheltuielile — se prevede — vor fi echilibrate de încasări care, după presupunerile actuale, trebuie să ajungă la cel puțin 102 959 000 fr.

Pentru ca acest echilibru să fie atins e necesar să fie atras spre expoziție un uriaș flux de vizitatori. Numeroase atracții și manifestări diverse sînt prevăzute. De pildă, în timpul cît va fi deschisă expoziția, adică 79 de zile, numai în Lausanne vor avea loc 100 de congrese pe diferite teme. Unele din ele vor întruni între 1 000—2 000 de participanți. Cu titlu de curiozitate voi enumera cîteva : Congresul mondial al Soroptimiștilor (nu mă întrebați ce înseamnă aceasta : nu am reușit să aflu !), Congresul mondial de Cronometrie, Congresul internațional al Laborantelor medicale etc etc.

Dar senzația senzațiilor o va constitui, bineînțeles, o călătorie pe fundul Lemanului. Nici Byron, nici Lamartine, nici Rousseau, nici madame de Staël, nici atîția alți mari scriitori, care au suspinat pe malul acestui lac, nu și-au putut imagina că, nu mai tîrziu decît peste un secol, se vor putea descrie chiar frumusețile subacvatice ale undelor lui albastre. În aprilie 1964, o astfel de călătorie va depinde doar de procurarea unui bilet de intrare în mezascaf. Considerat ca simbol al actualului grad de dezvoltare la care a ajuns tehnica elvețiană, acest prim submarin civil se construiește în momentul de față în șantierele de la Vevey și Monthey. Autorul proiectului, Jacques Picard, supraveghează îndeaproape această construcție care — de pe acum — suscită un interes colosal ! Sute și sute de persoane și-au reținut locuri pentru primele călătorii ale primului submarin turistic din lume.

D. SĂNDULESCU

Berna, decembrie 1963

Lausanne

CIPRU

Famagusta

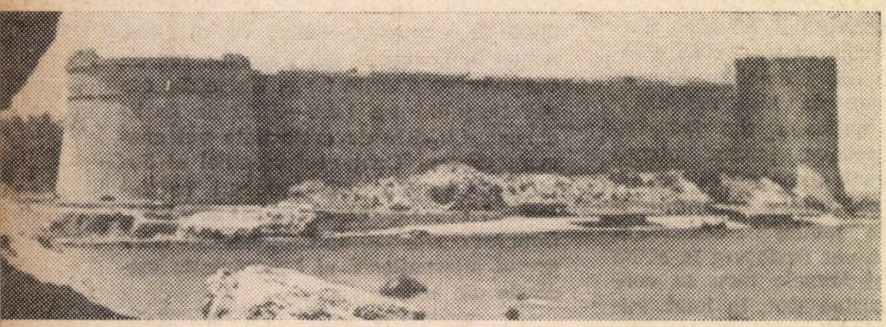

Castelul Kyrenia (sec. 13)

dificultăţi constituţionale

Calmul vremelnic, cel puţin aparent, din ciclul, frumoasa insulă a Afroditei, este ameninţat din nou, ca urmare a evoluţiei situaţiei din ultimele două săptămîni.

La 10 decembrie, preşedintele Republicii Cipru, Makarios, prezenta deputaţilor greci din parlament propunerile sale pentru revizuirea a 13 articole din Constituţie, arătînd că această revizuire este menită să asigure eliminarea anumitor cauze de fricţiuni dintre cele două comunităţi. Makarios a arătat că nu intenţionează să priveze comunitatea turcă de drepturile ei rezonabile sau de garanţiile necesare. După părerea lui Makarios, revizuirea ar lichida impasul dintre cele două comunităţi şi ar duce la crearea unui stat unificat, în care comunitatea greacă şi cea turcă să poată trăi în armonie şi să prospere realmente.

O copie a acestor propuneri a fost trimisă şi liderului comunităţii turce din Cipru, Küçük, iar guvernelor Angliei, Greciei şi Turciei, care au semnat acordurile de la Londra şi Zürich privind crearea Republicii Cipru şi independenţa ei, li s-a trimis un memorandum cu caracter informativ, Makarios considerînd revizuirea ca o problemă internă a Ciprului. El a ţinut să sublinieze că „orice amestec din afară este inadmisibil".

Ultimele ştiri sosite din Nikosia arată însă că Küçük a respins propunerile lui Makarios ca „inacceptabile", deoarece ele ar îngrădi drepturile recunoscute turcilor prin acordurile de la Londra şi Zürich. La rîndul său, ambasadorul turc la Nikosia a remis şi el lui Makarios o notă a guvernului de la Ankara asupra memorandumului cipriot, prin care guvernul turc se opune planului de revizuire. Makarios, după cum relatează presa, a restituit această notă imediat, ca „inacceptabilă".

■

Republica Cipru, insulă situată în unghiul de est al Mediteranei, cu o suprafaţă de 9 250 km², în care trăiesc peste 600 000 de locuitori, dintre care patru cincimi sînt greci (78,8 la sută) iar aproape o cincime turci (18,06 la sută) a apărut ca stat independent în anul 1960, fiind apoi admisă în O.N.U., iar în 1961 integrîndu-se în Commonwealthul britanic. De-a lungul multor veacuri această insulă a cunoscut vicisitudinile unor invazii şi ocupaţii străine, felurite şi repetate, care i-au secătuit avuţiile, dar au călit pe luptătorii ei pentru libertate şi independenţă. Între 1571—1878 Ciprul a cunoscut ocupaţia otomană. În anul 1869, după deschiderea Canalului de Suez, întrucît Anglia avea nevoie de o bază militară navală în apropiere, sorţii au căzut asupra Ciprului, a cărui poziţie geografică corespundea intereselor strategice britanice. În 1878 Ciprul a fost cedat Angliei printr-o convenţie anglo-turcă, în 1914 a fost anexat imperiului britanic, iar în 1925 a devenit colonie a Coroanei, după ce în prealabil Turcia, prin Tratatul de la Lausanne din 1923, renunţa la drepturile sale asupra Ciprului.

Ca urmare a luptei dîrze a cipriotilor, dominaţia colonială a fost abolită în 1959. Trebuie reamintit că încă din 1955 au avut loc discuţii îndelungate între reprezentanţii guvernelor Greciei şi Turciei, ambele interesate de soarta comunităţilor respective din insulă. În 1959, după ce s-a exclus şi posibilitatea unirii Ciprului cu Grecia (dorită de grecii cipriоţi) şi posibilitatea împărţirii insulei în două, (teza turcă) reprezentanţii Greciei şi Turciei au încheiat la Zürich acorduri cu privire la noul statut al Ciprului. Aceste acorduri au fost apoi semnate la Londra de către Anglia, Grecia şi Turcia, precum şi de arhiepiscopul Makarios, ca şef al comunităţii greceşti din Cipru, şi de Küçük, şeful comunităţii turce.

În ceea ce priveşte constituţia elaborată pe baza acestor acorduri, revista **Cyprus To-day** scrie că ea are un caracter artificial şi că aplicarea ei a devenit „ineficientă", din cauza prevederilor ei „complicate şi neacceptabile".

Constituţia actuală a Ciprului este considerată de unii juriştі ca fiind poate unica în lume prin dualismul instituţiilor sale pe plan legislativ, administrativ şi juridic, în sectoarele vitale ale statului, deoarece ea împarte puterea în mod obligatoriu între greci şi turci, pe o bază fixă, de 70 şi 30 respectiv la sută.

Acest fapt pare să fi nemulţumit comunitatea greacă, care vede în ea un obstacol deoarece, după părerea forurilor cipriote greceşti, ea consacră de fapt separarea artificială a celor două comunităţi.

Aceste argumente stau la baza iniţiativei lui Makarios. Constituţia prevede printre altele că preşedintele grec al republicii trebuie să fie ales de comunitatea greacă, iar vicepreşedintele turc de cea turcă. Preşedintele grec şi vicepreşedintele turc au fiecare drept de veto în domeniul legilor privind problemele externe, apărarea şi securitatea, ceea ce poate paraliza oricînd o iniţiativă a uneia dintre părţi. Fiecare comunitate are o aşa-numită Cameră Comunală, un fel de al doilea parlament. Cele două Camere Comunale se ocupă în mod separat de problemele de învăţămînt, cultură etc., putînd percepe impozite şi emite chiar şi legi ; administraţia este şi ea compusă în proporţie de 70 la sută greci şi 30 la sută turci, iar în cele cinci mari oraşe ale insulei există municipalităţi separate.

Propunerile de revizuire ale lui Makarios prevăd printre altele abolirea drepturilor de veto al preşedintelui şi vicepreşedintelui, alegerea preşedintelui grec şi vicepreşedintelui turc de către întregul parlament, unificarea administrativă a celor cinci municipalităţi şi a justiţiei, desfiinţarea camerelor comunale, unificarea efectivelor poliţiei.

Comunitatea turcă se opune, voind să păstreze statu-quo, pe care-l consideră convenabil.

Cyprus Mail scrie că comunitatea turcă cere aplicarea Constituţiei şi a acordurilor aşa cum au fost ratificate, că aceasta ar duce la restabilirea încrederii şi numai după aceea ar putea fi rezolvate toate problemele.

Poziţia celor trei ţări semnatare a acordurilor este în esenţă următoarea : Grecia consideră că revizuirea Constituţiei este o problemă internă a Ciprului şi trebuie deci ca această chestiune să fie rezolvată de cele două comunităţi. Turcia a declarat că se opune unei revizuiri unilaterale, iar poziţia neoficială a Angliei este de asemenea că revizuirea constitue o problemă internă.

Din unele relatări ale presei, reiese că situaţia existentă în Cipru va fi discutată neoficial de miniştrii de externe interesaţi, cu prilejul actualei sesiuni a N.A.T.O., iar la 20 decembrie se va întruni la Paris conferinţa anuală a miniştrilor de externe ai Angliei, Turciei, Greciei şi Ciprului, care, după cum scria ziarul **Athens Daily Post**, vor discuta probabil şi evoluţia situaţiei din Cipru.

AL. GHEORGHIU

Atena, 17 decembrie

Secretariatul Comitetului sindical de coordonare din America Latină a anunțat că la sfîrșitul lunii ianuarie 1964 în Brazilia va avea loc Congresul pentru unitatea sindicală a oamenilor muncii din America Latină.

PE CALEA UNITĂŢII DE LUPTĂ PENTRU PROGRES SOCIAL

CRESC FORȚELE CLASEI MUNCITOARE

În dezvoltarea mișcării de eliberare națională a popoarelor din America Latină, forța principală o reprezintă clasa muncitoare care se află în fruntea luptei pentru apărarea intereselor vitale ale maselor. Cu toată dezvoltarea relativ lentă a industriei, în unele țări latino-americane numărul proletariatului industrial s-a dublat în anii de după cel de-al doilea război mondial. Astfel, în Argentina, în 1948 erau 876 000 muncitori, iar în 1958 — peste 1 700 000 ; în Brazilia, numărul muncitorilor industriali a crescut de la 1 280 000 (în 1950) la peste 2 milioane. În 1945 numărul muncitorilor industriali din Mexic era de 379 000, iar în 1958 de peste 1 000 000. În același timp, a crescut și ponderea muncitorilor industriali în cadrul populației.

Un rol tot mai important îl joacă, în țările Americii Latine, proletariatul agricol. Datorită condițiilor specifice ale acestui continent, unde există mari plantații de tip capitalist, proletariatul agricol este destul de concentrat, ceea ce imprimă un accentuat spirit combativ luptei lucrătorilor agricoli și creează premise favorabile dezvoltării alianței dintre muncitori și țărani.

Creșterea proletariatului industrial și agricol, concentrarea sa tot mai accentuată în întreprinderi și pe plantații mari, a influențat în mare măsură asupra dezvoltării mișcării sindicale din America Latină. Dacă imediat după cel de-al doilea război mondial mișcarea sindicală din America Latină cuprindea circa 4—5 milioane de membri, în prezent ea numără aproape 15 milioane de muncitori agricoli și industriali, adică circa jumătate din totalul acestora. Un exemplu semnificativ pentru dezvoltarea organizării în sindicate îl reprezintă sporirea numărului de membri ai Uniunii sindicale a țăranilor și muncitorilor agricoli din Brazilia, de la 50 000, în 1961, la 500 000 în prezent.

Unitatea de acțiune a sindicatelor, coordonarea activității lor pe un făgaș comun este un factor de mare însemnătate al eficacității luptei antimonopoliste. Tocmai de aceea, forțele reacționare au încercat și încearcă să stăvilească curentul spre unitate în mișcarea sindicală. Pînă în 1951, exista pe continentul latino-american o singură centrală sindicală regională — Confederația oamenilor muncii din America Latină (C.T.A.L.), afiliată la F.S.M., care cuprindea organizațiile sindicale naționale din aproape toate țările latino-americane. În urma acțiunilor puse la cale de marele capital, mișcarea sindicală din multe țări latino-americane a fost scindată — atît pe plan național, cît și pe plan continental. În 1951 a luat ființă Organizația regională interamericană a muncii (O.R.I.T.) — afiliată la Confederația internațională a sindicatelor libere (C.I.S.L.) — care propagă politica „păcii de clasă". În 1954 a fost creată Confederația latino-americană a sindicatelor creștine (C.L.A.S.C.), care are o slabă influență. De asemenea, există un număr de sindicate autonome.

NECESITATEA UNITĂȚII

Fărîmițarea forțelor oamenilor muncii din America Latină împiedică dezvoltarea mai largă și adîncirea luptei lor pentru independență și o viață mai bună. Mase tot mai largi înțeleg, azi, într-o măsură crescîndă, acest lucru, se conving de necesitatea unirii forțelor lor în desfășurarea unor acțiuni pentru revendicări care le sînt *comune*. Referindu-se la aceasta, Luis Figueroa, secretar general al Centralei Unice a oamenilor muncii din Chile, scria într-un articol publicat în revista „Mișcarea sindicală mondială" : „Oamenii muncii au putut verifica zi de zi că sindicatele afiliate la O.R.I.T., la C.L.A.S.C., la F.S.M. și la organizații autonome pot să se unească cu scopul de a lupta pentru obiective concrete, comune tuturor. Și ceea ce este și mai hotărîtor : ei au putut constata că, atunci cînd lupta se duce în comun, șansele de succes sînt mult mai mari". Ideile unității se manifestă în diferite acțiuni comune organizate în colaborare de sindicate din numeroase țări latino-americane. Sporirea acțiunilor unitare reflectă creșterea conștiinței de clasă a oamenilor muncii, care se dezvoltă sub influența ideilor revoluționare ale partidelor comuniste.

În ultimii ani s-au înregistrat unele succese importante în făurirea unității sindicatelor. În Chile, Uruguay, Bolivia și Haiti s-au creat **centrale sindicale naționale unice.**

În Chile, înființarea Centralei sindicale unice a înlesnit organizarea unor ample acțiuni de luptă ale clasei muncitoare. Printre ele se remarcă în mod deosebit greva generală din noiembrie 1962, organizată în semn de protest împotriva scumpirii vieții. La această grevă au luat parte peste un milion de muncitori și funcționari. În 1963 au avut loc acțiuni greviste unitare în industria cărbunelui și în alte ramuri.

În Uruguay, ca rezultat al puternicelor acțiuni muncitorești, Camera deputaților a adoptat, anul trecut, cîteva legi satisfăcînd revendicări importante ale muncitorilor. Ele se referă între altele la unele măsuri pentru asigurarea locurilor de muncă ale lucrătorilor din industria textilă, la reprimirea unui mare număr de muncitori din industria cărnii, concediați în urma grevelor, precum și la îmbunătățirea condițiilor de pensionare a muncitorilor din industriile metalurgică, textilă, cinematografică, alimentară, ca și a docherilor. În 1963, grevele care au avut loc la fabricile de tutun, la antrepozitele de carne și pe unele plantații au impus de asemenea satisfacerea unor revendicări ale muncitorilor.

În Columbia, încă din 1960 a fost creat Comitetul Național de unitate de acțiune și solidaritate sindicală. Din inițiativa acestui comitet, în primăvara anului 1963 a avut loc prima conferință națională consultativă a conducătorilor sindicali, care a studiat revendicările principale ale oamenilor muncii din Columbia, adoptînd o platformă minimală de luptă.

ACȚIUNI COMUNE

Concomitent cu progresele realizate în făurirea unității sindicale în diferite țări, s-au făcut anumiți pași și în direcția înfăptuirii ei pe planul continentului latino-american. Din inițiativa unor centrale sindicale naționale, cum sînt cele din Chile, și Uruguay, unitatea continentală a început să se contureze. Astfel, cea de-a treia conferință a Centralei unice a oamenilor muncii din Chile (1959) — la care au participat și delegați ai Uniunii generale a muncitorilor din Uruguay — a trimis tuturor organizațiilor sindicale din America Latină un mesaj propunînd convocarea unei conferințe sindicale latino-americane, pentru a discuta problema dezvoltării unității de acțiune. Acest mesaj a fost primit cu interes de sindicatele din America Latină.

În februarie 1962, la Santiago de Chile a avut loc o întîlnire între reprezentanții sindicatelor din Cuba, Chile, Uruguay, Ecuador și Bolivia, care au hotărît convocarea unei mari conferințe a oamenilor muncii din America Latină, deschisă tuturor organizațiilor, indiferent de afilierea lor. Mesajul de convocare a conferinței, adoptat la această întîlnire, conține o înflăcărată chemare la unitate. „Ofensivei imperialiste — se spunea în mesaj — trebuie să-i răspundem prin unitatea combativă a celor ce muncesc în mine, în fabrici, în birouri, pe ogoare, în numeroase locuri de muncă... Nedreptății și exploatării trebuie să-i răspundem prin unitate, insolenței și intervențiilor trebuie să le răspundem prin unitate. Unitate în luptă, unitate în victorie, unitate combativă a marilor mase de muncitori latino-americani".

Mesajul întîlnirii sindicale din Chile a avut ecou în numeroase țări ale Americii Latine. Astfel, în urma unor importante acțiuni de masă pregătitoare, în septembrie 1962 a avut loc, la Santiago de Chile — Conferința sindicală a oamenilor muncii din America Latină.

În ciuda unor manevre scizioniste, această conferință s-a bucurat de succes.

Manifestație muncitorească la Montevideo

La ea au luat parte 120 de delegați din 19 țări, reprezentînd cele mai mari și influente organizații sindicale de diferite orientări.

Conferința a aprobat în unanimitate un program de acțiune comună, cuprinzînd 12 puncte, în care se concretizează principalele revendicări generale ale celor ce muncesc din America Latină, printre care: mărirea salariilor, lichidarea șomajului, asigurarea drepturilor sindicale, reforma agrară.

La conferință, delegații au dezbătut posibilitățile de creare a unei mari centrale sindicale a oamenilor muncii din America Latină.

În vederea pregătirilor pentru constituirea acestei centrale, conferința de la Santiago de Chile a creat un Comitet sindical de coordonare, care și-a fixat ca obiective: să sprijine aplicarea programului de acțiune comună adoptat de conferință; să contribuie la înfăptuirea unității sindicale în fiecare țară; să sprijine crearea de centrale sindicale continentale pe ramuri profesionale; să convoace, în termen de aproximativ un an, Congresul constitutiv al unei organizații sindicale unitare latino-americane.

Publicația „Hacia la unidad obrera latinoamericana" care a luat ființă în cadrul pregătirilor pentru acest congres unitar scria că „muncitorii, fără deosebire de vederi politice și religioase, aspiră profund la realizarea unității lor de clasă".

ÎN IANUARIE, LA RIO DE JANEIRO

Pentru a îndeplini sarcina trasată de conferință, Comitetul de coordonare a hotărît într-o ședință a sa — care a avut loc în iulie 1963, la Montevideo — să convoace Congresul constitutiv pentru 24—28 ianuarie 1964, în Brazilia, la Rio de Janeiro.

Ordinea de zi a congresului va fi următoarea: 1) Analiza și perspectivele situației oamenilor muncii latino-americani în dezvoltarea luptelor revendicative, pentru creșterea nivelului de trai și îmbunătățirea condițiilor de muncă, pentru lărgirea asigurărilor sociale și libertăților sindicale; 2) Oamenii muncii și lupta pentru emancipare economică și socială, drepturi democratice, suveranitate și independență națională, pace și apărarea revoluției cubane; 3) Unitatea organică a oamenilor muncii din America Latină într-o centrală sindicală unită.

În apelul de convocare adoptat la Montevideo se spune printre altele: „America Latină se trezește pentru a-și cuceri propriul său destin. Sîntem pregătiți pentru a lua parte la schimbări ireversibile în toate țările noastre... Continentul nostru este astăzi o scenă dramatică și, în același timp, de transformări fundamentale care îmbrățișează toate aspectele existenței sale... Muncitorilor le revine nobila misiune de a fi principalii protagoniști ai acestui proces de transformare".

Apelul a fost primit cu interes de muncitorii din America Latină. În prezent se fac pregătiri pentru alegerea delegaților la conferință.

Fără îndoială, cei care nu văd cu ochi buni unitatea muncitorilor din America Latină vor încerca, și de această dată, să pună piedici în calea realizării acestei mari adunări a oamenilor muncii latino-americani. Faptele arată însă că năzuința maselor spre unitate va învinge pînă la urmă. În ciuda tuturor piedicilor și greutăților, unitatea muncitorimii latino-americane se profilează.

Ion TĂNĂSOIU

opinii despre ROMÎNIA

Vom începe prin a desprinde, din suita unor declarații recente, pe cele ale membrilor misiunii economice italiene, condusă de senatorul Gino Zannini, și alcătuită din reprezentanți ai Ministerului Comerțului Exterior, ai Institutului italian pentru comerțul exterior (ICE), ai Federației industriașilor (Confindustria), precum și din numeroși alți oameni de afaceri, industriași și economiști.

Iată părerea senatorului GINO ZANNINI :

Pentru mine a fost o adevărată cinste să pot conduce această delegație. Sînt satisfăcut să constat că din 1961 schimburile dintre țările noastre au crescut foarte mult, spre mulțumirea ambelor părți. Am avut posibilitatea să vizităm multe fabrici din Romînia și, făcînd o comparație între cele văzute acum și cele văzute în 1961, trebuie să spun cu satisfacție că dv. ați lucrat foarte bine. Am vizitat fabrica de tractoare și cea de autocamioane de la Brașov, apoi uzinele de utilaj petrolier de la Ploiești. Am avut ocazia să trecem prin Onești, unde am văzut marele combinat chimic pe care l-ați creat. Fabricile sînt organizate în mod cît se poate de serios, contribuie eficient la industrializarea țării.

Dr. ANTONIO TRIFOGLI, reprezentant al Federației industriașilor italieni, relevă la rîndul său :

Trebuie să vă felicit, subliniind cu vie satisfacție organizarea dv. industrială și eforturile pe care le faceți în procesul industrial în vederea unui continuu progres economic și social al țării.

Ziaristul ROLAND NIETSCHE, care a vizitat Romînia ca trimis al ziarului vienez **Neue Osterreich**, remarca :

Impresiile economice pe care le iau cu mine din Romînia se referă, înainte de toate, la cele privind o producție industrială ultramodernă, rațional organizată. Pot spune că am descoperit aici întreprinderi dintre cele mai moderne pe care le-am văzut vreodată. Și sînt întrutotul convins că relațiile economice dintre țările noastre ar putea fi intensificate, dacă se vor crea premisele tehnice pentru aceasta, adîncind, astfel, legăturile dintre cele două popoare.

Dl MARCUS LIFTEN, membru al Parlamentului englez, venit pentru a doua oară în țara noastră, a găsit Capitala Romîniei mult schimbată față de acum trei ani.

Impresia cea mai puternică în București, spunea oaspetele englez, **este pricinuită de creșterea considerabilă a construcțiilor de locuințe pentru muncitori. Am remarcat acest lucru în toate cartierele orașului.**

Unul dintre reprezentanții literaturii chiliene, dl FERNANDO GONZALEZ UNIZAR, își exprima satisfacția de a fi găsit în Romînia **un popor harnic, dinamic, care, de pildă în sectorul construcțiilor, desfășoară o muncă uimitoare. Eu nu am mai vizitat această țară ; dar un confrate, dl Arzubide, care a venit aici de trei ori, mi-a mărturisit că „de fiecare dată întîlnește în Romînia o surprinzătoare creștere a edificiilor".**

În aceeași ordine de idei, RAYMOND WEGZAN, directorul Institutului de histochimie medicală din Paris, secretar general al Comitetului internațional de histochimie, mărturisea :

Nu numai magnificele construcții pe care le aveți, cum ar fi de pildă Teatrul de operă sau blocurile noi din centru, ci și periferiile bucureștene în plină construcție m-au impresionat. Dv. aveți acum șansa să construiți imobile care vor determina imaginea Bucureștiului și a întregii țări.

Vizitatorii remarcă și diferite aspecte ale vieții cultural-științifice din Romînia. Cu prilejul colocviului avînd ca temă aproximarea funcțiilor și aplicațiile ei la calculul numeric, organizat de Institutul de calcul al filialei din Cluj a Academiei R. P. Romîne, prof. RENÉ DE POSEL declara :

Sînt foarte impresionat nu numai de numărul expunerilor făcute de cercetătorii din R. P. Romînă și de varietatea subiectelor tratate, ci mai ales de calitatea excepțională a referatelor lor, pe care le-am putut asculta. Toate aceste teme sînt de actualitate în lumea matematicii. Ele constituie aici, în Romînia, obiectul unor cercetări aprofundate, întreprinse atît de tinerii cercetători — ceea ce este, desigur, destul de firesc — cît și de acei care sînt mai puțin tineri. Cu toții n-au pregetat să facă efortul necesar pentru a aduce o importantă contribuție în aceste domenii de cercetare și și-au pus capacitatea, talentul și experiența lor în serviciul acestor noi cercetări. Trebuie să spun că am constatat un adevărat asalt al tinerilor matematicieni spre aceste noi domenii, nu numai într-una sau în două universități ale R. P. Romîne, ci în toate universitățile romînești, chiar în cele create recent. Pe de altă parte, în domeniul experimental, legat și el de aceleași cercetări — de pildă în domeniul construcției de mașini — mi-a fost dat să admir (cuvîntul nu este de loc exagerat) un început de realizare a unei mașini electronice bazată pe o tehnică foarte modernă. Nenumăratele greutăți întîlnite într-o asemenea construcție au fost biruite cu o remarcabilă ingeniozitate. O astfel de construcție dovedește un excepțional entuziasm pentru problema respectivă, o înțelegere perfectă între membrii echipei de cercetători și un mare optimism.

La rîndul său, rectorul universității Saitamanaa din Japonia, dl Y. FUJIOKA, exprima următoarele opinii despre nivelul științific cunoscut în Romînia :

De cînd am sosit în Romînia am fost foarte impresionat de nivelul deosebit de înalt al cercetărilor științifice din țara dv. Întrucît mă ocup de problemele energiei atomice mă voi referi în primul rînd la acest domeniu. Am văzut în Romînia un reactor nuclear, un ciclotron și multe alte instalații destinate studiului energiei atomice. Ceea ce am văzut dovedește că oamenii de știință din Romînia se ocupă foarte serios de diferitele aspecte ale studiului energiei atomice. De aceea pot să vă asigur că viitorul cercetărilor științifice în domeniul energiei atomice are perspective foarte frumoase în Romînia. Mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu oameni de știință și specialiști din țara dv. Mi-am dat seama de asemenea că există multe cercetări interesante și în celelalte domenii ale fizicii mai ales în domeniul spectroscopiei și razelor X. Întrucît eu însumi m-am ocupat înainte de această ramură științifică, pot spune în deplină cunoștință de cauză că am găsit multe lucrări interesante în domeniul spectroscopiei în Romînia. Întrucît pînă acum relațiile noastre științifice nu au fost prea strînse, a spus profesorul Fujiska, voi face tot ce-mi stă în putință pentru a contribui la îmbunătățirea relațiilor dintre oamenii de știință romîni și japonezi. Acest lucru ar fi foarte profitabil nu numai din punctul de vedere al îmbunătățirii relațiilor dintre țările noastre ci și din punctul de vedere al creșterii bunăstării popoarelor noastre.

Cunoscutul săptămînal francez **Arts** a publicat recent însemnările lui CLAUDE BONNEFOY despre viața culturală din țara noastră.

Viața literară din Romînia, scrie Bonnefoy, **este extrem de intensă. Cărțile se vînd cu o repeziciune surprinzătoare, se face chiar coadă pentru unele cărți. Știți oare că publicarea operelor lui Hugo, Balzac, Zola este, în Romînia, egală sau superioară celei din Franța ? Dar ceea ce uimește și bucură pe un critic francez este popularitatea de care poeții romîni, ca și cei străini, se bucură în rîndurile marelui public. La începutul lunii octombrie a avut loc în Romînia Săptămîna poeziei. Peste tot, chiar și în sate, scriitorii au citit versuri și au răspuns întrebărilor unui auditoriu numeros. Și nu era vorba despre ceva excepțional. Aceste manifestări se înscriau, cît se poate de natural, într-un context mult mai larg. În Romînia un poet poate să trăiască de pe urma versurilor sale. În sfîrșit, statul pune la dispoziția scriitorilor și artiștilor case de creație, situate într-un cadru agreabil, unde aceștia au posibilitatea de a se odihni și de a lucra.**

Rep.

AFGANISTAN

țară veche pe drumuri noi

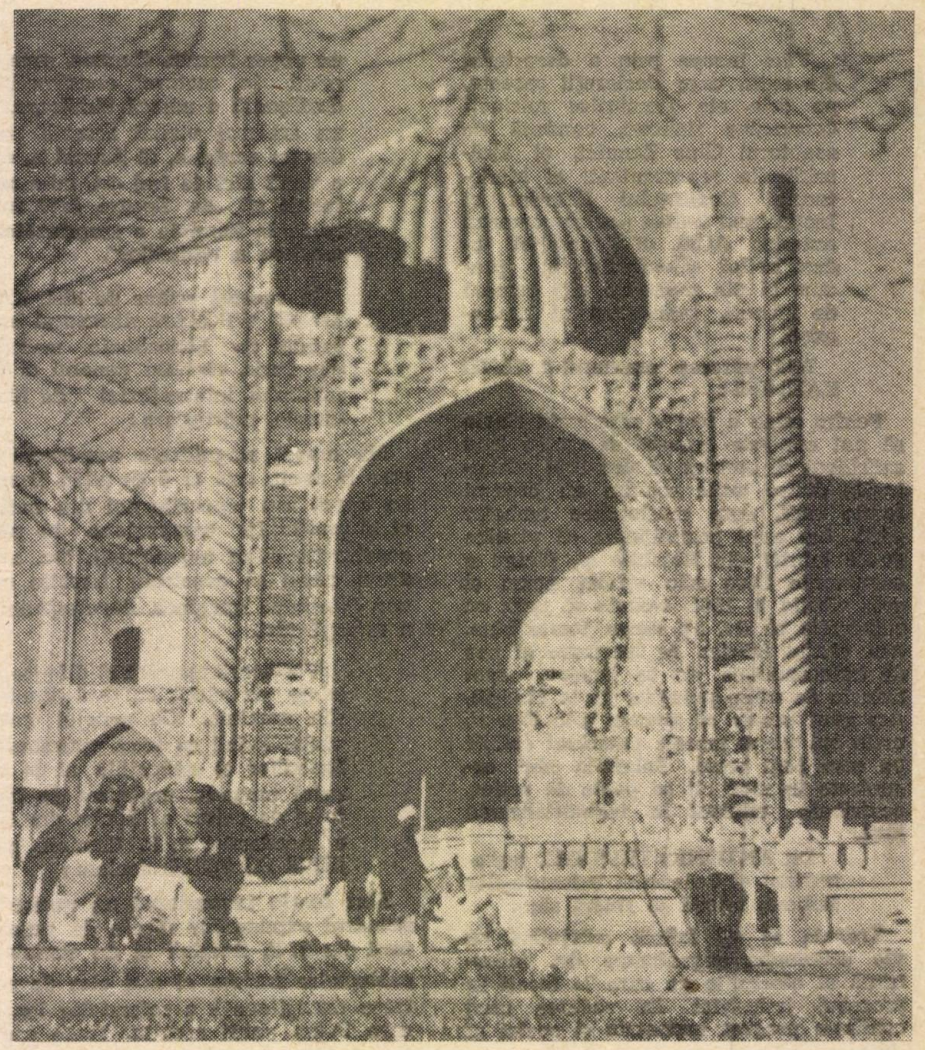

Moscheia din Balkh

ECAZUL să ne rememorăm cunoștințele, deocamdată teoretice. Afganistan — țară a munților Hinducuși, cu vîrfuri pînă la 6 100 m; natura verde — fertilă, subtropicală în sud-est, dar stepă, pustiu și semipustiu în centru, vest și nord. Reținem, desigur, și defileul muntos dintre Pamir — în nord — și Pakistan și Kașmir — în sud — prin care caravanele afgane ajung pînă la granița provinciei Sintzian Uigur din nord-vestul Chinei, celebrul „culoar afgan" atît de rîvnit de colonialiști.

Într-o țară de trei ori mai mare ca Romînia trăiesc 13 500 000 locuitori, plus nomazii, greu de cuprins într-un recensămînt, care viețuiesc în organizații tribale. În zonele de contact extern din nord și nord-vest sînt tadjici (20 la sută), hazari și arabi, uzbeci, turcmeni și kirghizi. Centrul și sudul îl ocupă pashtunii (afgani și pathani), un popor străvechi, naționea dominantă: 60 la sută din populația Afganistanului. Limba oficială, pashtu, este un amestec între vechea sanscrită și limba bactriană, în care a fost, se pare, scrisă și *Zend-Avesta* legendarului profet Zaratustra. *Pashtu* de azi se pare că a rezultat din acest amestec și din influența ulterioară a limbii perșilor. În nord, în dialectul *farsi*, se simte o puternică influență arabo-turcă, astfel încît numeroase cuvinte comune stîrnesc rîsete prietenești între romîni și afgani...

Încet-încet, se face lumină. O ușoară presiune în urechi, o plăcută trepidație la întîlnirea cu pămîntul, o fugară formalitate vamală îndeplinită de funcționari politicoși. Ne aflăm în Taşkent, capitala R. S. S. Tadjice, în așteptarea emoționantului salt geografic spre Kabul.

În engleza mea aproximativă și în franceza sa asemănătoare, ne punem de acord, subsemnatul și un profesor universitar londonez, vecini de masă, să nu menajăm ceea ce ni se oferă ca dejun.

Există norme morale ale vieții individuale și de familie de o deosebită austeritate, aplicate de bătrînii satelor pe baza unor legi gentilice respectate de administrația de stat. Copiii sînt iubiți, îngrijiți și împodobiți; bătrînii — respectați. Dar femeia continuă, în bună parte, să rămînă în situația de sclavă. Ea este cumpărată, iar cel care poate plăti adăpostește în *hona* (casa) sa mai multe *hurii*. O parte din populația masculină nu își poate niciodată cumpăra „o familie", alții ajung s-o facă tîrziu.

În perioada Ramazanului, multe săptămîni nu se mănîncă decît în răstimpul nopții: de la căderea serii pînă la mijirea zorilor; de aceea, ziua, populația este puțin aptă pentru muncă. Există foarte numeroase sărbători religioase care țin zile în șir — tot atîtea pauze în munca socială. Afganul își bea ceaiul cu multă gravitate, discută, fraternizează în lungi formule de urări de bine cu consătenii și prietenii; în Afganistan am văzut cum se pot obține mari bucurii din cele mai mici plăceri. Afganul are o fericită natură umană. Dar toate acestea se împacă greu cu ritmul mai viu, mult mai pretențios al progresului. Conservatorismul bisericii are sprijinitori fanatici; dar și aici, ca peste tot, feudalismul cedează în fața dezvoltării economice. Primul plan cincinal s-a încheiat în septembrie 1961, cel de-al doilea este în plină desfășurare, au apărut două fabrici de textile, cîteva hidrocentrale, o fabrică de zahăr, ateliere, școli, spitale. Dar calea ferată se lasă încă așteptată, aviația este în embrion, parcul de autovehicule — redus, șoselele — puține și proaste. De pe malul afgan al Amu-Dariei privesc coama de fum alb lăsată de o locomotivă care s-a pierdut în orizontul sovietic. În spate, pasul lent, legănat și monoton al mereu călătoarelor caravane, călăreți pe asini blajini sau pe splendizi cai „arabi"... Și o adîncă credință în destin, o lipsă de iritare în fața necazului, a mașinii avariate, a întreruperii activității. *Parvanis, Mister* — ți se răspunde; adică: „E inutil: nu are rost să te frămînți! Ce poți să faci?..."

Și totuși... Afganistanul a intrat în febra progresului, iar actualul rege, Mohammed Zahir Șah, are o viziune modernă asupra perspectivelor țării...

Deocamdată însă mă aflu din nou în avion. Sînt singurul romîn. Este puțin plăcut să călătorești numai cu tine însuți: emoțiile puternice se cer vibrate în comun, iar aici natura și istoria sînt formidabile. Am lăsat în urmă Samarkandul și Buhara — celebre ca-

pitale de imperii trecute. Urcăm mereu ; dar chiar la 13 000 m colții Pamirului se simt amenințători sub noi. Dezolant — acest al doilea „acoperiș al lumii", nu cu mult mai jos decît Himalaia. Într-un timp, care pare nesfîrșit, se succed cele mai nefirești imagini : văi înecate în negura abisului, vîrfuri cu coifuri de zăpadă, coame uriașe de munți tociți învelite într-o mantie groasă, uniform vălurită, de nisip galben-roșcat. Imagine selenică, astrală. Nici un poet n-ar fi în stare să umanizeze o asemenea natură. Și Carpații stau cu crestele în nori, dar ei sînt vii, din transpirația lor curg izvoare, crește bradul și iarba pășunilor, răsar flori.

Totuși, din Pamir și Hinducuși începe istoria antică a Asiei Centrale, a Indiei și chiar a Europei. Se spune că aici a fost „leagănul omenirii". De aici au coborît spre India triburile indo-europene, dintre care elamiții și kassiții au rămas să populeze zonele centrale, estice și sudice ale Afganistanului de azi. Pentru aurul din Badagșani și pentru prețioasa piatră de *lazur*, asirienii, și apoi perșii, răzbat pînă în aceste îndepărtate ținuturi. Bactria, Ariana, Partia și alte satrapii estice ale imperiului persan al Ahmezilor vor cădea sub călcîiul lui Alexandru Macedon (329 î.e.n.). Acolo, pe malul Oxusului, mi-am imaginat unde și cum a fost ucis Cirrus și cum a fost capturat Bessos, uciqașul lui Darius și satrap al Bactriei. Am colindat și ruinele vechiului Balck — antica Bactria, „mama orașelor" — supusă de macedoneni și apoi prăbușită în țărînă de Gingis-Han. Am urmărit, în gînd, falanga macedoneană în drum spre India și m-am oprit cu emoție în munții Mazar-I-Scherif, fortăreață a Hinducușilor, în care intrarea se face solemn prin așa-numita „Poartă spre India a lui Alexandru". O lungă perioadă de influență elenistică : imperiul Seleucizilor, statul greco-bactrian, regatul Kuzanilor. În secolele VII și VI î.e.n. se creează minunatul sistem de irigații care face din nordul țării și din valea rîului Helman grînarul Asiei centrale și centrul ei cultural, cu celebrele orașe Balck, Herate, Kabul. În 1219 are loc cumplita revărsare a mongolilor lui Gingis-Han, iar peste alt secol invazia, plecînd din Samarkand, a lui Timur-Lenk (Tamerlan). Totul este distrus : din sutele de mii de locuitori ai orașului Herate scapă numai 40, o dată cu așezările este făcut pulbere întregul sistem de irigație, însăși natura moare pe timp de secole.

Abia generațiile actuale luptă pentru readucerea Afganistanului în contemporaneitate...

Între 705-715 e.n., aceste pămînturi au fost cucerite de către arabi, iar mahomedanismul devine rapid unica religie. Dar strămoșii musulmanilor erau — în nord — adepții *zoroastrismului*, iar — în sud — ai budismului. Mărturie a perioadei budiste este o enormă statuie a lui Budha, înaltă de 175 picioare, săpată într-un perete de munte, la Bamian, pe drumul spre Kabul.

Un imens inel de munți, complet pleșuvi, care par, în orice moment, gata să se scurgă în torente de nisip peste cîmpuri ; în centru, sclipește, alb, Kabul. Aterizăm. Ne aflăm aproape de latitudinea Egiptului, dar la 1 830 m altitudine. Climatul seamănă cu cel al Bucureștiului, exceptînd iernile, care aici nu sînt atît de friguroase. Relicvele de lut ale anticului oraș, capitala regatului cu același nume, apărut prin secolele III—IV e.n., se văd pe deasurile din jur. Orașul nou numără în prezent aproximativ 350 000 locuitori. Fizionomia lui s-a schimbat în ultimii cinci ani : canalizare, asfalt, scoaterea la periferie a caravanseraiurilor, o fabrică de panificație, ateliere de reparații auto.

Pe marginile asfaltate ale rîului Kabul — care străbate centrul orașului — se scurg șuvoaie de mașini moderne ; dar jos, înșirați pe firul apei, drept-credincioșii își fac baia rituală, fără ca nimeni să se simtă contrariat. Radiojurnalul sau muzica radiodifuziunii Kabul este răspîndită prin megafoane sau prin radiourile-transistori de ultim tip japonez, vest-german sau olandez.

În 1923, Afganistanul și-a elaborat prima constituție, valabilă și azi, cu modificări aduse în 1928 și 1931. Uniunea Sovietică a fost primul stat care a recunoscut independența și suveranitatea vecinului din sud. Există o Cameră a Reprezentanților, dar în esență puterea legislativă aparține Camerei celor 60 de nobili sau senatori, numiți direct de rege. Organul executiv, guvernul, este alcătuit de primul ministru care, la rîndul lui, este numit de rege. Cele 12 provincii ale țării sînt conduse de guvernatori, exponenți ai guvernului și ai regelui. Șahul reprezintă și autoritatea supremă religioasă.

Neutralismul afgan este cu minuțiozitate exprimat în *Kabul Times*, în emisiunile radio, în modul de selecționare a filmelor care rulează în cinematografele afgane, în poziția personală a oficialităților și intelectualilor afgani...

Decolînd din Kabul, bimotorul se angajează, după oarecare ezitare, pe văile Hinducușilor, spre Mazar-I-Scherif, capitala provinciei din nordul Afganistanului. Mergem prin văi, fiindcă „taxiul nostru aerian" nu depășește plafonul de 3 000 m. Pereții laterali stîncoși ne creează diverse „plăcute" divertismente. Mă „liniștesc" cînd văd absoluta indiferență a piloților indieni. Perfect ! Drumul înapoi spre Kabul îl voi face în automobil, deși în loc de două ore va trebui să călătoresc trei zile, prin decorul uscat de piatră al Hinducușilor, pe o șosea care urcă la un moment dat pînă la 3 000 m. Tunelul de la Salang, care perforează muntele pe o distanță de 2,5 km, precum și asfaltarea șoselei Poli-Khumri-Kabul, care scurtează cu 200 km legătura capitalei cu nordul, este o impresionantă realizare și aparține specialiștilor sovietici.

Noi înșine am muncit cu afganii, i-am îngrijit — de la oficialități la muncitori — am cunoscut satul afgan. În fața medicului, vălul femeii s-a ridicat, iar sacra casă a mahomedanului s-a deschis.

La început, am înnoptat fără voie, cu șoferul afgan, în mijlocul pustiului. Urlete de șacali, o primă întîlnire cu cobra, apoi un grup de călăreți apărînd din spatele unei dune. Prieteni ? Mi s-a părut de necrezut ! Pentru „Rumanii nafar" (om romîn) au cules mărăcini, unul a galopat undeva după apă și apoi ne-am încălzit cu toții, bînd ceai în jurul focului. În toate orașele colindate ulterior am auzit rostindu-se cu bucurie „Șuma Rumanii nafar ? Bishior hub Rumanii nafar" (Sînteți romîn ? Romînii sînt oameni foarte buni).

Între călăreții mei se aflau rude ale afganilor care lucrau cu specialiștii noștri. Brigăzile noastre de foraj și-au început activitatea în 1958, în condiții foarte grele. Romînii au trăit viața afganilor, au muncit alături, dormeau în *hona* de lut, deseori își astîmpărau setea cu apă din *gioi* (șanț) sau din radiatoarele mașinilor. Atitudinea prietenească, respectuoasă și caldă a specialiștilor romîni a contrastat enorm cu atitudinea altor specialiști străini cu care afganii mai lucraseră anterior, iar calitatea forajului romînesc a fost socotită ireproșabilă. Descoperirea de la sonda Edem-Tag, (un mare zăcămînt de gaze naturale), aparține tot petroliștilor romîni. Cîtă bucurie pentru noi cînd radio Kabul și radio Teheran au vestit lumii această descoperire ! Multe alte expediții au forat sau forează în Afganistan, dar prima victorie aparține expediției romîne...

Aterizăm la Mazar-I-Scherif. Mă prezint la șeful expediției și apoi fac cunoștință cu politicosul inginer Massa, președintele societății afgane *Tofahassate—Petrol*. Continui drumul în ma-

șină spre Scheibergan — 150 km mai la nord-est, la marginea pustiului. Zi de iulie: 65° la soare, 45° noaptea în cameră; parcă inspiri pe nări jăratic; un adevărat coșmar, atunci cînd se adaugă furtunile de nisip; aici se respiră nisip, se mănîncă nisip, domnește o lumină topită în nisip. În schimb, toamna e foarte lungă și frumoasă, bogată în struguri și pepeni. Avea dreptate Marco Polo care scria că „în Scheibergan se găsesc cei mai frumoși pepeni din lume".

Într-un sat, un careu de copii. Opresc mașina. Pe dată, un copil mai răsărit mă salută milităreșe și îmi ține un discurs pe care îl termină cu un cîntec, reluat apoi de corul celorlalți.

Școala elementară a devenit obligatorie. Au apărut, de asemenea, școli profesionale. Vechea școală de medicină din Kabul s-a transformat în facultate. Există o universitate cu secții tehnice și umanistice, s-a înființat o școală de aviație la Kandahar etc. Ajutorul sanitar primit prin O.N.U. a fost eficace: malaria a fost aproape eradicată; variola și holera, care pînă de curînd făceau ravagii, în prezent sînt controlate prin vaccinări făcute în masă. Progresul privește și emanciparea femeii: haremul a fost desființat. Exemplul a pornit de sus în jos: exceptînd persoanele mai în vîrstă, toți ceilalți funcționari de stat nu au decît o singură soție, obligată să nu-și mai ascundă fața. Femeile lucrează în birouri; unele — puține — au studii universitare, multe sînt învățătoare. Intelectualii, funcționarii, oficialitățile poartă costumul european; pe cap însă — o căciuliță de karakul, de un model foarte reușit.

Intelectualitatea este numeric redusă, dar în evidentă creștere se arată a fi numărul studenților și tehnicienilor care studiază în țară, la Moscova, Viena sau prin schelele Văii Prahovei. Patriotismul lor este profund. Parafrazînd un dicton latin, inginerul Sherafi îmi spunea: „Unde e greu, acolo e patria!" Mulți aparțin unor familii bogate, care locuiesc în marile orașe, mai ales în confortabilul Kabul, dar lucrează în punctele sălbatice sau semi-civilizate ale Afganistanului, acolo unde se forează după petrol, gaze, cărbune, în funcție de nevoile planului economic. Le face multă plăcere discuția, deși se miră că în Romînia e cunoscută istoria patriei lor, frumusețea moscheii din Herat sau lirismul odelor și poemelor lui Omar Khayam, Abdar Rahman Djam, Alișer Navoi, Hafiz. Iar sentimentul de prietenie este accentuat și de plăcuta coincidență a zilei eliberării noastre de sub fascism, cu ziua eliberării îndepărtatului Afganistan. Trei zile de bucurie comună; mulțumirile pentru ajutorul dat de romîni, pentru atitudinea și sentimentele noastre de prietenie, sînt permanent prezente în discuțiile cu *arai* (domnul) Delauar, guvernatorul Scheiberganului, *arai* Mustafi, viceguvernatorul, *arai* Madjit, inginerul șef al oficiului de foraj...

Un scurt dar accentuat viraj al șoselei — spre dreapta. Am ajuns la capătul lungului drum. În față sclipește albă colonia europeană. Sînt înconjurat de figuri foarte familiare, foarte nerăbdătoare: „vești, vești din țară!" Voce romînească! Un an și mai bine...

Dr. Traian ROȘCA

MARXISMUL

ÎNTRE 7 ȘI 14 septembrie a avut loc, la Ciudad de Mexico, cel de al XIII-lea Congres Internațional de Filozofie.

Congresul a fost deschis de către domnul Adolfo López Mateos, președintele Mexicului, care a îndemnat pe congresiști să contribuie, prin discuțiile lor, la o mai bună înțelegere reciprocă între oameni și la pacea între state.

Congresul a avut două teme principale, care au fost dezbătute în ședințe plenare — prima privind problema omului, iar a doua privind critica epocii contemporane S-au ținut, de asemenea, simpozioane consacrate unor probleme ca argumentația filozofică, dreptul natural și axiologia, critica valorilor etc.

Palatul prezidențial din Ciudad de Mexico

La congres au participat aproape o mie de delegați din 48 țări. Din țările socialiste a participat un grup de filozofi, puțin numeros dar activ care, împreună cu filozofii marxiști din țările capitaliste, a prezentat peste 70 de comunicări.

La congres s-au confruntat două tendințe: idealismul, reprezentat de existențialiștii religioși, de fenomenologi, de neotomiști, de personaliști și de pragmatiști — și, de cealaltă parte, materialismul dialectic.

În mod practic, dezbaterile au fost inaugurate de raportul existențialistului catolic Gabriel Marcel, urmat de spiritualistul Michele Sciacca, de catolicii spanioli Munoz Alonzo și Zaragueta, de neotomistul belgian de Raymaker, de idealistul vest-german von Rintelen și de fenomenologul argentinian Virasoro.

La rapoartele introductive nu s-a acordat decît un singur loc marxismului, și anume raportul prezentat de M. B. Mitin, cu subiectul: Omul ca obiect al cercetării filozofice.

În rapoartele introductive și în comunicări a predominat curentul existențialist, mai precis: existențialismul catolic.

De ce existențialismul în general și existențialismul catolic în special? Fiindcă existențialismul (în general) este, în mod fundamental, o antropologie, preocupîndu-se cu precumpănire de problema omului. Dar existențialismul nu privește pe om *în mod concret*, adică în contextul în care în chip firesc se încadrează, în societate, în istorie, ci dimpotrivă rupt de societate și de istorie, rupt de dezvoltarea lui reală. Existențialismul ia în considerație o ficțiune — individul izolat. Or, acest individ izolat nu există, deoarece e de esența omului să fie o ființă *socială*. Cum arată filozoful francez Goblot, însăși independența gîndirii individuale este un fapt social, un produs al civilizației. Existențialismul îl vede pe om ca pe o ființă individuală, aruncată și părăsită în lume și această părăsire dă naștere neliniștii, grijii și fricii de moarte. Aceste sentimente constituie însăși natura omului și, în mod curios, prin ele omul află nu numai că lumea exterioară există, dar capătă sentimentul personalității și mai ales al libertății sale.

Spinoza spunea că omul liber nu se gîndește la nimic mai puțin decît la moarte, dar existențialismul susține că omul este „ființă-pentru-moarte"; existențialismul exaltă moartea, face din ea nu numai un subiect de meditație al omului, ci însăși finalitatea sa.

Existențialismul catolic (Gabriel Marcel, Jaspers) agravează considerabil iraționalismul propriu existențialismului în general. Jaspers declară că „naufragiul este suprema realitate", dar că, în naufragiul moral, omul ia cunoștință de

ŞI PROBLEMA OMULUI

Pe marginea Congresului de filozofie din Mexic

şubrezenia sa definitivă şi se refugiază în misticism, în credinţa într-o fiinţă transcendentă. După Gabriel Marcel, omul este cufundat în „mister" şi de aceea numai misterul interesează filozofia. Pentru G. Marcel, principiul realităţii este o stare de inconştienţă, „integritatea ontologică" pe care o sugerează copilul în somn. După el, tehnica reprezintă pentru om pericolul suprem.

Existenţialismul se dezvăluie, astfel, ca o concepţie *antropocentrică*, o concepţie ce face din om centrul universului, dar care declară neant acest „centru" al lumii. E o filozofie pesimistă, reflectînd pesimismul susţinătorilor unui sistem social-economic care se bazează pe proprietatea particulară a mijloacelor de producţie, pe exploatare, pe colonialism, rasism etc. — un sistem al cărui mecanism şi a cărui dialectică spre pieire au fost admirabil dezvăluite de Marx. De aceea, la congres, existenţialiştii catolici, spiritualiştii şi personaliştii au atacat marxismul, pe motivul că marxismul ar nega, chipurile, libertatea, dezvoltarea personalităţii şi umanismul.

Dar filozofii marxişti au dovedit că omul nu trebuie privit *abstract*, rupt de societate şi de istorie, ci *concret*, ca o fiinţă socială, ca o fiinţă care a trecut de la animalitate la hominitate, nu pe baza unei libertăţi fictive şi abstracte, ci pe baza creării procesului de muncă, pe baza inventării şi folosirii uneltelor de muncă.

Incă genialul filozof grec Aristotel a arătat că omul e o fiinţă socială şi că o fiinţă care ar trăi în mod natural în afara societăţii ar fi ori deasupra, ori sub umanitate. Însă deşi a pus bazele sociologiei şi ale economiei politice, acest „uriaş al gîndirii" n-a ştiut să spună *de ce* omul a devenit fiinţă socială şi raţională.

Abia Marx şi Engels au arătat procesul de formare a omului ca fiinţă socială şi raţională : devenind o fiinţă constructoare de unelte, pre-omul a devenit o fiinţă care acţionează asupra naturii, o modifică şi, prin aceasta, modifică propria sa natură şi trezeşte forţele ascunse în ea (*Capitalul*, vol. I).

Aşadar, contrariu existenţialismului, marxismul consideră că omul are o esenţă, că această esenţă (bimanitate, sociabilitate, raţionalitate) se explicitează, se desfăşoară, se realizează în procesul de dezvoltare a societăţii, pe baza trecerii de la formaţii social-economice inferioare la formaţii superioare, de la comuna primitivă la sclavagism, de la acesta la şerbie, de la şerbie la capitalism şi, în fine, de la capitalism la socialism şi comunism.

Definirea esenţei omului de pe poziţiile marxismului are covîrşitoare consecinţe de ordin teoretic şi practic : căci dacă esenţa omului s-a constituit prin crearea procesului de muncă şi nu printr-o abstractă şi iluzorie „libertate", întemeiată pe teama de moarte, urmează că realizarea naturii umane, desăvîrşirea ei, împlinirea ei nu se poate face decît prin schimbarea condiţiilor de muncă şi de producţie, prin abolirea exploatării omului de către om, prin instaurarea unei societăţi umaniste fără exploatare şi asuprire socială, naţională sau rasială.

O consecinţă importantă este că nu putem trata problemele antropologiei filozofice, nu putem trata problema omului rupînd-o de acţiunea politică.

Libertatea nu e, cum afirmă existenţialiştii, însăşi esenţa omului, iar o libertate abstractă nu este libertate autentică, ci un simulacru. Libertatea este o *cucerire* a omului în *cursul istoriei*, în cursul luptei duse de clasele exploatate împotriva claselor exploatatoare.

„Libertatea, scrie Engels, nu rezidă într-o independenţă visată faţă de legile naturii, ci în cunoaşterea acestor legi şi în posibilitatea dată prin acest fapt de a le folosi în scopuri determinate" (*Anti-Dühring*, cap. XI).

Ştiinţa şi tehnica, această utilizare sistematică a ştiinţei în cadrul modului de producţie socialist, constituie deci condiţia necesară a dezvoltării personalităţii umane. Nici „integritatea ontologică" şi misterul (Gabriel Marcel), nici „naufragiul" şi „transcendenţa" (Jaspers), nici „neantul neantizant" şi frica de moarte (Heidegger), nici chiar libertatea umană ca precedînd şi întemeind fiinţa umană (Sartre) — nu pot explica esenţa omului, progresul social şi ivirea libertăţii reale a omului, libertate care rezidă în cunoaşterea legilor naturale şi sociale, în transformarea naturii şi societăţii.

Marx a arătat limpede că esenţa umană nu e „o abstracţie inerentă individului luat izolat. În realitatea sa, ea e *ansamblul raporturilor sociale*" (*Teze asupra lui Feuerbach*).

Aşadar, pentru a realiza posibilităţile ascunse în natura omului, pentru a realiza „omul integral" (Marx), nu trebuie să disertăm în van despre „libertatea" abstractă, despre demnitatea şi transcendenţa omului, ci trebuie să transformăm ansamblul raporturilor sociale în sensul şi în direcţia umanismului socialist.

Comunicările delegaţilor marxişti au scos în evidenţă tocmai fecunditatea tratării concrete, de pe poziţiile marxismului, a problemei omului.

Ei au arătat, de asemenea, că *critica epocii* nu se poate face pe baza unor criterii geografice sau spiritualist-culturologice, aşa cum a încercat să facă F. Larroyo, ci pe baza unei temeinice analize marxiste. Or, această analiză dovedeşte că nu există o criză a societăţii şi a culturii în *general*, ci numai a modului de producţie capitalist care, la vremea sa, a jucat un rol pozitiv în istoria societăţii, dar care s-a transformat, în virtutea dialecticii sale interne, într-o frînă a progresului social.

În pofida valorii personale a unor reprezentanţi ai săi ca Husserl, Bertrand Russell sau J. P. Sartre, filozofia burgheză se dovedeşte inaptă să răspundă la problemele fundamentale ale epocii noastre, în ontologie, în teoria cunoaşterii, în antropologie, în sociologie şi în metodologia ştiinţei.

Dimpotrivă, fiind prin esenţa sa creator şi antidogmatic, plecînd de la realitatea obiectivă, aşa cum ne este ea dată în legăturile, în interconexiunile şi în dezvoltarea ei, pornind deci într-adevăr, *de la lucrurile înseşi* şi studiindu-le *în mod concret*, multilateral şi procesual, marxismul ne dă cheia înţelegerii fenomenelor naturii şi societăţii, cheia înţelegerii problemelor omului în general, ale omului contemporan în special. Aceasta înseamnă, implicit, posibilitatea de a transforma natura şi societatea, prin urmare de a asigura *libertatea concretă* a omului bazată pe cunoaşterea legilor naturii şi societăţii.

Filozofia idealistă continuă, ca şi în trecut, să interpreteze lumea în fel şi chip. Dar, după cum a arătat Marx, sarcina filozofiei nu e numai să *interpreteze* lumea, ci să o *schimbe*, să o interpreteze *pentru* a o transforma din regn al necesităţii în regn al libertăţii, al demnităţii şi fericirii oamenilor.

Acad. Athanase JOJA

CAZUL STINNES

Din ce în ce mai insistent se vorbește despre prăbușirea marilor edificii financiaro-industriale conduse de urmașii lui Hugo Stinnes. Care sînt cauzele șubrezirii lor?

ÎN VREMEA din urmă, în cercurile economice occidentale și în presa de specialitate, a circulat cu insistență un nume cu rezonanță în lumea marii finanțe internaționale: Hugo Stinnes. Regele Ruhrului — cum i se spunea în primele decenii ale secolului nostru — guverna de fapt un „imperiu" compus din 1 535 de firme însumînd 2 888 întreprinderi din cele mai diferite ramuri, situate nu numai în Ruhrul german, ci în numeroase țări ale lumii.

Evenimentele recente, care au adus în discuție cunoscutul nume, nu se referă însă la „bătrînul" Stinnes, întemeietorul acestui uriaș imperiu financiar prăbușit curînd după moartea lui, în anul 1924, ci la urmașii săi — două din cele trei grupuri Stinnes existente azi în Germania occidentală.

Pe la sfîrșitul lui septembrie au apărut în presă primele știri despre dificultățile financiare ale lui Hugo Stinnes junior — fiul cel mai vîrstnic al fostului magnat financiar din Ruhr — proprietar al firmelor „Hugo Stinnes Industrie und Handel G.m.b.H", denumită, pe scurt și „Hustinhand", cu sediul la Bremen, și „Hugo Stinnes Persönlich G.m.b.H.", cu sediul la Mühlheim, în Ruhr. Aceste firme cuprind — sau controlează prin majoritatea acțiunilor — numeroase întreprinderi industriale, comerciale și de transport. S-a aflat apoi că, pentru a evita să se declare în stare de faliment, Hugo Stinnes jr. a cedat o mare parte a întreprinderilor și a pachetelor sale de acțiuni financiarului münchenez Rudolf Münemann, proprietar al băncii „Frankfurter Investitions und Handels Bank", în schimbul unei sume de circa 75 milioane de mărci din care au fost plătiți creditorii din țară și străinătate.

Abia încheiată această tranzacție, Hugo Stinnes jr. s-a pomenit însă acționat în judecată pentru fraudă, de către Asociația de ajutor reciproc a exploatărilor miniere, formată din proprietarii minelor de cărbune din R.F.G. în timpul crizei (1958—1959) de desfacere a cărbunelui din Ruhr. Asociația plătea, în acea perioadă, sume importante consumatorilor industriali de cărbune, drept răscumpărare a contractelor pentru import de cărbune din străinătate. Stinnes a fost dat în judecată pentru a rambursa sumele obținute prin fals (antedatarea unor contracte) și plata unor daune. Suma cerută se ridică la aproape 15,5 milioane mărci. După părerea unor cercuri economice, acest proces — în curs la un tribunal din Bremen — amenință cu ruina și resturile, deocamdată salvate, ale concernului.

La numai cîteva săptămîni după ce au devenit publice încurcăturile financiare ale acestui grup Stinnes, au apărut primele zvonuri despre necazurile similare ale unui alt grup Stinnes, concernul „Hugo Stinnes offene Handelsgesellschaft" sau pe scurt „Hugo Stinnes O.H.G.", cu sediul la Mühlheim, ai cărui proprietari sînt Cläre Stinnes, văduva răposatului „rege din Ruhr" și un alt fiu al lor, Otto. Sursa acestor zvonuri a constituit-o situația precară în care s-a pomenit banca Stinnes, parte componentă a acestui concern: o parte din clienți și-au retras depunerile, alții nu au mai prelungit creditele acordate pe termen scurt; aceasta a determinat, la un moment dat, insolvabilitatea băncii. Peste cîteva zile, s-au constatat repercusiunile crahului bancar asupra întregului concern: lipsa celor 30 milioane mărci necesare pentru plățile scadente. Spre a evita declararea juridică a stării de faliment, „Stinnes O.H.G." s-a adresat instanțelor judecătorești competente pentru deschiderea procedurii de învoială cu creditorii — o cale mai „onorabilă" a ruinei financiare.

Aici e necesară deschiderea unei paranteze pentru a explica existența celor trei grupuri monopoliste cu același nume (al treilea fiind „Hugo Stinnes A.G.", cu sediul tot la Mühlheim, aflat sub controlul unui consorțiu bancar condus de principala bancă vest-germană, „Deutsche Banck", singurul neafectat — cel puțin deocamdată — de criza financiară din lumea Stinnesilor).

Moștenirea averii bătrînului Stinnes i-a revenit văduvei sale, Cläre, care și-a asociat pe doi din fiii ei — Hugo și Otto — la conducerea imensului concern, intrat în serioase dificultăți financiare. Pentru a ieși din încurcătură, Hugo a obținut, pe piața financiară din S.U.A., în perioada antebelică, un credit în valoare de 100 milioane de mărci, cu condiția ca o parte din „imperiul" moștenit să fie trecut sub egida unui concern ce lua ființă „Hugo Stinnes Corporation", cu sediul la Baltimore în S.U.A. Stinness-ii și-au întărit treptat participarea la corporație astfel încît în anul de război 1943, cînd S.U.A. au expropriat proprietățile inamice de pe teritoriul lor, familia Stinnes controla corporația prin majoritatea acțiunilor — 53 la sută. Această majoritate a fost răscumpărată în 1957 de la guvernul american, cu 135 milioane de mărci, de către consorțiul bancar vest-german mai sus amintit, de sub controlul lui „Deutsche Bank", devenind baza celui de al treilea grup „Hugo Stinnes A.G.".

În ce privește partea concernului neafectată de tranzacția cu capitalul american, și aceasta a fost îmbucătățită ulterior, datorită certurilor de familie: Hugo Stinnes jr. s-a despărțit de mama și fratele său, înființîndu-și propriul său concern care, la fel ca și cel din care se rupsese, a continuat să se extindă în asemenea măsură încît ambele grupuri, cu uriașul lor număr de întreprinderi felurite, avea să fie printre cele mai mari concerne din Ruhr. Solidaritatea concernelor Stinnes era însă mai mult aparentă decît reală. Lansîndu-se în prea multe speculații și combinații, concernul a omis să țină cont de fundamentul economic prea puțin consolidat pe care s-a dezvoltat. Otto Stinnes susține — și unele cercuri economice vest-germane par a fi de acord — că încurcăturile în care a ajuns grupul fratelui său constituie pricina propriei sale ruini. Confuzia creată prin numele similare ale concernelor ar fi dus la o „criză de încredere" în rîndurile creditorilor și ale clienților, ceea ce a determinat în cele din urmă atragerea și a grupului „O.H.G." în criza financiară căreia i-a căzut pradă concernul lui Hugo.

După părerea altor cercuri economice vest-germane (și nu numai vest-germane) lucrurile nu stau tocmai așa. E drept, afirmă unii, că banca Stinnes a fost afectată de criza de încredere; dar întregul concern „Hugo Stinnes O.H.G." n-ar fi ajuns în pragul falimentului, dacă ar fi trăit pe o bază financiar-economică mai solidă. Iar grupul din proprietatea lui Hugo Stinnes jr. ar fi putut evita cele întîmplate, dacă speculațiile sale s-ar fi desfășurat pe un teren mai puțin șubred.

În ce anume constă șubrezenia terenului?

După părerea cunoscutului editorialist al ziarului hamburghez *Die Welt*, Heinz Pentzlin — „din cauza celor întîmplate cu grupele Stinnes, a devenit din nou clar că în economia noastră (a R.F.G. — n.n.) există puncte slabe și că nu toate lucrurile se află în cea mai bună rînduială". Explicația lui este următoarea: „În timpul reconstrucției economiei (vest)-germane de după război, n-au mai putut fi respectate regulile tradiționale ale finanțării. Investiții pe termen lung au fost finanțate cu credite pe termen scurt. Dar mai tîrziu, după anii 1948—1949, n-ar fi trebuit să se permită expansiunea continuă fără noimă, ci să se asigure consolidarea. De aici provine teama că, după cele două grupe Stinnes, și alte întreprinderi ar putea ajunge în dificultate. Dacă băncile și alți creditori devin nervoși și își retrag brusc creanțele, primejdia crește".

Cazul Stinnes nu s-a încheiat încă. La instanța din Bremen acțiunea juridică împotriva grupului Hugo Stinnes jr. este în curs, iar celălalt grup „Hugo Stinnes O.H.G." continuă tranzacțiile cu creditorii. E de așteptat ca nici reacția stîrnită de aceste evenimente în R.F.G. și peste hotarele ei să nu ia încă sfîrșit.

A. STANCIU

interviziunea mondială

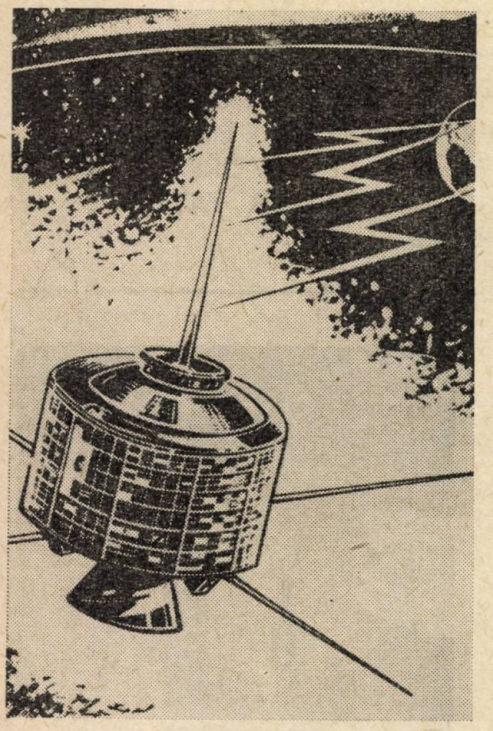

„LA NEW YORK a fost arestat un bărbat în vîrstă de 46 de ani, învinuit de a fi încasat bani de la oameni naivi și creduli, arătîndu-le un aparat care, chipurile, ar fi putut transmite cu ajutorul unor cabluri metalice vorbirea omenească la mari distanțe. El numește aparatul său «telefon» — termen care imită, evident, pe cel de «telegraf» — și abuzează de încrederea celor care cunosc performanțele acestuia din urmă. Specialiștii consideră că transmiterea vocii prin sîrmă este un lucru imposibil ; și chiar dacă ar fi posibil, el nu ar avea nici o însemnătate practică".

Așa scria un ziar american din anul 1865.

La două decenii de la apariția știrii amintite, în care se aprecia că este imposibilă convorbirea pe fir, Maxwell afirma o concluzie trasă din lucrările sale : există unde electromagnetice. Ea a fost întîmpinată de mulți specialiști cu destulă neîncredere. Un deceniu mai tîrziu, Hertz punea în evidență, experimental, existența undelor electromagnetice. Astfel a luat sfîrșit polemica dintre fizicieni asupra valabilității concluziilor lui Maxwell. Undele electromagnetice deveneau obiect de studiu.

Într-o scrisoare adresată unui prieten, Hertz își exprima părerea că experiențele sale cu privire la proprietățile undelor electromagnetice nu vor căpăta probabil nici o aplicație practică. Dar numai cîțiva ani mai tîrziu, Al. Popov transmitea prin radio, pentru prima oară în lume, un mesaj cu numele : H. Hertz.

Televiziunea a cunoscut, la rîndul ei, o perioadă de studii premergătoare, care au permis ca, după 1930, să fie realizate primele instalații cu caracter experimental. Ulterior, și mai cu seamă în ultimele două decenii, televiziunea a atins un înalt grad de dezvoltare.

În gama de lungimi de unde ultrascurte, impusă televiziunii de principii funcționale, propagarea undelor electromagnetice purtătoare se apropie de condițiile propagării luminii, adică undele se propagă în linie dreaptă, se reflectă și se refractă. De aici rezultă una dintre principalele dificultăți pe care le întîmpină televiziunea : raza de acțiune a stației de emisie este limitată la 80—100 km, deoarece dincolo de orizont, cînd antena de recepție nu se mai află în raza de vizibilitate directă a antenei de emisie, datorită curburii suprafeței pămîntului, recepția devine practic imposibilă.

Pentru a mări raza de acțiune a stațiilor de emisie, se folosesc astăzi pe scară largă liniile de radioreleu. Aceste linii sînt formate dintr-o serie de stații de retransmitere, amplasate la distanțe de 50—80 km. Stațiile de retransmitere au rolul de a primi semnalul, slăbit datorită distanței parcurse, și de a-l amplifica, transmițîndu-l mai departe.

În prezent, în lume există rețele de radiorelee care însumează peste 200 000 km lungime. Cele mai importante dintre aceste rețele sînt : rețeaua țărilor socialiste, formînd sistemul *Intervision*, rețeaua de radiorelee a țărilor din apusul Europei, formînd sistemul *Eurovision*, rețeaua de radiorelee din S.U.A., iar în răsăritul Asiei rețeaua de radiorelee a Japoniei. Rețelele *Intervision* și *Eurovision* au fost interconectate cu ocazia unor evenimente internaționale deosebite. În țara noastră, de pildă, transmiterea, de la Washington, a funeraliilor fostului președinte J. F. Kennedy a fost realizată prin intermediul satelitului *Telstar*, care a făcut legătura între America și coasta Franței, și apoi prin cele două sisteme, *Intervision* și *Eurovision*, pe un traseu de linii de radioreleu de aproximativ 5 000 km lungime (transmisia a avut loc prin Moscova).

Realizarea prin liniile de radioreleu a unei legături mondiale de televiziune este în general posibilă, dar nu reprezintă soluția cea mai simplă și cea mai economică. De aceea, specialiștii și-au îndreptat atenția și asupra altor soluții. Multe dintre ele s-au dovedit prea dificile sau nesigure și au fost pe rînd abandonate.

Se știe că, uneori, telespectatorii recepționează emisiuni de la distanțe foarte mari. Aceste recepții întîmplătoare se datoresc unor variații neobișnuite ale densității electrice a ionosferei sau ale densității locale a troposferei. Asemenea legături au caracter temporar și nu permit stabilirea unei legături sigure și de bună calitate.

Pornind de la aceste fapte, s-a propus o soluție, tot cu caracter temporar : formarea artificială a unor regiuni de neuniformitate în atmosferă, care să reflecte undele electromagnetice, putîndu-se folosi astfel undele indirecte.

Apariția navelor cosmice și a sateliților artificiali a deschis perspective noi în ceea ce privește realizarea unui sistem mondial de televiziune. Pentru realizarea unor legături peste ocean au fost experimentați sateliți ușori, în formă de balon, cu suprafață reflectantă de dimensiuni reduse (1 m diametru), ca *Echo :* unda electromagnetică dirijată spre satelit este reflectată spre sol. În acest caz însă, sensibilitatea receptorului trebuie să fie deosebit de mare.

În cazul unui satelit de retranslație, cum este *Telstar*, amplificarea semnalului electromagnetic la bordul satelitului este de un miliard de ori. Cu acest satelit s-a lucrat pe lungimi de undă cuprinse între 5—7 cm și s-a realizat, în iulie 1962, pentru prima oară, legătura de televiziune între Maine, Andover (S.U.A.) și Goonhilly (Anglia). Sistemul acesta de comunicație ridică multe dificultăți, deoarece satelitul în mișcare trebuie urmărit atît de antena de emisie, cît și de cea de recepție ; deci, în afara instalației de televiziune, este necesară o instalație de urmărire automată a satelitului-releu. Durata de transmisie e în funcție de viteza de rotație a satelitului în jurul Pămîntului.

Deosebit de atrăgătoare este soluția propusă de un proiect mai vechi, nerealizat încă, de a se obține un sistem de televiziune mondial cu ajutorul a trei sateliți plasați în jurul Pămîntului, pe o orbită circulară, la 120 grade unul de celălalt. Viteza lor pe orbită trebuie astfel calculată încît sateliții să fie „nemișcați" față de Pămînt, adică să aibă aceeași viteză unghiulară cu punctul de pe suprafața terestră deasupra căruia se află. Programul de televiziune se transmite de la sol la unul dintre sateliți ; el transmite programul celorlalți doi, iar aceștia, la rîndul lor, retransmit programul pe Pămînt. În acest fel, întreaga suprafață a globului este acoperită de către stațiile de retransmitere de pe cei trei sateliți.

Pe această cale s-a făcut un pas înainte prin lansarea satelitului *Syncom*, care are poziție fixă deasupra suprafeței terestre, ca în cazul soluției cu trei sateliți.

Realizarea unui sistem de interviziune mondială este pe deplin posibilă și, probabil, vom asista în viitorul apropiat la rezolvarea acestei probleme. Desigur, făurirea interviziunii mondiale nu reprezintă numai o chestiune tehnică. Ea necesită un spirit de înțelegere reciprocă și colaborare, schimburi de informații tehnico-științifice. Utilizarea celor mai avansate mijloace tehnice în scopuri pașnice, eliminarea aplicațiilor militare și cu caracter de spionaj, transformarea lor în mijloace de educație în spiritul păcii și democrației, într-un bun al întregii omeniri — reprezintă dorința a milioane de oameni.

Conf. ing. G. RULEA

CINE L-A AJUTAT PE HITLER

memoriile academicianului I. Maiski

„...NU VEDEAU ŞI NU DOREAU SĂ VADĂ PRĂPASTIA ÎN CARE ÎMPINGEAU OMENIREA. IAR ACEASTĂ ORBIRE ERA GENERATĂ DE URA LOR FAŢĂ DE COMUNISM..."

Memoriile academicianului sovietic Ivan Maiski sînt o mărturie plină de greutate despre unii dintre oamenii care poartă răspunderea celui de-al doilea război mondial. Ca într-o bună cronică cinematografică a vremii, imaginile, laconice, conving prin ele însele : comentariile se mărginesc să sublinieze semnificaţiile. Realismul minuţios al diplomatului Maiski, sinceritatea curajoasă, dorinţa de a informa cu probitate, caracterizează în aceeaşi măsură pe martorul ocular, pe autorul de memorii, pe istoricul Maiski : „raportul" pe care îl semnează acum despre cele ce s-au întîmplat în preajma celui de-al doilea război mondial este de natură să călească, prin dureroasa experienţă a trecutului, voinţa celor ce apără azi o pace care ar putea fi definitiv consolidată.

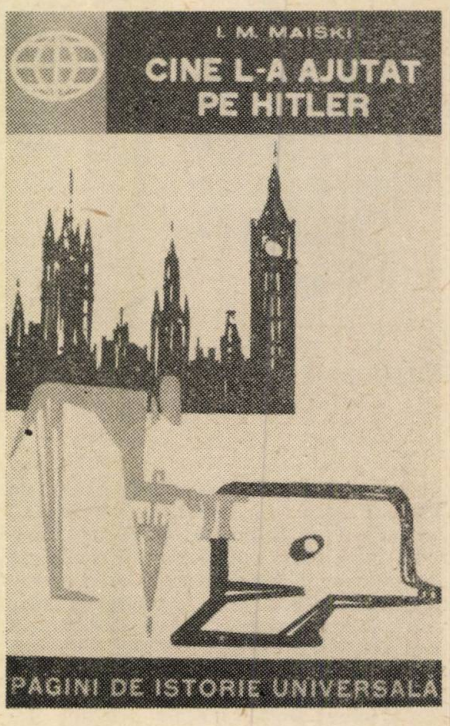

Încă din primele pagini Maiski îşi pune cititorul în faţa unei scene de semnificaţie esenţială : ne aflăm la izvoarele ideii apărării colective împotriva hitlerismului. Litvinov, comisar al poporului pentru afacerile externe, dă indicaţii noului ambasador care pleacă în Anglia (Ivan Maiski a deţinut acest post din 1932 pînă în 1943) : ...„**Germania cu care am avut de-a face pînă acum era Republica de la Weimar. Acum ea îşi dă vădit ultima suflare... Azi-mîine va veni la putere Hitler... Dacă aceasta este perspectiva, ce concluzie trebuie să tragem de aici ? Evident, aceea că acum, în interesul politicii de pace, trebuie să încercăm o îmbunătăţire a relaţiilor cu Anglia şi Franţa. îndeosebi cu Anglia, principala putere a Europei capitaliste**"... Şi Litvinov expune o analiză a situaţiei mondiale obiective în schimbare : după ce vor veni la putere, naziştii vor declanşa, fără doar şi poate, o cumplită zarvă revanşardă, vor începe să se înarmeze, vor cere să li se restituie coloniile... Este de aşteptat ca această ameninţare să aducă la raţiune pe unii oameni de stat din Apus, obligîndu-i să-şi caute aliaţi. Atunci, ei se vor gîndi la Uniunea Sovietică...

Ideea făuririi unui sistem de securitate colectivă a tuturor statelor iubitoare de pace împotriva agresiunii decurgea din concepţia leninistă asupra posibilităţii şi necesităţii coexistenţei paşnice, asupra colaborării statelor cu orînduiri sociale diferite pe baza interesului comun. Începînd din 1933, adică imediat după înscăunarea la putere a naziştilor, Uniunea Sovietică a pus accentul principal pe securitatea colectivă în Europa, ca unic mijloc eficient de preîntîmpinare a războiului. Aprecierea că ideea apărării colective împotriva fascismului va fi sprijinită şi de oamenii politici lucizi din statele capitaliste s-a dovedit corectă. Ministrul de externe francez Louis Barthou s-a declarat de acord cu stabilirea unui sistem de garantare mutuală a frontierelor şi neagresiunii în răsăritul şi apusul Europei (Barthou a fost, de aceea, asasinat de fascişti în octombrie 1934, la Marsilia). Nicolae Titulescu a semnat în iulie 1933 convenţia cu Uniunea Sovietică pentru definirea agresiunii, declarînd cu acest prilej : **„D-tale, d-le Litvinov, şi delegaţiei sovietice vă revine onoarea de a fi precizat pentru prima dată în viaţa internaţională, cu curaj, franchete şi claritate, definiţia agresiunii... Cu cît această definiţie va fi acceptată de un mai mare număr de state, cu atît se va fi lucrat mai mult pentru consolidarea păcii generale".** Însuşi ambasadorul britanic în Germania, Phipps, comunica la Londra, în ianuarie 1934 : **«Politica externă a cancelarului (Hitler) poate fi rezumată prin cuvîntul „reînarmare". Cu fiecare lună... ambiţiile germane devin tot mai largi. Nici o altă politică, în afară de o energică politică comună din partea adversarilor cancelarului, nu produce vreo impresie... asupra lui»** (Documente asupra politicii externe britanice, 1919—1939, vol.VI, p. 363).

Ambasadorul Maiski a pornit la îndeplinirea misiunii primite cu bucurie şi tragere de inimă. Dar prietenia este un act bilateral. Ce a găsit noul ambasador în Anglia, în toamna anului 1932 ?

APĂRĂTORII IMPERIULUI ŞI FABRICANŢII DE PATURI

În privinţa atitudinii faţă de U.R.S.S., clasa dominantă britanică era împărţită, în perioada dintre cele două războaie mondiale, în două grupări principale.

Într-una din ele prevala ceea ce Maiski numeşte **„principiul interesului de stat"** : această grupare îşi dădea seama că între Marea Britanie şi U.R.S.S., ca state, nu există nici un fel de contradicţii serioase, iar în domeniul economic cele două ţări îşi pot fi chiar foarte utile una celeilalte. Această grupare susţinea politica unei apropieri faţă de Uniunea Sovietică. Printre cei mai de seamă exponenţi ai ei se numărau personalităţi ca Lloyd George, lider al partidului liberal ; lordul Beaverbrook, proprietarul unui puternic trust de ziare, printre care **Daily Express** cu un tiraj de două milioane de exemplare ; Eden, adjunct al titularului „Foreign Office"-ului, membru al grupării „tinerilor conservatori" şi care, în 1935, după scandalul provocat de dezvăluirea „planului Hoare-Laval" pentru împărţirea Etiopiei, trece la conducerea Ministerului de Externe ; Vansittart, subsecretar de stat permanent la Ministerul de Externe. După ce Hitler a venit la putere, la această grupare a aderat şi Winston Churchill.

Poziţia grupării „interesului de stat" şi felul de a gîndi al exponenţilor ei au fost prinse, cît se poate de plastic, în memoriile lui Ivan Maiski. El redă următoarea convorbire dintre el şi Churchill, în casa soţilor Vansittart : **„Pentru mine imperiul britanic** — a spus Churchill

— este începutul și sfîrșitul a tot ce există. Ceea ce e bine pentru imperiul britanic e bine și pentru mine ; ceea ce e rău pentru imperiul britanic e rău și pentru mine... În 1919, socoteam că cea mai mare primejdie pentru imperiul britanic este țara dumneavoastră, de aceea am fost atunci un adversar al țării dumneavoastră. Acum socotesc că cea mai mare primejdie pentru imperiul britanic este Germania — de aceea, acum, sînt un adversar al Germaniei... Eu am fost și voi rămîne un adversar al comunismului, însă pentru integritatea imperiului britanic sînt gata să colaborez cu Sovietele".

Logica „schimbării la față" a lui Winston Churchill i-a inspirat încredere ambasadorului sovietic, care i-a răspuns în același spirit : **„Oamenii sovietici sînt în principiu adversari ai capitalismului, ei doresc însă foarte mult pacea și sînt gata să colaboreze în lupta pentru pace cu orice stat, indiferent de sistemul său social, dacă dorește într-adevăr să prevîntîmpine războiul".**

Cealaltă grupare, mult mai puternică în cadrul clasei dominante din Marea Britanie decît gruparea „interesului de stat", era într-atît de orbită de sentimentul urii față de socialism, încît considera că Uniunea Sovietică trebuie atacată, chiar dacă atacul ar dăuna intereselor de stat britanice. **„Gruparea urii de clasă"**, cum o numește Maiski, (denumire strict convențională și relativă, dat fiind că și „churchill-iștii" erau și au rămas adversari înverșunați ai socialismului) număra printre exponenții săi pe următorii oameni politici : frații Chamberlain — Austin și Neville ; sir John Simon (ministru de externe între 1931 și 1935, inițiatorul denunțării tratatului comercial cu U.R.S.S. în 1932 și unul dintre încurajatorii agresiunii fasciste) ; lordul Halifax, coautor al programului de la Berchtesgaden pentru consolidarea regimului hitlerist ca „bastion împotriva comunismului" și ministru de externe münchenez, secondant al lui Neville Chamberlain.

Ivan Maiski oferă un portret nimicitor al șefului „paladinilor urii de clasă" : sarcasmul amar al memorialistului se îmbină cu amintirile triste ale ambasadorului. **„Neville Chamberlain era, fără îndoială, cea mai sinistră figură pe orizontul politic de atunci al Angliei. Sinistră în virtutea reacționarismului organic profund al concepțiilor sale, sinistră prin influența de care se bucura în partidul conservator". „«Un fabricant provincial de paturi de fier» —** aceasta era măsura orizontului politic al lui Neville Chamberlain, după expresia lui Lloyd George. Într-o discuție particulară cu Ivan Maiski, Churchill folosește o expresie mult mai tare : **„Neville e un gogoman... Își închipuie că poate călări pe un tigru".**

Ambasadorul Maiski distinge, pe bună dreptate, dincolo de mărginirea „fabricantului de paturi", intenția sinistră a unor oameni orbiți de ură socială. ...Week-end-urile organizate la somptuosul domeniu Cliveden, lîngă Londra, unde amfitrioana, lady Nancy Astor, încerca să imite Versaillesul, rouneau pe Neville Chamberlain, lordul Halifax, Samuel Hoare ș.a. Prin venirea la putere a lui Neville Chamberlain, „clica de la Cliveden" ajunsese atît de puternică, încît justifica cele mai grave temeri... Îngrijorarea lui Ivan Maiski a fost confirmată de Churchill care i-a declarat cu sinceritate brutală : **„Acești oameni** (cei de la Cliveden — n. aut.) **raționează astfel : oricum ar fi, Germania tot trebuie să se bată undeva ca să-și lărgească posesiunile... și dacă-i așa, atunci mai bine să-și croiască imperiul pe seama statelor situate în estul și sud-estul Europei ! Facă ea ce-o vrea cu Balcanii sau cu Ucraina, numai să lase Anglia și Franța în pace !".**

PRIN MÜNCHEN LA RĂZBOI

Aplicînd „doctrina" Clivedenului și instrucțiunile premierului Chamberlain, lordul Halifax i-a propus lui Hitler, în noiembrie 1937, un fel de alianță pe baza unui „pact în patru" (Anglia, Germania, Franța, Italia — cu „eliminarea din Europa" a Uniunii Sovietice) și i-a oferit „mînă liberă" în Europa centrală și de est. La 12 martie 1938, douăsprezece zile după numirea lui Halifax ca ministru de externe, naziștii ocupă Austria. Maiski transmite guvernului britanic declarația lui Litvinov că guvernul sovietic este gata să participe la acțiuni colective împotriva agresiunii și cere Angliei, Franței și S.U.A. să facă același lucru. (Note asemănătoare au fost înmînate la Paris și Washington). Răspunsul : Chamberlain semnează un Tratat de prietenie cu Mussolini, aliatul lui Hitler, care anexase Etiopia...

„Saltul" asupra Austriei i-a servit lui Hitler ca probă : verificarea i-a arătat că Anglia și Franța (care-i erau superioare din punct de vedere militar) n-au mișcat nici măcar un deget. În mai 1938, Hitler dezlănțuie o campanie furibundă împotriva Cehoslovaciei. Încă din iunie 1937, statul major al Wehrmachtului pregătise planul de cotropire a Cehoslovaciei, „planul Grün". În loc de a declara ferm că Marea Britanie, împreună cu Franța, vor apăra Cehoslovacia, Chamberlain a trimis la Praga pe lordul Runciman **(„era un bătrîn demnitar, surd, greoi** — notează Maiski — **care nu s-a ocupat niciodată cu problemele internaționale și nici nu știa bine unde se află Cehoslovacia...").** Runciman a declarat guvernului de la Praga că Anglia nu va ajuta Cehoslovacia dacă nu sînt satisfăcute „cererile germanilor-sudeți" (adică ale omului lui Hitler, Henlein). Și în timp ce Uniunea Sovietică repeta stăruitor că este gata să intervină în apărarea Cehoslovaciei, Chamberlain și Daladier făceau ultimele pregătiri pentru „operația München"... La 15 martie 1939, trupele hitleriste ocupau Praga : „postscriptum la München" — așa a denumit **Daily Herald** această nouă agresiune.

...Imediat după ce Hitler a cotropit Cehoslovacia, arată Ivan Maiski, în Europa au început să circule zvonuri insistente (inspirate probabil de la Berlin) că următoarea victimă va fi Românía. Toți admiteau posibilitatea și chiar probabilitatea acestui „salt". La 18 martie, ambasadorul britanic a adresat lui Litvinov următoarea întrebare : ce va întreprinde Uniunea Sovietică în cazul unui atac german împotriva Românîei ? În seara aceleiași zile, prompt, Litvinov a răspuns, din însărcinarea guvernului sovietic, așa cum amintește Maiski : cel mai bun mijloc de a conjura pericolul care plana asupra Românîei ar fi să se convoace imediat o conferință cu participarea Angliei, Franței, U.R.S.S., Turciei, Poloniei și Românîei. Guvernul sovietic, adăuga Litvinov, consideră că din punct de vedere psihologic cel mai potrivit ar fi ca această conferință să se țină la București. Așa au început, în 1939, subliniază Maiski, tratativele tripartite anglo-franco-sovietice.

Memoriile ambasadorului sovietic pun însă în evidență faptul că guvernul Chamberlain a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a tergiversa aceste negocieri. Halifax a refuzat să vină la Moscova. În timp ce naziștii își concentrau forțele împotriva Poloniei, în occident se tărăgănau răspunsurile la propunerile sovietice. Ultimul episod al acestor nesfîrșite amînări, la care Ivan Maiski asistă ca martor ocular, este cît se poate de elocvent : ...La 31 iulie, Chamberlain numește, în fine, pe șeful delegației militare engleze pentru tratative cu partea sovietică. **„Trebuie să mărturisesc** — scrie Maiski — **că, în cei șapte ani de cînd eram ambasador la Londra, nu-i auzisem niciodată numele. Nici nu era de mirare, pentru că sir Reginald Plunkett Drax nu avea pe atunci nici o contingență operativă cu forțele armate engleze"...** Oferind un dejun în cinstea delegației, ambasadorul Maiski atrage atenția lui Drax că **„timpul nu așteaptă ; atmosfera în Europa este încărcată"...** Delegația va pleca de urgență, desigur, cu avionul... Spre mirarea sa, Maiski află că nu va fi folosit nici avionul, nici măcar o navă militară sau comercială rapidă ci... vaporul mixt de mărfuri și pasageri „City of Exeter" cu care delegația va face o adevărată „croazieră" de cinci zile pînă la Leningrad, — într-un moment cînd în balanța istoriei contau orele și chiar minutele... (De altfel, la sosirea în Uniunea Sovietică s-a constatat că amiralului Drax îi lipseau împuternicirile pentru semnarea unei convenții militare ; nu le-a primit decît la 21 august, cînd tratativele eșuaseră...).

Deși existau mijloace militare suficiente pentru înfăptuirea frontului unic eficace propus de U.R.S.S., care să înalțe un baraj antifascist și antiagresiv — alianța tripartită împotriva lui Hitler nu a putut lua naștere în 1939. Churchill scrie în memoriile sale : **„Nu încape îndoială, chiar în lumina perspectivei istorice, că Anglia și Franța ar fi trebuit să accepte propunerea rușilor. Dar Chamberlain și Ministerul de Externe erau parcă vrăjiți de enigma sfinxului".** Memoriile ambasadorului și cercetările istoricului Maiski contribuie la o și mai deplină elucidare a acestei „enigme".

Cine poartă vina pentru eșecul apărării colective antihitleriste în 1939 ? Dispuși să se încline în fața puterilor fasciste ca să orienteze agresiunea hitleristă împotriva Uniunii Sovietice, Chamberlain și Daladier poartă vina pentru ratarea, în 1939, a celei mai bune metode de luptă împotriva agresiunii : securitatea colectivă a țărilor iubitoare de pace. Ei și cercurile pe care le reprezentau erau mai orbi decît orbii — căci lipsa lor de luciditate era generată de ura obtuză față de comunism. Fără îndoială, Ivan Maiski are dreptate atunci cînd își exprimă convingerea că dezvăluirea adevărului despre această orbire și consecințele funeste pe care le-a generat poate să ușureze, pretutindeni în lume, victoria păcii.

Florin HERA

În mijlocul nisipurilor se construiește un oraș nou: Nouakchott, capitala Mauritaniei

POVESTEA UNEI CAPITALE

1927. Pustiul mauritan... Cîțiva stropi de apă, urma unor pași iau proporții și valori necunoscute. În peisajul de o imobilitate astrală, vîntul — „harmattanul" — se pornește brusc, fără să știi de unde și încotro se îndreaptă, înălțînd fantome învolburate de nisip de peste 50 de metri. Ești îngropat înainte de a putea rosti un cuvînt. Poporul mauritan, nomad, avînd unul din cele mai scăzute niveluri de trai din lume, trăiește cufundat în „visurile sale din nisipuri". Capitala țării se află pe teritoriu străin — în Senegal, la Saint Louis. În Mauritania există doar cîteva forturi ale armatei coloniale, care vor deveni cunoscute prin scrisul lui Antoine de Saint-Exupéry.

Curier al sudului, Saint-Exupéry naviga în acel timp pe primele drumuri aeriene Toulouse-Casablanca, Dakar-Casablanca. Înfruntînd „oceanul" saharian pentru a proclama triumfătoare voința și demnitatea umană, scriitorul dăruia contemporanilor, împreună cu minunate pagini de poezie a valurilor înșelătoare de nisip, amintiri ale întîlnirilor sale din deșert...

Nouakchott — acest mic fort al Mauritaniei — era izolat de viață ca o insuliță pierdută în mare. Un sergent bătrîn, împreună cu 15 senegalezi, trăiau aici în așteptarea unicului eveniment: vizita ofițerului francez din Atar. Ofițerul obișnuia să inspecteze fortul o dată la șase luni.

Port-Etienne era de asemenea un fort cu un hangar și o baracă de scînduri pentru echipajul francez. Căpitanul era însă fericitul posesor al unui „parc". Trei cutii cu pămînt, în care creșteau 3 frunze verzi pe care Saint-Exupéry le-a admirat, împreună cu ceilalți, mîngîindu-le ușor, cu vîrful degetelor, ca pe trei giuvaeruri. Cînd se pornea vîntul, „parcul" era coborît cu grijă în adîncul fortului...

1958: la Nouakchott se așează prima piatră a viitoarei capitale a Mauritaniei. Poporul mauritan este hotărît să lupte pentru independența, progresul și fericirea patriei sale.

1960, noiembrie 27: un nou stat pe harta lumii: Republica Islamică Mauritania. Vizitatorului care aterizează pe pista albă a aerodromului din Nouakchott i se oferă priveliștea unor ciudate panglici gudronate întretăindu-se în unghi drept pe suprafața pustiului: este rețeaua de bază a ceea ce vor fi într-o zi străzile orașului. Se muncește din greu. Lemnul, fierul, cimentul, toate materialele trebuie aduse cu avionul. Apa se captează din pînze subterane aflate la zeci de kilometri. În pepiniere cresc primii eucalipți...

1963: Nouakchott are 12 000 de locuitori; cifra va fi probabil în curînd depășită. Străzi asfaltate despart în șiruri drepte clădirile albe, cochete, cu 2—3 etaje. Se disting hotelul ultramodern, palatul poștei, casa radiodifuziunii. În curtea liceului, 250 de elevi tinere vestesc recreația cu bucuria obișnuită a școlarilor de pretutindeni și de totdeauna.

Dar Port-Étienne? Exploatarea bogatelor zăcăminte de fier și aramă descoperite în Mauritania îl vor transforma într-un important port mineralier...

Mai sînt încă multe de făcut. De înlăturat încă dureroase rămășițe ale unei îndelungi dominații coloniale. Tînărul stat mauritan privește însă cu încredere spre viitor.

Înfruntînd deșertul, Antoine de Saint-Exupéry nota: „Omul se descoperă pe sine atunci cînd înfruntă greutățile..."

Ileana NICOLAESCU

UNIFICAREA LIMBII GRECEȘTI

După venirea la putere a noului guvern grec, șeful acestuia, Papandreu, și-a exprimat hotărîrea de a reglementa, cît mai rapid și eficient cu putință, problema limbii grecești. În anii viitori, după cum se afirmă, tinerii greci vor studia la școală numai limba vorbită de popor, iar această limbă va înlocui treptat limba literară, pe care nimeni nu o utilizează după terminarea studiilor. Măsura este menită să creeze, în sfîrșit, pentru prima oară în Grecia, un instrument lingvistic oficial.

Existența mai multor limbi, întrebuințate simultan, face ca oamenii să vorbească în mod obișnuit o anumită limbă, în timp ce ziarele utilizează un alt vocabular, iar studiile se predau într-o a treia limbă. Prima limbă — cea utilizată de popor — se numește dimotiki, limba literară studiată în școli este katharevusa iar cea folosită de ziare și de către legislatori este kini, o limbă intermediară între primele două.

Partizanii limbii dimotiki afirmă că aceasta este ieșită din popor și că este moștenitoarea adevărată a limbii vorbite în Grecia antică, în timp ce katharevusa este o limbă artificială. Katharevusa, afirmă adversarii ei, nu a existat nici o dată ca o limbă vie, ci a fost creată ca o limbă savantă, greoaie și complicată.

Actualul guvern grec a hotărît să pună capăt acestei situații și să ia măsuri pentru introducerea treptată a limbii dimotiki, ca singur instrument lingvistic oficial. „Ignoranța tineretului — declara recent Papandreu — se datorește în mare parte anarhiei lingvistice care domnește în școlile noastre. Trebuie în sfîrșit ca astăzi să trasăm o linie de conduită clară și netă". După cum declară Papandreu, există o singură limbă: dimotiki, „limba vie pe care o vorbește astăzi poporul nostru".

În anii următori, în școli se va studia numai în limba dimotiki, dar va constitui un obiect de învățămînt și limba katharevusa. Datorită măsurilor care se iau, se apreciază că, într-o generație sau două, dimotiki se va instaura definitiv ca limbă oficială a țării.

STUDIOUL PARTIZANILOR

În scopul dezvoltării culturii și educației în spiritul luptei de eliberare, Frontul Național de Eliberare din Vietnamul de sud s-a preocupat încă din 1960, în condițiile grele ale luptei de partizani, de crearea unei cinematografii naționale. În 1961, cineaștii sud-vietnamezi au elaborat un întreg plan de acțiune și, ca urmare, în inima junglei, sub amenințarea zilnică a atacurilor aeriene și a înaintării trupelor inamice, s-au pus bazele unui original studio cinematografic cu secții de filmare, developare, montaj, trucaj etc. Din iunie 1962, studioul produce cu regularitate filme cu caracter documentar, oglindind diferite aspecte ale modului de viață și luptei poporului sud-vietnamez.

Despre influența și prestigiul acestei cinematografii vorbește faptul că numai în lunile mai și iunie ale acestui an, 15 000 de persoane din orașul Saigon, din diverse capitale de regiune și din „sate strategice", înfruntînd mari primejdii, au venit să asiste la proiecția unor filme ale „Studioului Eliberării".

Unele dintre ele au rulat și în străinătate pe ecranele multor țări, printre care S.U.A., Uniunea Sovietică, Algeria, Cuba, Indonezia, cu ocazia diferitelor conferințe internaționale. Iată titlurile cîtorva filme, terminate într-un timp record: Peste tot sîntem susținuți, care relatează despre vizita unei delegații a Frontului Național de Eliberare într-o serie de țări, Vietnamul de sud eroic, care a rulat în cadrul Festivalului cinematografic de la Moscova de anul acesta etc.

PUNCTE DE VEDERE

INTERNATIONAL EDITION
The New York Times.

ANGLIA — UN ALIAT SPECIAL SAU UN ROL SPECIAL?

ENGLEZII caută să-şi manifeste înţelegerea pentru S.U.A. pînă cînd Statele Unite se vor acomoda implicaţiilor recentei schimbări, atît de bruşte. Ei speră că preşedintele Johnson va continua politica lui Kennedy, debutul noului preşedinte făcîndu-le o impresie excelentă. Rămîne adevărat, însă, faptul că englezii nu-l cunosc cîtuşi de puţin pe dl Johnson şi prima sa vizită aici, în noiembrie 1960, nu a constituit nici pe departe un succes incontestabil.

În toamna aceasta s-au produs schimbări neobişnuite în rîndul oamenilor politici, şi Anglia este afectată de toate aceste schimbări. Schimbarea survenită prin apariţia unui nou preşedinte al S.U.A. are o şi mai mare importanţă în urma retragerii, din motive de sănătate, a dlui MacMillan, care îşi cîştigase un renume, nu pe deplin justificat, de om care întreţine discordiile. În sfîrşit, vechiul adversar încăpăţînat al Marii Britanii, cancelarul Adenauer, a fost înlocuit de lideri mai puţin devotaţi Franţei şi mai amicali faţă de Marea Britanie.

În această ambianţă, Anglia speră să-şi reia rolul preferat, acela de mediatoare diplomatică. Ea speră să-şi menţină legăturile cu caracter special cu S.U.A., dar şi să servească drept intermediar în operaţia de desprindere a Europei occidentale din îmbrăţişarea Parisului. Mai mult, englezii îşi amintesc din nou că reprezintă încă o mare putere — cu redusa lor forţă de şoc nucleară, cu 50 de milioane de locuitori, cu interese în toate regiunile lumii, cu obligaţii financiare imense şi angajamente directe în regiuni îndepărtate, cum ar fi Hongkong, Singapore, Australia şi Africa.

Englezii subliniază că S.U.A. depind în mare măsură de prezenţa Angliei în anumite puncte ; această dependenţă nu se referă numai la problema petrolului din Orientul mijlociu sau la problema malaieză. Ei se laudă că deţin capete de pod în unele puncte-cheie, dînd astfel Statelor Unite posibilitatea de a interveni în situaţiile excepţionale care s-ar putea ivi.

Este aproape neîndoielnic că în 1964, în timp ce preşedintele Johnson va fi obligat să acorde atenţie, în cadrul campaniei electorale, în primul rînd problemelor de politică internă, conservatorii englezi vor căuta să scoată în evidenţă şi chiar să exagereze importanţa lui Sir Alec Douglas Home ca lider în relaţiile internaţionale, sperînd să-i confere în acest fel o deosebită atracţie în faţa alegătorilor. Într-adevăr, conservatorii englezi se prezintă, destul de ciudat, cu un program izbitor de „gaullist" de obţinere a unui prestigiu mondial sporit şi de dezvoltare a unei forţe nucleare proprii.

Succesul politic al unor asemenea concepţii iluzorii nu poate fi prevăzut.

C. L. SULZBERGER

În regiunile eliberate din Vietnamul de Sud, populaţia îşi manifestă bucuria

Sunday Times

LONDRA

LABURIŞTII ŞI REDUCEREA PROGRAMELOR MILITARE

HAROLD WILSON, care este supus unor presiuni din partea stîngii pentru a preconiza angajamente unilaterale şi antinucleare mai ferme, ca o politică a partidului laburist, declară neutraliştilor că nu vede nici o perspectivă de reduceri substanţiale în bugetul militar pentru primii doi sau trei ani de guvernare laburistă, înainte de un acord mai cuprinzător pe plan internaţional cu privire la dezarmarea generală.

Atunci cînd Harold Wilson s-a întîlnit cu membrii „Frăţiei pentru pace laburiste", formată din membri ai aripii de stînga, pacifişti şi neutralişti, el a rezistat presiunilor celor ce cer ca politica laburistă să fie mai critică faţă de N.A.T.O. şi ca partidul să-şi asume angajamente pentru anularea imediată a contractelor „Polaris" de către un guvern laburist.

Ca răspuns, el a afirmat că nu este dispus să admită o schimbare de politică laburistă sau necesitatea unei noi conferinţe. În faţa sugestiilor ca un eventual guvern laburist să se retragă din N.A.T.O., Wilson insistă că politica partidului sprijină în mod categoric N.A.T.O. şi alianţa occidentală.

Unele informaţii lasă să se înţeleagă că, în urma presiunilor de stînga, Wilson a arătat că ar fi gata să anuleze programul „Polaris" imediat ce va fi format un guvern laburist. Lucrurile nu stau astfel, a spus Wilson. El a declarat că un guvern laburist ar căuta de îndată să anuleze acordul de la Nassau, cu privire la racheta „Polaris", dar aceasta nu înseamnă că programul de construcţie a submarinelor „Polaris" în şantierele navale britanice ar fi anulat.

Această controversă din partidul laburist în legătură cu problemele militare este actualmente încurajată de săptămînalul bevanist „Tribune", care doreşte să cunoască rapiditatea cu care un guvern laburist s-ar debarasa de „factorul independent de descurajare".

Mulţi din critici se plîng de faptul că George Brown şi Patrick Gordon Walker au orientat spre dreapta politica militară laburistă, ceea ce explică intensificarea presiunilor asupra lui Wilson. Liderul ripostează că îi sprijină pe colegii săi din parlament în respingerea noilor cereri de schimbare a politicii militare.

James MARGACH

MOSCOVA

DUPĂ 200 DE ANI

CERNEALA s-a decolorat de mult pe manuscrisul discursului rostit aproape cu două sute de ani în urmă, la o adunare secretă a luddiştilor din Anglia, manuscris care s-a păstrat ca prin minune pînă în zilele noastre.

„Ladies and gentlemens — se spune în acest manuscris — nu mai am nici o îndoială asupra direcţiei în care evoluează astăzi maşinismul. El nu aduce nimic bun şi va ajunge foarte repede un adevărat blestem pentru societatea noastră. Dacă încercaţi să analizaţi ceea ce se petrece, vă veţi da seama că e vorba de o primejdie reală, care poate să ne împingă la o catastrofă naţională. Azi orice firmă mare este cuprinsă de dorinţa nebunească de a produce din ce în ce mai mult, fără a-şi da seama ce poate să însemne aceasta pentru noi toţi... Lună de lună, locurile de muncă se reduc cu zecile de mii... Nu putem aştepta sperînd naiv că această problemă va dispărea pur şi simplu. Vom începe lupta..."

...Discursul se întrerupe aici. Cititorul care cunoaşte istoria va înţelege lesne că respectivul orator chema acum două sute de ani la lupta împotriva maşinismului, la sfărîmarea şi distrugerea războaielor de ţesut care îi lipseau de lucru pe ţesători şi pe alţi truditori. Aşa au procedat în Anglia luddiştii, urmînd exemplul calfei de ţesător Ned Ludd care, la începutul deceniului al şaptelea al secolului al XVIII-lea, a distrus războiul de ţesut instalat de patronul său.

Distrugătorii de unelte care s-au revoltat împotriva maşinilor se numărau cu miile, cu zecile de mii. Pentru timpurile respective faptul era foarte explicabil. În stadiul de atunci al luptei proletariatului, mulţi lucrători nu-şi vărsau amarul asupra capitaliştilor şi asupra orînduirii lor, ci asupra uneltelor de muncă perfecţionate, considerînd că apariţia maşinilor ar fi vinovată de creşterea şomajului, mizeriei şi foamei, deşi nu maşinile ci sistemul social purta întreaga răspundere.

Dar cuvintele citate mai sus, referitoare la prejudiciile aduse de progresul tehnic, n-au fost rostite nici acum 200 de ani, nici la o adunare a luddiştilor din Anglia. Acest discurs a fost ţinut în noiembrie 1963, în Statele Unite, de către George Meany, preşedintele centralei sindicale A.F.L.-C.I.O., actualmente principalul sindicat al muncitorilor industriali din lumea capitalistă. Nu am făcut decît să înlocuim un singur cuvînt din discursul său : el nu a vorbit despre „maşinism", ca luddiştii, ci despre „automatizare". După el, progresul tehnic este un adevărat blestem pentru societatea contemporană.

Nu credem că un luddist dintre cei mai înflăcăraţi ar fi reuşit să zugrăvească un tablou atît de sumbru al urmărilor dezvoltării tehnicii pentru muncitori, cum a izbutit dl Meany. El a spus :

„Economia noastră nu este în stare să asigure de lucru tuturor celor care sînt apţi şi doresc să muncească : în ultimii cinci ani, potrivit datelor oficiale, numărul şomerilor este de cinci la sută. Permiteţi-mi să precizez că această cifră oficială în legătură cu şomajul nu ilustrează în întregime adevărata stare de lucruri. Ea include numai pe cei care se înregistrează la bursa muncii şi caută activ un angajament ; dar nu cuprinde pe cei care nu lucrează ziua de muncă completă, nici pe cei care, după o îndelungată căutare de angajament, şi-au pierdut curajul şi nu se mai înregistrează... Este cît se poate de rezonabil şi logic să considerăm că, în realitate, în loc de 5 sau 5,5 la sută, şomajul se apropie de 8 la sută...

Să adăugăm la aceste milioane de şomeri pe cei 1 350 mii de tineri care vin să completeze în fiecare an forţa de muncă, ţinînd seama că această situaţie va dura pînă la sfîrşitul acestui deceniu. Mai mult decît atît : la aceste cinci, şase sau şapte milioane, mai trebuie să adăugăm un numeros grup de oameni, şi anume pe cei care rămîn fără lucru ca urmare a automatizării şi progresului tehnic... În următoarele 12 luni, datorită automatizării şi perfecţionărilor tehnice, vor rămîne fără lucru 4 milioane de muncitori — 80 de mii pe săptămînă... Noi ştim că, în ritmul de dezvoltare a tehnicii actuale, cînd se introduc mereu noi metode şi noi procedee tehnologice, automatizarea va face ca în anii următori să nu aibă de lucru din ce în ce mai mulţi oameni..."

Această ilustrare confirmă cît de grele sînt problemele pe care le are în faţă clasa muncitoare din Statele Unite şi explică de ce Meany a vorbit pe neaşteptate ca un luddist.

Desigur că astăzi nu trăim în secolul al XVIII-lea, iar nivelul multor participanţi la congresul A.F.L.-C.I.O. în domeniul cunoaşterii legilor dezvoltării economice este fără îndoială mai ridicat decît cel al luddiştilor. Un delegat, de pildă, a încercat să dezvolte la congres următoarea idee :

„Automatizarea ar putea fi o binefacere... Ea îl poate scuti pe om de muncă, îi poate uşura viaţa, şi-l poate scăpa de surmenaj..."

Meany nu este de acord cu un asemenea punct de vedere. El a declarat în mod hotărît că progresul tehnic *„nu aduce nimic bun"*.

Acest raţionament ascunde un neadevăr profund şi evident. Vom vedea imediat de ce se refugiază Meany în acest neadevăr.

Automatizarea producţiei, ca şi orice altă manifestare a progresului tehnic, nu numai că *poate fi* o binefacere pentru clasa muncitoare şi pentru întreaga societate, dar în mod practic *este încă de pe acum* o imensă binefacere.

În Uniunea Sovietică, de pildă, în ultimii ani, automatizarea producţiei a luat o largă extindere în sute de întreprinderi. Acest lucru, bineînţeles, face să crească considerabil productivitatea muncii şi, prin urmare, asigură sporirea produsului social. Pe măsura automatizării întreprinderilor sovietice, au devenit şi devin disponibili sute de mii de muncitori. Dar, spre deosebire de Statele Unite, ei nu rămîn şomeri : ei au şi vor avea unde să muncească. În socialism nu există şi nu va exista şomaj în nici o împrejurare, deoarece posibilităţile progresului tehnic, posibilităţile dezvoltării forţelor de producţie şi a producţiei de bunuri pentru popor sînt nelimitate în condiţiile socialismului.

În actualele condiţii din America, progresul tehnic se transformă într-adevăr dintr-o binefacere socială într-un blestem pentru societate şi, în primul rînd, pentru clasa muncitoare. Meany a prezentat just situaţia. Dar este oare cazul ca, în timpurile noastre, să acuzi — ca un luddist — progresul tehnic şi să-l blestemi pentru toate nenorocirile oamenilor muncii ? Desigur că nu ! Şi dacă Meany recurge la aceasta, este evident că el o face numai pentru că nu vrea să considere fondul problemei, adică să înfiereze nu automatizarea producţiei, ci orînduirea socială în care progresul tehnic reprezintă o nenorocire pentru milioane de oameni ai muncii.

Meany este devotat sistemului capitalist, el este gata la orice falsificări pentru a-l justifica. Desigur, cei două sute de ani care ne despart de mişcarea luddiştilor sînt totuşi două sute de ani : Meany nu cheamă pe muncitori să sfărîme maşinile — a atenta la proprietatea monopolurilor ar fi prea de tot pentru un preşedinte al A.F.L.-C.I.O. Ilustrînd atît de grăitor consecinţele „îngrozitoare" ale progresului tehnic pentru muncitori, Meany s-a grăbit să asigure pe delegaţii la congres că cel mai minunat sistem este capitalismul monopolist :

„În Statele Unite există un minunat sistem de guvernămînt — după părerea mea — cel mai minunat dintre toate sistemele inventate vreodată de oameni. El oferă celor care prestează munca salariată mai multe avantaje decît oricare alt sistem de pe globul pămîntesc. Putem să ne mîndrim cu acest sistem..."

Nimic de zis, ce sistem bun dacă, după cum a afirmat însuşi Meany, elimină din viaţa activă milioane de oameni în putere şi privează de dreptul la muncă cu atît mai mulţi americani, cu cît geniul uman va inventa mai multe inovaţii tehnice, cu cît vor progresa mai mult ştiinţa şi tehnica !

Calfa de ţesător, Ned Ludd şi adepţii săi îşi revărsau mînia de oameni flămînzi împotriva maşinilor numai din cauza ignoranţei : ei nu ştiau că adevăratul vinovat pentru toate nenorocirile lor era capitalismul care, pe vremea aceea, abia începea să prindă putere. „Luddistul" timpurilor noastre, George Meany, nu are această scuză: el blestemă progresul tehnic, numai pentru ca muncitorul american să nu blesteme capitalismul.

L. ROVINSKI

INTERNATIONAL RELATIONS

A QUARTERLY REVIEW OF INTERNATIONAL AFFAIRS

ATENA

UN PLAN PENTRU O POLITICĂ NOUĂ

de prof. Angelos T. ANGELOUPOULOS,
președintele Societății grecești de planificare, membru al Societății americane de studii politice

Semnarea Acordului de la Moscova pentru încetarea experiențelor nucleare este nu numai un pas important în direcția păcii și coexistenței între Est și Vest. El deschide largi orizonturi de colaborare creatoare pentru soluționarea marilor probleme ale lumii și pentru stimularea progresului și prosperității națiunilor. În prezent se cheltuiesc în fiecare an pentru înarmări aproximativ 120 de miliarde de dolari. 20 la sută din această sumă ar fi suficient pentru a furniza capitaluri substanțiale în vederea dezvoltării regiunilor slab dezvoltate ale lumii, care sînt locuite de aproximativ două treimi din populația globului.

Subliniind în continuare importanța pe care o prezintă pentru țările mici destinderea încordării internaționale, autorul scrie în legătură cu Grecia :

În Grecia, mai mult decît în oricare altă țară, marile probleme care au vreo legătură cu politica internațională au fost abordate adesea cu aprehensiune. S-a ajuns pînă acolo încît chiar și intelectualii s-au temut să-și exprime părerile cu îndrăzneală, gîndindu-se că ar putea să fie greșit înțeleși de către cei din conducerea statului.

Exemple caracteristice pentru această stare de spirit oferă problema asocierii Greciei la Piața comună europeană și problema cheltuielilor militare. În timpul tratativelor și pînă foarte de curînd, orice critică la adresa „asocierii" era considerată fie „inspirată de comuniști", fie „antioccidentală". Dar atitudinea față de Piață comună a anumitor mari puteri ca S.U.A. și Marea Britanie a suferit ea însăși o schimbare ; de aceea, e limpede că asocierea nu numai că nu mai trebuie să fie considerată drept un panaceu pentru problemele Greciei, ci s-ar putea dovedi chiar un obstacol în calea industrializării țării. Acum începe să se acorde atenție acestor critici, dintre care o parte provin din cercurile de afaceri. Același lucru este valabil și în privința cheltuielilor militare. În urmă cu cîțiva ani, simpla sugerare a unei reduceri a cheltuielilor militare era considerată „antinațională".

Este clar că acest mod de abordare a problemelor țării dăunează adevăratelor interese ale Greciei, fără a fi folositor în nici un fel blocului occidental căruia ea îi aparține.

Grecia este nu numai o țară occidentală, care a intrat în alianța atlantică asumîndu-și toate angajamentele implicate ; ea este o țară balcanică și mediteraneană, care se află la frontiera dintre două sisteme sociale opuse. În plus, Grecia este membră a O.N.U. și a altor organizații internaționale.

De cînd a aderat la Pactul Atlantic (semnat la 22 octombrie 1951 și ratificat la 18 februarie 1952), Grecia este obligată să se conformeze prevederilor lui și să suporte consecințele. Totuși aceasta nu ar trebui să împiedice Grecia — așa cum este cazul cu oricare altă țară membră a N.A.T.O. — să ducă o politică determinată, în ultimă instanță, de propriile ei interese ; firește, în cadrul obiectivelor principale și paralele ale organizației, și respectînd cu strictețe principiile Cartei Pactului Atlantic.

Grecia este singura țară membră a Pactului Atlantic care continuă să acorde primul loc pregătirii ei militare, în dauna dezvoltării economice. Grecia alocă și continuă să aloce pentru cheltuielile militare un procentaj aproape dublu al venitului național în comparație cu alți membri ai alianței atlantice, cum sînt de pildă Turcia, Italia, Belgia, Portugalia și Danemarca.

Greșeala esențială a politicii Greciei a constat în faptul că a cheltuit pentru probleme militare o proporție prea mare a resurselor ei naționale, și că nu a reușit să promoveze progresul economic și să îmbunătățească nivelul de trai al poporului.

Este bine să se clarifice o chestiune în legătură cu care există multe confuzii, aceea a progreselor realizate în Grecia în cursul ultimilor ani.

După ce arată că, în ultimii opt ani, s-a înregistrat o îmbunătățire, atît din punct de vedere al venitului național cît și din punct de vedere al aspectului exterior al orașelor, autorul continuă :

Dar progresele unei țări nu trebuie să fie apreciate numai după aparențele exterioare care constituie adesea o fațadă înșelătoare. În spatele ei se pot ascunde sărăcia generală, marile inegalități sociale, șomajul, neutilizarea brațelor de muncă, precum și un nivel de trai foarte scăzut al maselor.

Criteriul principal de apreciere a progreselor unei țări constă în : a/ nivelul folosirii brațelor de muncă ; b/ capacitatea ei de producție și c/ distribuirea venitului național.

În toate cele trei domenii susmenționate, Grecia nu a realizat decît progrese foarte mici. Crearea unor noi ramuri de folosire a brațelor de muncă, care ar fi trebuit să formeze, după război, principala preocupare a statului — necesară, în special în țările înapoiate din punct de vedere economic — a fost foarte limitată, dacă ne referim la principalele ramuri de producție. În industrie, mai ales, numărul persoanelor folosite a rămas în mod practic staționar : în cursul ultimilor 12 ani, acest număr a sporit numai cu 4 500, creștere neglijabilă dacă ne gîndim că numărul populației muncitoare crește, în fiecare an, cu peste 35 000 de oameni. În alte ramuri, folosirea brațelor de muncă continuă de asemenea să rămînă la un nivel foarte scăzut, ceea ce a provocat în ultimii ani creșterea alarmantă a numărului emigranților, în special din rîndurile tineretului.

Nici în domeniul capacității de producție a țării rezultatele nu sînt încurajatoare. Cînd vorbim de dezvoltare economică înțelegem, în primul rînd, creșterea producției proprii, destinată consumului pe scară mereu crescîndă, de care depind reducerea importului și creșterea exportului, factori ce duc la o îmbunătățire a balanței comerciale a țării. Dar, între 1955 și 1962, situația s-a înrăutățit în toate sectoarele. În timp ce, în 1955, exporturile noastre acopereau 54 la sută din importuri — procentaj foarte scăzut în comparație cu indicele altor țări membre ale Pieței comune europene — în 1962, adică la sfîrșitul unei perioade de 7 ani, procentajul, în loc să se îmbunătățească, așa cum era de așteptat, a scăzut la 40 la sută. Aceasta înseamnă că deficitul balanței comerciale a crescut de la 130 000 000 de dolari, la 365 000 000 de dolari.

În sfîrșit, dacă ținem seama de marea inegalitate existentă între clasele sociale, se poate oare afirma că sporul de 70 la sută înregistrat de venitul național între 1955—1962 a fost distribuit într-un mod mai just ? Sau, cel puțin, se poate susține că inegalitatea existentă nu a fost agravată ?

Deși nu dispunem de date absolut exacte în această privință, orice cercetare ne duce neapărat la concluzia că inegalitatea, în loc să scadă, a devenit — dimpotrivă — mai mare. De fapt, în perioada de care ne ocupăm, venitul agricol a sporit cu numai 32 la sută (or, știm cu toții că ceva mai puțin de jumătate din populația Greciei trăiește din agricultură) ; nici veniturile păturilor salariate nu par să fi ținut pasul cu creșterea generală medie, ceea ce înseamnă că alte clase sociale au profitat, în mod excesiv, de creșterea venitului național.

În aceste împrejurări nu putem vorbi de o „îmbunătățire substanțială a nivelului de trai" sau de „progresele reale ale țării". Acest lucru nu a fost negat nici măcar de guvernul Karamanlis, care a fost la putere în tot cursul ultimilor opt ani. Memorandumul cu privire la situația economiei grecești,

Cum vede caricaturistul de la „Süddeutsche Zeitung" Piața comună

prezentat Consorțiului în iunie 1963, cuprinde următoarea remarcă :

„Economia greacă suferă din cîteva cauze ce țin de însăși structura ei, și care — pentru a ne referi la cele mai importante — sînt : șomajul larg răspîndit și subutilizarea brațelor de muncă, venitul scăzut pe cap de locuitor, dezvoltarea regională inegală, capacitatea scăzută în materie de concurență agricolă și industrială, și balanța de plăți deficitară".

Simplul fapt că, în conformitate cu datele oficiale, 24 la sută din populația aptă de muncă continuă să nu aibă de lucru sau să lucreze parțial — într-un moment în care țările din Europa nu numai că folosesc pe deplin, dar chiar au nevoie de noi brațe de muncă — arată, în mod evident, în ce măsură continuă Grecia să fie o țară slab dezvoltată. Numai în cursul ultimilor doi ani, peste 160 000 de greci — între care mulți tineri, reprezentînd nucleul populației bărbătești apte de muncă a Greciei — au emigrat în alte țări din Europa, în căutare de lucru.

Situația de mai sus nu poate să nu fie agravată de asocierea pripită și insuficient studiată a Greciei la Piața comună europeană, ca membră de categoria a doua. Incapabilă să profite pe deplin de foloasele asocierii, Grecia este amenințată ca perspectivele ei de industrializare să fie complet compromise.

Astfel, într-o perioadă cînd marile puteri inițiază o politică de destindere, Grecia alocă pentru învățămînt numai 1,9 la sută din venitul național, în timp ce în țările din Comunitatea Economică Europeană procentajul mediu — destinat aceloraşi scopuri — este de peste 3,5.

Ridicînd apoi problema : de ce a rămas Grecia atît de înapoiată, în ciuda ajutorului american, care a depășit 3 700 000 000 de dolari — autorul scrie :

Răspunderea pentru această politică revine, în primul rînd, guvernului grec. Dar o parte din răspundere revine și guvernului S.U.A., din cauza politicii generale pe care a aplicat-o, în mod direct sau indirect, în Grecia, în special în cursul perioadei anterioare, cînd influența americană a fost directă și puternică.

Care problemă cerea o soluție grabnică ? Aceea de a grăbi industrializarea Greciei, prin exploatarea resurselor ei locale atît materiale cît și umane, pentru a permite țării să iasă din starea de înapoiere și să urmeze calea altor state europene înaintate. Nu se poate spune că această problemă a fost ignorată, deoarece necesitatea adoptării unei asemenea politici a fost adusă la timp la cunoștința conducătorilor misiunilor americane. Încă în aprilie 1947, cu prilejul sosirii primei misiuni americane, conduse de dl Porter — răspunzînd la un chestionar ce mi-a fost trimis de misiune — am subliniat, printre altele, necesitatea imperioasă de a se exploata resursele productive ale țării și, după analizarea condițiilor necesare ridicării economice a țării noastre, am cerut să se dea ajutor Greciei pentru a ieși din marasmul politico-economic.

Din păcate, nici una din aceste recomandări nu a fost urmată nici de misiunea americană — care a purtat mult timp răspunderea pentru politica economică a Greciei — nici de guvernele grecești. Pînă în prezent, nu s-a făcut aproape nici o încercare serioasă de a dezvolta economia Greciei în ritm rapid. Stabilitatea economiei este menținută datorită ajutorului străin și, cînd acesta a fost redus, prin împrumuturile externe, care au început să-i ia locul. Drept rezultat, s-a ajuns doar la prelungirea unei stabilități economice și monetare precare și la amînarea izbucnirii unei crize latente, îndelungate.

Și totuși, un foarte mic procentaj al ajutorului acordat — doar 8 la sută, — ar fi fost suficient pentru terminarea proiectului de pe Acheloos, care prevede producerea de energie electrică abundentă și ieftină — bază a industrializării — pentru construirea a două oțelării cu o capacitate de producție anuală de 1 500 000 tone, pentru crearea unei industrii a aluminiului și pentru alte lucrări esențiale care ar fi trebuit să fie executate de stat. Dar, din aceste lucrări de bază, care trebuiau terminate în urmă cu cinci ani și care ar fi schimbat întreaga structură a economiei grecești, numai oțelăriile au început — în urmă cu o lună — să funcționeze, datorită inițiativei particulare și după înfrîngerea unui număr de obstacole ridicate în calea lor. Lucrările de pe Acheloos, plănuite încă din 1953, care trebuiau să fie finanțate din despăgubirile de război plătite de Italia, probabil nu vor fi gata înainte de 1967. Piatra inaugurală a fabricii de aluminiu, a cărei construcție a fost concesionată în urmă cu trei ani unei societăți franceze, abia a fost pusă ; în timp ce efectuarea altor lucrări de bază — ca rafinăria de petrol, a doua oțelărie, industriile chimice — a fost concesionată, în condiții de monopol, unui particular străin, cu riscul de a se întîrzia în mod serios dezvoltarea economică a Greciei, în special după asocierea ei la Piața comună.

Studiul consacră capitolul următor relațiilor financiare ale Greciei cu N.A.T.O., autorul considerînd că Grecia este îndreptățită să ceară rambursarea a 250 000 000 dolari ce reprezintă cheltuielile militare suplimentare — mai mult de 3 la sută din venitul național — și care ar trebui să cadă în sarcina partenerilor din N.A.T.O.

În această privință, revendicarea legitimă a Greciei trebuie privită în contextul datoriilor Greciei către S.U.A. care, inclusiv datoria în drahme, se ridică la aproximativ 125 000 000 dolari.

Dar ceea ce contează astăzi nu este criticarea trecutului, oricît de important ar fi pentru țara noastră ca greșelile trecutului să nu se mai repete. Important în cel mai înalt grad este de a se hotărî ce trebuie făcut acum, înainte de a fi prea tîrziu.

Pentru a putea să joace rolul la care îi dau dreptul istoria, civilizația, poziția geografică și răspunderea ei față de generațiile viitoare, de-acum încolo și, în special, în cursul primilor 10 ani (1965—1975), Grecia trebuie să adopte o nouă politică radicală, modernă, în toate domeniile de activitate. Această politică trebuie să se bazeze pe o schimbare de mentalitate, pe un nou mod de guvernare și gîndire economică, pe o nouă concepție asupra răspunderii guvernului în opera de dezvoltare a țării, și pe o democratizare a instituțiilor ei.

În primul rînd trebuie accelerat ritmul de dezvoltare, în special prin industrializarea rapidă și prin activizarea simultană a tuturor forțelor productive ale țării, pe baza unui program economic și social pe termen lung.

Acest plan — pe cinci ani sau pe zece ani, în cadrul unui plan de 25 de ani — trebuie să fie îndrăzneț și realist atît în concepție cît și în aplicare, pentru a putea aduce în cele din urmă, țara noastră în categoria țărilor înaintate, pentru a-i permite nu numai să-și îmbunătățească nivelul de trai, dar și să facă față fără teamă, concurenței altor țări.

După ce prezintă obiectivele principale de dezvoltare economică ale unui plan pe zece ani, studiul se ocupă de crearea unei zone denuclearizate în Balcani și Mediterana.

Chiar în calitate de membră a alianței atlantice, Grecia poate juca un rol activ în stabilizarea și întărirea atmosferei de destindere și colaborare dintre cele două mari blocuri, în special după ce această destindere va înlesni și dezvoltarea grabnică a economiei ei. În acest scop, Grecia ar putea să sprijine propunerea de a se crea o zonă denuclearizată în Balcani și Mediterana.

Studiul se oprește, în continuare, asupra condițiilor care ar trebui să existe în acest scop și anume : garantarea unui aranjament în sensul acesta, printr-un acord comun între S.U.A., Marea Britanie și Uniunea Sovietică, acord care să garanteze complet integritatea teritorială și independența Greciei ; necesitatea de a se încerca realizarea unei colaborări economice mai strînse între țările aparținînd zonelor denuclearizate balcanică și mediteraneană etc.

Cele de mai sus constituie cîteva măsuri de bază care — întruchipate într-un tot unic și aplicate cu consecvență — trebuie să permită Greciei ieșirea din stagnarea ei actuală, din starea de subdezvoltare, și să pășească mereu înainte pe calea pe care merg toate celelalte țări din Europa.

Dacă nu vrem să rămînem la un nivel mai scăzut decît alte popoare, ne revine sarcina să ridicăm nivelul cultural al poporului. Învățămîntul — pentru care Grecia alocă, în prezent, numai jumătate, uneori chiar o treime, din suma alocată în acest scop de alte țări europene — trebuie să-și primească locul cuvenit în bugetul țării, trebuie să fie modernizat din punct de vedere organizatoric, astfel încît să pregătească țara la timp, pentru întrecerea de mîine pe calea progresului și a prosperității.

Numai în felul acesta Grecia poate dobîndi strălucirea și sfera largă de acțiune la care este îndreptățită ; numai în felul acesta poate juca un rol de frunte atît în reglementarea propriilor ei treburi și în problemele internaționale, în special ale Balcanilor și Mediteranei, care prezintă un interes mai mare pentru ea.

Începutul acestei uriașe acțiuni de dezvoltare rapidă nu trebuie să fie amînat. Prima serie de măsuri care trebuie să formeze fundamentul noii politici trebuiesc luate urgent. Presiunea timpului este atît de mare încît nu sînt admisibile noi ezitări sau amînări. Răspunderea care revine conducătorilor noștri politici este mare. Este o răspundere istorică.

Text prescurtat.

PROFIL

LEOPOLD SEDAR SENGHOR

Născut în 1906, într-unul din teritoriile coloniei Senegal, ai cărui locuitori nu beneficiau de cetățenia franceză (în această colonie numai patru „comune" aveau prilejul de a fi socotite parte integrantă a Franței), Senghor, care a fost reales recent președinte al Republicii Senegal, provine dintr-una din puținele familii catolice ale acestei țări cu populație în majoritate musulmană. Și-a făcut studiile la un liceu din Dakar, unul din centrele administrative franceze din Africa occidentală, și apoi la Paris, unde a fost unul din primii africani care a dobîndit diploma necesară și dreptul de a fi profesor în școli franceze. Între 1935 și 1944, Senghor a fost profesor în Franța, la Tours și apoi la Paris, cu excepția anilor celui de-al doilea război mondial, cînd a fost prizonier în Germania.

Cu începere din anul 1945, el a fost unul din cei doi deputați ai Senegalului în Adunarea constituantă franceză, ca membru al grupării Blocul african. Între 1946 și 1948 a fost membru al secțiunii africane a Partidului Socialist Francez (S.F.I.O.). După 1948, a format o grupare politică proprie — Blocul democratic senegalez. Mai tîrziu, partidul condus de Senghor, căruia i se aliaseră alte grupări politice mai puțin însemnate, a fuzionat cu gruparea denumită Mișcarea socialistă africană, condusă de Lamine Gueye. În 1958, acest partid și-a luat numele actual : Uniunea progresistă senegaleză.

Partidul condus de Senghor a votat, în septembrie 1958, în favoarea unei autonomii limitate în cadrul comunității franceze și împotriva unei independențe complete a țării. El și-a definit politica economică drept o politică „punînd mai degrabă problema modificării și depășirii dinăuntru a colonialismului decît a suprimării lui".

La Congresul de la Bamako, în decembrie 1958, gruparea politică a lui Senghor a fost una din inițiatoarele discuțiilor în vederea constituirii unei federații a țărilor africane Senegal, Sudan, Dahomey și Volta Superioară. Această federație urma să se numească Mali, după numele străvechiului imperiu african care cuprindea odinioară teritoriile acestor state. În cele din urmă, federația s-a constituit sub acest nume, cuprinzînd însă numai Senegalul și Sudanul, ca președinte fiind ales în aprilie 1959 Léopold Sedar Senghor. Federația s-a destrămat în urma divergențelor dintre Senghor și primul ministru, Modibo Keita (reprezentantul Sudanului, devenit — după scindarea federației — primul ministru al republicii Mali). În acest conflict, Senghor s-a situat pe poziții conservatoare.

Mai tîrziu, în decembrie 1962, Senghor — din septembrie 1960 președinte al Senegalului — a intrat în conflict cu primul său ministru, Mamadou Dia, care se pronunța în favoarea unei politici „de orientare socialistă", pe calea unei intervenții mai pronunțate a statului în economie. Mamadou Dia a fost înlocuit ulterior cu Lamine Gueye.

După recentele alegeri săptămînalul France Observateur scria că victoria obținută de lista lui Senghor „marchează în orice caz dispariția lui Senghor ca reprezentant al unui curent politic propriu... El este mai mult ca oricare altul prizonierul lui Lamine Gueye și al aparatului acestuia, adică al vechilor politicieni tradiționali care l-au răsturnat pe Dia, deoarece programul economic al acestuia amenința interesele lor". Pe planul politicii externe, Senghor, care a reprezentat Senegalul la conferința de la Brazzaville, este unul din inițiatorii „blocului de la Brazzaville", dominat de politicieni conservatori, favorabili intereselor franceze, cum ar fi Houphouet-Boigny.

Léopold Sedar Senghor este unul din cei mai însemnați poeți africani de limbă franceză. El a fondat una din principalele reviste literare și de cultură africană de limbă franceză — Présence Africaine — și a desfășurat o activitate bogată ca eseist și filozof.

M. I.

PRESA

ACUM 50 DE ANI

În ședința plenară a Consiliului industriei, care a avut loc la Viena, ministrul comerțului a declarat că depresiunea financiară și industrială a atins grav Austria. El și-a exprimat speranța că punctul cel mai de jos al crizei a fost trecut, iar comerțul internațional se va dezvolta normal, favorabil.

Congresul mexican a aprobat acordarea de puteri speciale prezidentului Huerta, pe care guvernul Statelor Unite a refuzat să-l recunoască.

Aviatorul Cevasco a terminat cu bine raidul Genova-Roma cu hidroplanul, coborînd pe apele Tibrului.

Vasul petrolier „Arthur von Gwinner", construit la Hamburg pentru Romînia, a făcut prima cursă de probă.

Întrunit la București, Consiliul de administrație al Uniunii producătorilor de petrol a discutat, între altele, chestiunea înființării unui „Institut internațional al petrolului".

Se inaugurează drumul de fier al Amurului, stabilindu-se o comunicație directă cu Petersburgul.

Ciocnire în Tripolitania. O caravană din serviciul de subzistență al trupelor italiene a fost atacată de beduini în timpul călătoriei de la Merg la Gsur. Au fost morți și răniți.

Se anunță reluarea raporturilor diplomatice între Serbia și Bulgaria.

Invocînd faptul că „pretutindeni se înregistrează o revoltă contra înarmărilor și noi trebuie să ținem seama de ea", Lloyd George, ministrul de finanțe englez, a cerut să nu mai fie majorate cheltuielile pentru înarmarea navală, combătînd în acest fel programul militar prezentat de ministrul marinei, Winston Churchill.

Scăderi la bursa din Constantinopol. Motivul : o circulară a ministerului de finanțe francez prin care se interzice băncilor să acorde împrumuturi și avansuri străinătății.

FIȘIER

CURTEA INTERNAȚIONALĂ DE JUSTIȚIE (C.I.J.)

Creată în iunie 1945, în locul Curții permanente de Justiție Internațională care a funcționat în perioada existenței Ligii Națiunilor, Curtea Internațională de Justiție și-a început activitatea în aprilie 1946. Ea este principalul organ judiciar al O.N.U., statutul său de funcționare făcînd parte integrantă din Cartă.

Potrivit art. 93 din Carta Organizației Națiunilor Unite, toate statele membre în O.N.U. sînt în mod automat părți la Statutul Curții ; de asemenea, poate deveni parte orice altă țară care acceptă Statutul, declară că se supune hotărîrilor Curții și achită cota de cheltuieli fixată de Adunarea Generală a O.N.U. Pînă în prezent au aderat la C.I.J., următoarele state nemembre în O.N.U. : Elveția, Lichtenstein și San Marino.

Toate țările parte la Statutul Curții au posibilitatea de a-i supune spre dezbatere anumite diferende de ordin juridic. Curtea este deschisă și altor state, în condițiile determinate de Consiliul de Securitate.

„Adunarea Generală sau Consiliul de Securitate — prevede art. 96 din Carta O.N.U. — pot cere Curții Internaționale de Justiție să-și dea avizul consultativ în orice problemă juridică". De asemenea, pot solicita avize consultative, pentru problemele care se ivesc în limitele sferei lor de activitate, orice alte organe ale O.N.U. și instituții specializate.

Conform art. 36 din Statutul C.I.J., în competența acesteia intră : interpretarea unui tratat ; orice problemă de drept internațional ; existența unor fapte care ar constitui încălcarea unei obligații internaționale; natura sau întinderea despăgubirilor rezultate din încălcarea unei obligații internaționale, precum și probleme de ordin consultativ. Din 1946 pînă în iulie 1961, C.I.J. a fost sesizată cu 35 de acțiuni. De menționat este faptul că „numai statele pot fi părți în cauzele dezbătute de Curte".

Jurisdicția Curții are un caracter facultativ, ea neavînd competența să judece decît cauzele pe care statele au consimțit să i le supună. „Hotărîrea Curții, se spune în art. 59 din Statut, nu este obligatorie decît între părți și numai cu privire la cauza care a fost rezolvată". Republica Populară Română și celelalte state socialiste, precum și alte țări, pornind de la considerentul că fiecare litigiu trebuie supus Curții numai pe baza acordului dintre părți, conform principiilor unanim recunoscute ale dreptului internațional, nu acceptă jurisdicția obligatorie a C.I.J.

Probleme de competență internă a statelor nu pot constitui în nici un caz prilej pentru sesizarea C.I.J.

Curtea Internațională de Justiție se compune dintr-un corp de 15 judecători care trebuie să dovedească înalte calități morale și o competență recunoscută în dreptul internațional. Membrii C.I.J. sînt aleși separat de Adunarea Generală și Consiliul de Securitate, de pe o listă de candidați propuși de grupurile naționale ale Curții Permanente de Arbitraj. La alegere se are în vedere regula ca toate sistemele juridice din lume să fie reprezentate. Judecătorii sînt aleși pe o perioadă de nouă ani, putînd fi realeși.

În exercițiul funcțiunii, judecătorii se bucură de privilegii și imunități diplomatice.

La 21 octombrie a.c., în urma dezbaterilor desfășurate simultan în Consiliul de Securitate și în Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, au fost aleși, pe o perioadă de 9 ani, următorii judecători ai Curții Internaționale de Justiție : Mohammed Zafrulla Khan (Pakistan), Isaac Forster (Senegal), Luis Padilla Nervo (Mexic), Gerald Fitzmaurice (Marea Britanie) și André Gros (Franța).

În toate diferendele supuse dezbaterii, Curtea poate lua hotărîri cu voturile majorității judecătorilor prezenți, quorumul (numărul de voturi necesare pentru adoptarea unor hotărîri) fiind nouă.

Hotărîrile C.I.J. au putere executorie care rezultă din acordul statelor părți în litigiu de a le duce la îndeplinire.

Sediul permanent al C.I.J. este la Haga, capitala Olandei.

I. GRECESCU

POȘTA REDACȚIEI

„Lumea", revista noastră, are, într-adevăr, numai 32 de pagini, dar și o copertă minunată, la nivelul celor mai renumite surori ale ei de pe tot globul și e păcat (chiar din motive financiare) să fie folosită o față a ei pentru reclame de filme.

Prof. MIRCEA STĂNCESCU
București

Vă informăm că revista a contractat un angajament privind reclamele de filme și pentru moment nu se poate face nimic în această privință.

La Poșta redacției din nr. 7 al revistei am citit răspunsul foarte scurt pe care îl dați tov. ing. Alexandru Darie din București la întrebarea în legătură cu cei patru președinți americani asasinați. Era bine să-i recomandați pentru o mai bună documentare articolul „Momente de istorie americană", apărut în „Contemporanul" nr. 48 din 29 noiembrie, pagina 8.

I. STOLERIU
Constanța

I. VOICESCU—Otopeni : **La cea de-a treia problemă ridicată de dv. găsiți răspunsul în revista „Lumea" nr. 5. Pentru celelalte întrebări urmăriți în continuare revista noastră.**

Avem reviste științifice, tehnice. de literatură, de sport, de teatru, de cinematograf etc. Este bine, cred, să existe și o revistă exclusiv de politică externă. Nicolae Sibianu din Onești dorește să cunoască dezvoltarea și perfecționarea bombelor atomice. Această cerere ar trebui s-o adreseze revistei de specialitate „Știință și tehnică". Redacția revistei „Lumea" trebuie să rămînă consecventă, prezentînd politica externă.

MARIN CUTCURIG
Craiova

E. VICTOR—Craiova : **Vă așteptăm și în calitate de colaborator.**

AUREL M. ALICU — Hunedoara : **documentele trimise de dv. au fost reținute și vor fi folosite în funcție de necesitățile revistei.**

ROMAN CRESIN — București : **Creșterea numărului membrilor O.N.U. a fost oglindită în harta publicată în nr. 1 al revistei.**

Ing. ANDREI SCROVIȘTEANU — Brazi, prof. ȘT. OPREA — București, D. IORDĂNESCU — București : **avînd în vedere că sugestiile făcute de dv. coincid în anumite privințe, iar în alte privințe sînt de-a dreptul opuse, vă invităm la redacție pentru o discuție în jurul lor. V-am ruga să ne telefonați în prealabil pentru a stabili o dată convenabilă pentru toți.**

GH. FOCȘENEANU și CL. MOLDOVEANU, studenți la arhitectură — București : **ne-am notat sugestia dv. referitoare la copertă.**

ÎNTREPRINDEREA FORESTIERĂ — Brașov, FILIP ONESCU — Galați, CĂPITAN STELIAN — Ticleni, GURGU LUCIAN — Brașov, PETRE ANDRUCHEVICI — Siret Rădăuți, ing. DRAGU MARCEL — Tulcea, GH. TURCU — Hunedoara, D. DUMITRESCU — Craiova, farmacist ROMEO MARINESCU — Tigreni-Curtea de Argeș, N. FĂULETE — Costești-Horezu, I. CHIRIȚĂ — Huși : **regretăm, dar nu vă putem ajuta să vă completați colecțiile ; primele numere ale revistei sînt epuizate.**

ILIE GEORGESCU — Brăila, elev maistru, TIBERIU AGROSOAIE — Cîmpina, CORNEL RECEANU — Timișoara, PAUL PETRUȘCA, student — Iași, N. MĂRGĂRIT — București, PETRICĂ STOICESCU — Brazi, ELISABETA LAZĂR, contabilă — Medgidia : **vom ține seama și de propunerile dv.**

BREVIAR

11 decembrie

La O.N.U. Adunarea Generală a adoptat în unanimitate rezoluția intitulată „Principiile unei declarații asupra cooperării economice internaționale", recomandată de Comitetul pentru problemele economice și financiare. Această declarație a fost inițiată de R. P. Romînă și prezentată împreună cu alte 12 țări.

■

Doctorului Gh. Marinescu, șef de sector în Institutul de inframicrobiologie al Academiei R. P. Romîne, i s-a conferit premiul „Caterine Hadot" și titlul de Laureat al Academiei Naționale de Medicină din Paris pe anul 1963.

12 decembrie

La O.N.U., Comitetul pentru problemele sociale, umanitare și culturale al Adunării Generale a încheiat dezbaterile asupra propunerii R. P. Romîne, intitulate : „Măsuri pentru promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare", căreia i s-au raliat în calitate de coautori 26 de state. La propunerea a 14 state latino-americane a fost aprobat un proiect de rezoluție care subliniază necesitatea adoptării Declarației, rugîndu-l pe Secretarul general al O.N.U. să trimită tuturor statelor membre ale organizației proiectul de Declarație și să le invite să facă cunoscute părerile lor asupra acestui document. De asemenea, rezoluția invită pe secretarul general să se consulte cu directorul general al UNESCO pentru a studia posibilitatea creării de institute avînd drept obiectiv pregătirea tineretului pentru o înțelegere mai bună a idealurilor care îi sînt comune și de care depinde viitorul omenirii.

Potrivit rezoluției, acestei probleme trebuie să i se dea prioritate în dezbaterile sesiunii viitoare a Adunării Generale a O.N.U., cînd va trebui să se elaboreze forma finală a proiectului de Declarație.

■

Reprezentanții diplomatici ai R. P. Romîne la Moscova, Washington și Londra au predat spre păstrare guvernelor Uniunii Sovietice, Statelor Unite și Marii Britanii instrumentele de ratificare de către Consiliul de Stat al R. P. Romîne a Tratatului cu privire la interzicerea experiențelor cu arma nucleară în atmosferă, în spațiul cosmic și sub apă, încheiat la Moscova la 5 august 1963.

■

În cursul vizitei în Austria, Ministrul Afacerilor Externe al R. P. Romîne, Corneliu Mănescu, a avut o întrevedere cu Ministrul de Externe dr. Bruno Kreisky. Au fost examinate, în spiritul înțelegerii reciproce, probleme privind dezvoltarea relațiilor de colaborare dintre cele două țări.

■

Ministrul S.U.A. la București, W. A. Crawford, a făcut o declarație la posturile de radio și televiziune în care a spus, între altele : „Am fost rugat personal de președintele Lyndon B. Johnson să exprim guvernului și poporului Republicii Populare Romîne aprecierea sa și a tuturor americanilor pentru călduroasa simpatie și îngrijorare exprimată cu ocazia morții tragice a președintelui Kennedy".

■

Facultatea de umanistică și științe a Universității din Montevideo a organizat o „Săptămînă a culturii românești". Cu prilejul inaugurării acestei săptămîni, decanul Facultății de umanistică și științe, dr. Rodolfo Talice, și-a exprimat părerea că manifestările din „Săptămîna culturii românești" vor contribui la o mai bună cunoaștere în Uruguay a realizărilor poporului romîn în domeniul culturii.

În editura „Seghers" din Paris a apărut un volum de versuri de Tudor Arghezi. Volumul a fost publicat în colecția de mare tiraj „Poètes d'aujourd'hui".

■

A sosit în Capitală o delegație economică iugoslavă pentru discuții în probleme de colaborare industrială.

13 decembrie

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Arabe Unite în Republica Populară Romînă, Mohamed Fahmy Hamad, care și-a prezentat scrisorile de acreditare.

■

În urma tratativelor purtate la Cairo, a fost semnat protocolul privind schimburile de mărfuri pe anul 1964 între R. P. Romînă și R.A.U., în baza acordului comercial și de plăți pe termen lung, încheiat anul trecut între cele două părți.

■

La București s-a semnat protocolul privind livrările reciproce de mărfuri între R. P. Romînă și R. P. Polonă pe anul 1964.

■

A fost semnat planul de colaborare științifică pe anii 1964—1965 între Academia R. P. Romîne și Academia Maghiară de Științe.

■

La invitația Ligii de prietenie greco-romîne, o delegație a Consiliului Național al Femeilor, condusă de Gabriela Bernachi, vicepreședintă a acestui consiliu, face o vizită în Grecia.

15 decembrie

Republica Populară Romînă și Republica Tunisia au hotărît să stabilească relații diplomatice la rang de ambasadă.

16 decembrie

Ministrul Afacerilor Externe al R.P. Romîne, Corneliu Mănescu, a sosit la Budapesta, la invitația Ministrului Afacerilor Externe al R.P. Ungare, pentru o vizită de prietenie.

■

A avut loc semnarea Tratatului de comerț și navigație între Republica Populară Romînă și Republica Socialistă Cehoslovacă.

■

Ministrul Industriei Petrolului și Chimiei al R.P. Romîne, Mihail Florescu, a sosit la Berlin pentru a participa la inaugurarea Conductei petroliere „Prietenia", în calitate de președinte al Comisiei permanente C.A.E.R. pentru petrol și gaze.

17 decembrie

Guvernul Republicii Populare Romîne și Guvernul Republicii Franceze au convenit să ridice la rangul de ambasadă Legațiile lor respective la Paris și București.

■

La București s-a deschis cea de a 10-a ședință a Comitetului Executiv al Consiliului Economic de Ajutor Reciproc care va examina o serie de probleme importante ale colaborării economice și tehnico-științifice.

Ședința este prezidată de reprezentantul Republicii Populare Romîne, Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

O PRODUCȚIE A STUDIOULUI „MOSFILM"

JUDECATA NEBUNILOR

Scenariul și regia: Grigori Roșal

Imaginea:
Leonid Kosmatov

Muzica:
M. Vainberg

Vasîli Livanov,
Irina Skobțeva,
Vladimir Belokurov,
Vladimir Emelianov,
Iurii Iakovlev,
Olga Krasina,
Maia Bulgakova.

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, PIAŢA SCÎNTEII, 1, TEL. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Bucureşti

2 lei

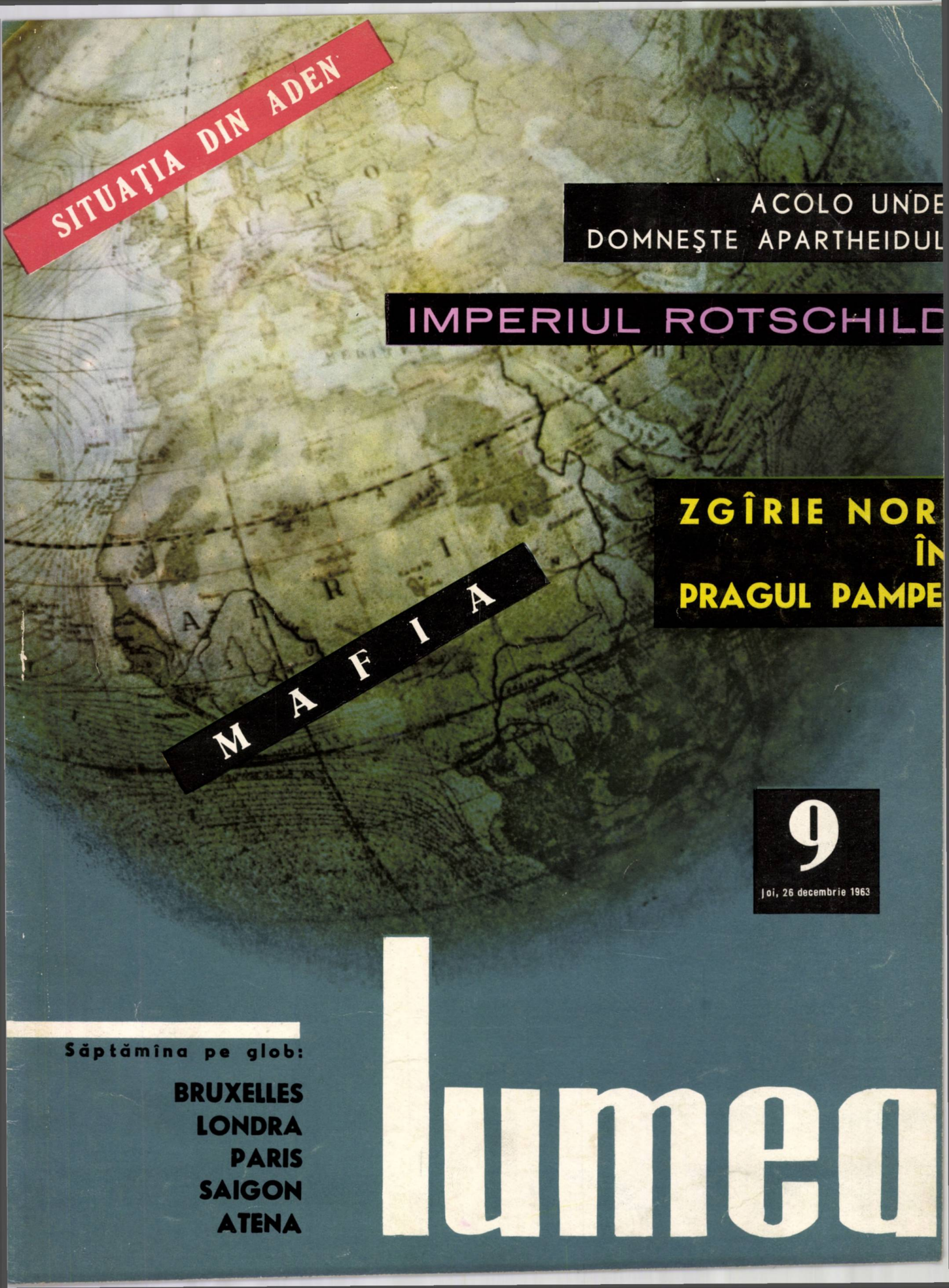

SITUAȚIA DIN ADEN

ACOLO UNDE
DOMNEȘTE APARTHEIDUL

IMPERIUL ROTSCHILD

ZGÎRIE NOR
ÎN
PRAGUL PAMPE

MAFIA

9
Joi, 26 decembrie 1963

Săptămîna pe glob:

BRUXELLES
LONDRA
PARIS
SAIGON
ATENA

lumea

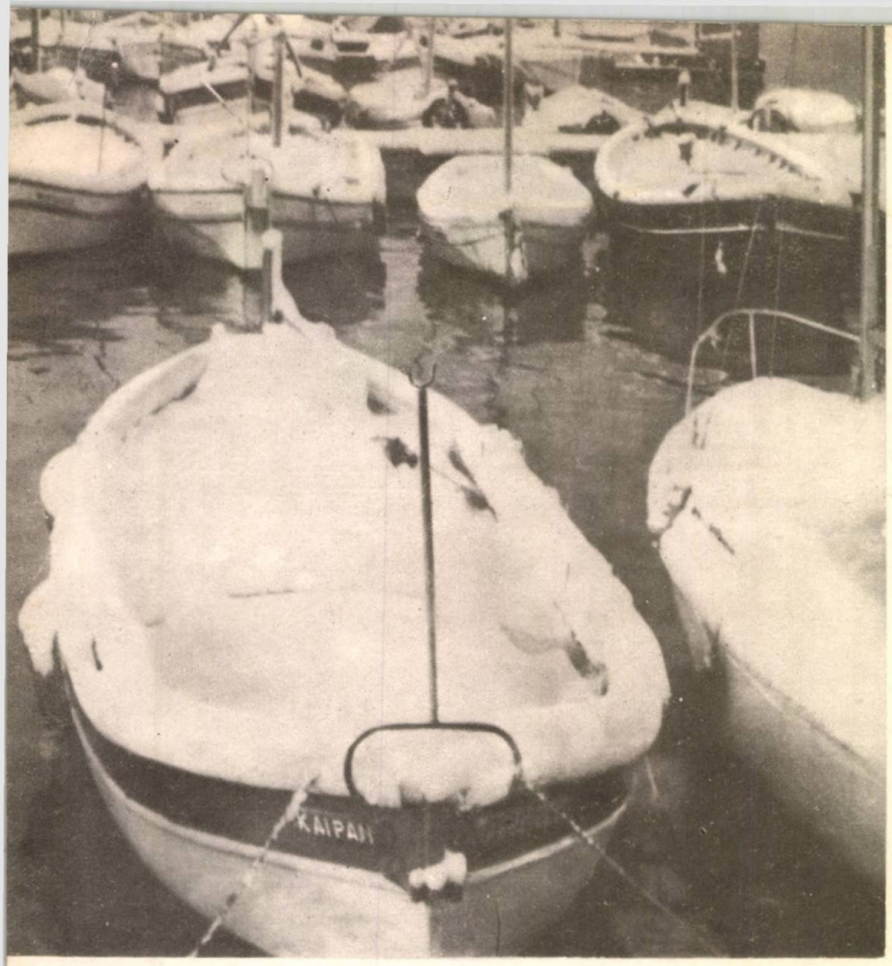

Iarnă grea în Franța. La Marsilia o pătură groasă de zăpadă a acoperit portul.

Pe străzile Atenei, la 20 decembrie, a avut loc o demonstrație de masă, cerîndu-se eliberarea deținuților politici. Într-o recentă declarație, guvernul Papandreu a promis o amnistie.

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
nr. 9 joi 26 decembrie 1963

În acest număr:

- **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** BRUXELLES — Sfîrșitul maratonului. ATENA — Demisia guvernului grec. WASHINGTON — Semnificațiile unei hotărîri. SAIGON — Fratele geamăn. PNOM PENH — Neutralitatea cambodgiană. KUALA LUMPUR — Viabilitatea federației sub semnul întrebării. SAN DOMINGO — Efervescență în Republica Dominicană. NICOSIA — Incidentele din Cipru. PARIS — „Monsieur X" candidează.
- **COMENTAR** de N. LUPU.
- **ARTICOLE, NOTE:** Probleme ale comerțului internațional: Opinii americane, articol scris special pentru „Lumea" de **OSCAR NAUMANN**, corespondentul la Washington al ziarului „Journal of Commerce"; Opinii britanice, corespondență de la Londra de **JOHN GRITTEN** — Ștafeta descoperirilor, de **V. EMELIANOV** — Incordare în Aden, de **EUGEN POP** — Mafia, de **RADU ȚIULESCU** — Istoria unei dinastii, de **I. CLOȘCĂ** — Decesul unei instituții feudale, de **I. FILIPESCU** — După erupția vulcanului Agung.
- **CONVORBIRI:** Cu **C. DINCULESCU**, rectorul Institutului politehnic București.
- **REPORTAJE:** Zgîrie nori în pragul Pampei, de **FRANCISC FERNA** — Dallas, orașul crimei, de **T. STADIUS.**
- **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** New York Times, Le Monde, Pravda, New York Herald Tribune, The New Leader, The Guardian, El Pais
- **CĂRȚI:** Acolo unde domnește apartheidul, de **CRISTIAN POPIȘTEANU**
- **FIȘIER:** Tutela internațională ■ **BREVIAR** ■ **POȘTA REDACȚIEI**

NUMĂRUL DE ANUL NOU
AL REVISTEI „LUMEA"
–CU UN SUPLIMENT ÎN CULORI–
VA APĂREA MARȚI, 31 DECEMBRIE 1963

CĂUTĂRI ŞI SOLUŢII

Cînd porţile sălii de consiliu a N.A.T.O. s-au închis fără zgomot peste o sesiune „fără istoric", nu puţini au fost participanţii care aşteptau ca îndărătul acestora să fie zăgăzuite, cel puţin temporar, eforturile îmbunătăţirii mai departe a relaţiilor Est-Vest. Numai că problemele vitale nu obişnuiesc să-şi facă mult stagiul pe la uşi.

Abia s-a terminat sesiunea şi, în diferite capitale occidentale, personalităţi de frunte au şi recunoscut încă o dată necesitatea continuării eforturilor în vederea promovării înţelegerii între state cu sisteme sociale deosebite. Indiferent de sensul concret pe care l-ar putea căpăta asemenea declaraţii — sens care se poate dezvălui numai în procesul activităţii practice a tratativelor —, faptul trebuie consemnat ca un semn al cerinţelor pe care viaţa le pune la ordinea zilei. Comentatori autorizaţi au subliniat următoarea declaraţie a preşedintelui Johnson, ca indicînd o nuanţă în plus faţă de cele anterioare: „Sînt gata şi doresc să mă întîlnesc cu oricare dintre conducătorii lumii îndată ce va exista un indiciu că întîlnirea va fi rodnică şi avantajoasă. Cînd vor apărea asemenea indicii, voi fi fericit să iau o hotărîre şi să v-o aduc la cunoştinţă". Primul ministru al Angliei, Douglas-Home, a declarat că el vede posibilitatea încetării războiului rece în anul care va veni. La înapoierea sa la Washington, Dean Rusk a anunţat că vor avea loc consultări pentru găsirea unor eventuale noi puncte de acord.

Citeodată, însă, recunoaşterea unor astfel de cerinţe apare însoţită de o serie de rezerve. Trebuie timp şi răbdare — spun unii. Nu trebuie să nutrim prea multe speranţe — spun alţii. Se observă tendinţa unora de a înlocui cuvîntul tratative cu termene ca „explorare", „dialog", menţinerea „contactului". Nimeni nu-şi poate închipui desigur că problemele îmbunătăţirii în continuare a relaţiilor Est-Vest vor fi rezolvate dintr-o trăsătură de condei sau chiar din mai multe. Este însă firească întrebarea ce-şi face stăruitor drum în coloanele unor ziare occidentale: sînt oare rezervele susamintite o expresie a unei prudenţe îndreptăţite, sau ele vădesc lipsa unui program concret în problema îmbunătăţirii relaţiilor Est-Vest? Întrebarea nu e nouă. Ea a fost pusă, ori de cîte ori în trecut adversarii destinderii afirmau că nu ar exista condiţii pentru tratative.

În căutarea unui răspuns, este util să ne oprim asupra reflecţiilor publicate în numărul din octombrie al revistei trimestriale *Foreign Affairs* de Walt Rostow, preşedintele Consiliului de planificare politică al Departamentului de Stat. El scrie: „Noi sîntem în mod evident la începutul celui de-al treilea mare efort din 1945 încoace, pentru a stabili dacă este posibil ca Uniunea Sovietică şi Occidentul să trăiască împreună pe această planetă, în condiţii de stabilitate tolerabilă şi tensiune scăzută". Rostow subliniază pe bună dreptate că „implicaţiile sînt atît de mari, încît această etapă a negocierilor trebuie abordată — de către noi şi aliaţii noştri — cu întreaga imaginaţie şi sinceritate de care sîntem capabili". Ideile însă nu sînt urmărite cu consecvenţă de autor, deoarece Rostow consideră că „problemele diplomatice fundamentale rămîn exact aceleaşi care au fost imediat după război" şi, de aceea, la baza oricăror propuneri ar trebui să stea invariabil formulele: control fără dezarmare şi aşa-zisa politică a „autodeterminării" (politică de nerecunoaştere a transformărilor petrecute în Europa în perioada postbelică).

Într-adevăr, de la terminarea războiului şi pînă astăzi, viaţa internaţională continuă să fie marcată de desfăşurarea cursei înarmărilor şi de faptul că rămăşiţele războiului n-au fost încă lichidate, nereglementîndu-se problema germană. Înseamnă însă aceasta că astfel de probleme trebuie abordate de pe aceleaşi poziţii care au inspirat, de pildă, pe Dulles sau Acheson?

Unele relatări atrag atenţia asupra faptului că divergenţele militaro-politice şi economice din sînul alianţei atlantice, ca şi lupta pentru redistribuirea poziţiilor în urma schimbării raportului de forţe între aliaţi, sînt folosite de adversarii destinderii drept un mijloc pentru frînarea procesului elaborării unei politici occidentale constructive în problemele relaţiilor Est-Vest, opunîndu-se tratativelor Est-Vest mirajul politicii „comune" atlantice. Astfel a apărut formula, impusă şi unor adepţi ai tratativelor, că „nici un acord nu trebuie să impieteze asupra coeziunii atlantice". Corespondentul ziarului *New York Times*, Max Frankel, relatează că actualmente la Washington Dean Acheson dă sfaturi să se renunţe la politica de „contacte" Est-Vest, sub motivarea că ea „tulbură negocierile mai importante cu aliaţii". Faptele arată că nici una din măsurile care au contribuit la destinderea încordării internaţionale — diferitele acorduri privind dezvoltarea legăturilor Est-Vest, Tratatul pentru interzicerea experienţelor nucleare în trei medii — nu a fost rezultatul unui consens unanim al participanţilor la N.A.T.O., ci rezultatul participării la tratative a uneia sau unora dintre ţările membre.

De altfel, corespondentul la Paris al ziarului *New York Times*, Drew Middleton, scrie că ministrul de externe englez Butler şi-a manifestat enervarea faţă de concepţia că nici o iniţiativă nu trebuie luată în problema relaţiilor Est-Vest „pînă ce ea nu este studiată şi acceptată de toate cele patru puteri occidentale". Acelaşi corespondent, subliniind că nu este vorba numai de o simplă stare de spirit, citează surse americane care au spus că „atît Anglia cît şi Statele Unite consideră că, deşi nu există încă destindere între Est şi Vest, actuala situaţie internaţională lipsită de tensiune ar trebui exploatată pentru a încerca să se ajungă la această destindere".

Există suficiente motive să se aprecieze că forţa exigenţelor legitime ale omenirii, care s-a oglindit în trecut tocmai în înfrîngerea unor obstacole puse în calea tendinţelor constructive, îşi va spune cuvîntul cu eficacitate şi în viitor. Nu este surprinzător, constata acum cîteva zile editorialistul ziarului *New York Times*, că puterile lumii „sînt preocupate, în aceste zile, de chestiunea armamentelor şi de posibila lor reducere. Povara celor 50 miliarde dolari pentru cheltuieli militare apasă greu asupra poporului american". Şi ziarul adăuga că oamenii raţionali „se întreabă făţiş dacă nu cumva puterile pot să-şi asigure securitatea proprie şi să cîştige totodată beneficii economice substanţiale, înfăptuind paşi concreţi sau cel puţin reduceri limitate ale maşinii lor militare".

Numeroşi oameni politici din S.U.A., Anglia, Franţa subliniază imensa solicitare de resurse pe care o impune angajarea ţărilor respective pe calea automatizării, a folosirii paşnice a energiei nucleare, a creării cadrelor necesare revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Or, aceste resurse nu pot fi angajate cu toată plinătatea lor în condiţiile unei accelerări a cursei înarmărilor, care solicită mijloace materiale, tehnice şi ştiinţifice incomensurabile. Anglia nu poate intra în epoca automatizării, declara Harold Wilson, şi nici nu poate ţine pasul cu dezvoltarea lumii, odată ce mai mult de jumătate din savanţi sînt angajaţi în proiecte militare. Comisia Robbins, însărcinată de guvernul conservator să studieze măsurile strict necesare în domeniul învăţămîntului în viitorii ani, a subliniat că Anglia trebuie să investească în acest domeniu aproximativ 1 420 milioane lire sterline. De unde pot fi luaţi aceşti bani, în condiţiile cursei înarmărilor?

Într-un editorial intitulat „Europa la răscruce", organul financiar englez *Financial Times* scria că „numai destinderea încordării între Est şi Vest poate să ne dăruiască o eră de pace şi siguranţă". Cu alte cuvinte, interese largi dictează găsirea unei ieşiri din impasul creat de războiul rece. Fapte noi evidenţiază mereu alte surse de presiune, care se alătură celor ce au acţionat pînă acum în vederea eliminării încordării internaţionale. Sub semnul lor se vor desfăşura apropiatele întîlniri care vor marca activitatea diplomatică la începutul lui 1964.

N. LUPU

BRUXELLES

Sfîrșitul maratonului

Doi ani după faimosul „maraton I" ținut în decembrie 1961—ianuarie 1962, în cursul căruia au fost elaborate principiile și primele regulamente referitoare la politica agrară a Pieței comune, hotărîndu-se deci trecerea la cea de-a doua etapă de constituire a acestui organism economic, miniștrii de externe și cei ai agriculturii ai „celor șase" au izbutit în cele din urmă să definitiveze regulamentele pe baza cărora va funcționa Piața comună agrară a CEE.

Dezbaterile au început și s-au desfășurat sub semnul ultimatumului francez: pînă la 31 decembrie trebuiau să fie încheiate toate acordurile necesare. Poziția franceză a dezlănțuit — după cum relatează presa occidentală — un adevărat „război al nervilor". Ministrul agriculturii al R.F.G. a declarat: „Trebuie să renunțăm la legenda potrivit căreia destinul Pieței comune ar depinde de data de 31 decembrie. Delegația noastră vrea ca, în prezența miniștrilor de externe, să discutăm alternativ despre «runda Kennedy» și despre agricultură". A urmat o declarație oficială a guvernului vest-german în care se sublinia că data de 31 decembrie nu va putea fi respectată decît „dacă vor fi găsite tuturor problemelor în suspensie soluții valabile pentru toate țările Pieței comune". Declarația vest-germană mai atrăgea atenția că „cei șase" au căzut de acord să-și definească poziția față de viitoarele negocieri din cadrul GATT o dată cu elaborarea politicii agricole comune.

Era clar că negociatorii de la Bruxelles se aflau în fața a două categorii de probleme: unele, de natură tehnică și financiară, țineau de situația internă din fiecare țară și de relațiile dintre „cei șase", iar altele, mai cu seamă de natură comercială și politică, țineau de natura relațiilor dintre CEE, Statele Unite și alte țări.

Negociatorii de la Bruxelles au discutat aprins în jurul a șase dosare: trei regulamente agricole (privind circulația produselor lactate, a cărnii de vită și a orezului), problema unificării prețurilor la cereale, crearea fondului agricol de finanțare a măsurilor pentru formarea unei piețe agrare comune și „runda Kennedy".

În ceea ce privește primele trei dosare, problemele cele mai delicate au fost ridicate atunci cînd a fost luat în discuție regulamentul privind circulația produselor lactate și a materiilor grase. Olanda, consumatoare de margarină și exportatoare de unt, Italia, consumatoare de ulei de măsline, și-au văzut, la un moment dat, amenințate interesele prin prevederile propuselor regulamente. Pentru a se satisface cererile italiene s-a propus crearea unei taxe asupra margarinei produse de Olanda. Firește, aceasta nu putea conveni Olandei care este una dintre principalele producătoare mondiale; de aici amenințarea acesteia de a se opune regulamentului propus. Traducerea în viață a amenințării ar fi determinat blocarea oricărei posibilități de a se ajunge la un acord cu privire la cele trei regulamente agricole. După cum apreciază *France Presse*, atitudinea Olandei a fost determinată mai puțin de considerente strict economice privitoare la creșterea prețului de vînzare al margarinei pe piața internă cît mai ales de considerente politice legate de eșecul negocierilor privind admiterea Angliei în Piața comună. De altfel nu o singură dată în cadrul negocierilor au jucat un rol important aspectele politice, invocarea unor detalii tehnice constituind doar pretexte pentru a forța adoptarea unei poziții comune la viitoarele negocieri comerciale cu Statele Unite și față de admiterea Angliei în CEE.

Politicul și-a pus amprenta și asupra discuțiilor în legătură cu celelalte două dosare. Franța a susținut că nu se pot duce tratativele din cadrul „rundei Kennedy" fără ca „cei șase" să-și definească pozițiile în legătură cu taxele de import care sînt în strînsă legătură cu sistemul prețurilor comune din toate țările CEE. R.F. Germană prefera să nu-și lege mîinile (acceptînd unificarea prețurilor agrare) mai înainte de a cunoaște exact poziția pe care intenționează s-o adopte Franța față de viitoarele negocieri comerciale din cadrul GATT.

Iată motivul pentru care cele șase dosare dificile ale relațiilor dintre puterile occidentale s-au discutat simultan. Întrucît lipsea încrederea necesară între parteneri, s-a convenit să se recurgă la un „package deal" adică la discutarea și rezolvarea globală a întregului pachet de probleme în suspensie, pe calea unor concesii simultane din partea tuturor celor interesați. Pornind de la acest principiu, Consiliul ministerial al CEE adoptase, în cursul lunii mai, planul prezentat de Schroeder, ministrul vest-german al afacerilor externe, cu privire la sincronizarea tuturor tratativelor și a luării hotărîrilor corespunzătoare.

Tocmai aceasta explică de ce negociatorii vest-germani au ales mereu tactica tergiversării. Nu o dată a fost exprimată temerea că, o dată semnate toate acordurile cu privire la intrarea în vigoare a Pieței comune agrare, unele state s-ar putea dezice apoi de promisiunea de a-și stabili rapid poziția față de tratativele cu S.U.A. R.F. Germană considera că, o dată făcute, concesiile în domeniul agricol ar fi definitive în timp ce promisiunile cu privire la atitudinea față de comerțul cu S.U.A., neînsoțite de garanții solide, ar putea fi anulate sau repuse în discuție în anii viitori. Într-o asemenea eventualitate, R.F. Germană și-ar fi văzut compromise perspectivele comerciale cu o serie de state occidentale în ciuda faptului că ea a „plătit" prețul necesitat de instaurarea unei politici comune agrare.

Faptul că, în cele din urmă, s-a putut ajunge la un compromis (al cărui conținut exact nu a fost încă dezvăluit) permițînd adoptarea regulamentelor referitoare la crearea Pieței comune agrare, indică probabilitatea acceptării cererilor vest-germane privitoare la adoptarea unei poziții mai suple față de viitoarele tratative comerciale cu S.U.A.

Intensitatea bătăliei diplomatice desfășurate la Bruxelles se mai explică și printr-o altă scadență în fața căreia se află membrii CEE. Dat fiind că, începînd din 1965, nu va mai acționa regula unanimității în luarea hotărîrilor ci cea a majorității, simple sau calificate, toate statele participante au vrut să se lupte pînă în ultima clipă pentru obținerea unor condiții cît mai avantajoase.

În același timp, fiecare parte a căutat să demonstreze opiniei publice din țara respectivă fermitatea cu care acționează. Această demonstrație a fost considerată necesară întrucît regulamentele agrare adoptate afectează direct situația a milioane de agricultori din țările CEE.

Eugen PHOEBUS

La Bruxelles, d-nii Pisani, Couve de Murville și Marjolin înainte de găsirea soluției.

ATENA

Demisia guvernului grec

Demisia noului guvern grec pare surprinzătoare, pentru un cabinet care se poate bizui pe o majoritate în Parlament și care a obținut votul de încredere. Și totuși, într-un anumit fel, faptul acesta nu era exclus.

După recentele alegeri legislative, Papandreu, liderul Uniunii de centru — partidul care a obținut cel mai mare număr de voturi — a declarat că nu va accepta votul de investitură dacă nu va obține majoritatea fără voturile exprimate de deputații partidului E.D.A. Liderii acestui partid și-au exprimat atunci intenția de a determina o nouă consultare electorală capabilă, potrivit dorinței manifestate, de a permite Uniunii de centru obținerea unei majorități absolute în Parlament. În cursul votului care a avut loc marți în Parlament, majoritatea în favoarea guvernului a fost constituită pe baza voturilor reunite ale deputaților Uniunii de centru și ale celor din partidul E.D.A. Ca urmare, premierul Papandreu a trecut la aplicarea intenției anunțate și a cerut concomitent organizarea unor noi alegeri parlamentare.

Faptul că deputații partidului de dreapta, E.R.E., n-au votat pentru guvernul condus pe Papandreu, este explicabil: E.R.E. — după cum se știe — a pierdut bătălia electorală; marea majoritate a poporului grec a acordat voturile sale partidelor de opoziție, ceea ce a constituit expresia elocventă a dorinței corpului electoral ca Grecia să urmeze un nou curs politic. După cum subliniau unele ziare grecești, programul de guvernămînt al liderilor Uniunii de centru cuprindea elemente noi și pozitive.

Această năzuință s-a reflectat, de altfel, și în diferite declarații ale liderilor Uniunii de centru, precum și în declarația-program prezentată în fața Parlamentului de către premierul Papandreu. Într-un interviu acordat ziarului *To Vima*, cu puține zile înaintea dezbaterilor parlamentare, Sofocles Venizelos, ministrul Afacerilor Externe, declara că noul guvern este dispus nu numai să normalizeze dar și să îmbunătățească relațiile economice, culturale și științifice cu țările din răsăritul Europei și, în special, cu cele din Peninsula Balcanică. „Într-adevăr, a precizat Venizelos, am declarat în repetate rînduri că dacă noi sîntem prieteni cu Occidentul aceasta nu înseamnă de loc că nu dorim să fim, de asemenea, prieteni cu Estul". În declarația-program prezentată în fața Parlamentului, premierul Papandreu a declarat, la rîndul său: „Dacă sîntem aliații Occidentului vrem, de asemenea, să fim prieteni cu Răsăritul, cu țările din blocul răsăritean. Dorim să dezvoltăm atît relațiile noastre economice, cît și cele culturale cu acestea".

Deși cu privire la relațiile dintre Grecia și statele membre ale N.A.T.O. nu s-au preconizat schimbări structurale, liderii Uniunii de centru au adoptat o atitudine mai nuanțată și au cerut o revizuire a sistemului de cheltuieli militare pentru ca acestea să nu depășească posibilitățile economice ale țării.

De bună seamă că semnele de schimbări nu puteau conveni liderilor politici de dreapta; aceștia nu au acordat votul lor de încredere noului guvern.

Dacă deputații E.R.E. nu vor fi determinați să sprijine guvernul în Parlament pentru a modifica astfel structura majorității, se întrevede ca probabilă organizarea unor noi alegeri.

AI. GHEORGHIU

Atena, 24 decembrie

WASHINGTON

Semnificațiile unei hotărîri

Congresul american va lua vacanță de-abia vineri, la aproape o săptămînă după momentul în care dezbaterile trebuiau, conform tradiției, să fie întrerupte, urmînd să fie reluate după anul nou, cu prilejul prezentării principalelor mesaje prezidențiale („Cu privire la Starea Uniunii"; „Cu privire la buget"; „Cu privire la situația economică"). Activitatea intensă din aceste zile la Casa Albă și Capitoliu a luat sfîrșit, prin ceea ce se apreciază ca un succes al președintelui Johnson, în relațiile sale cu Congresul. Legea cu privire la ajutor și mult disputata problemă a modului de garantare a creditării acordurilor comerciale cu țările socialiste a trecut prin Camera Reprezentanților și urmează ca, apărînd din nou în fața Senatului, să capete putere de lege.

Dacă în momentul de față atmosfera este calmă, ultimele zile au îngăduit să se observe multe în capitolul important pentru legislația americană, al relațiilor dintre președinte și Congres. Duminică și luni președintele Johnson a avut numeroase convorbiri telefonice, încercînd să găsească sprijin pentru poziția Administrației. Duminică el a avut trei consfătuiri cu secretarul de stat Dean Rusk, iar luni dimineață s-a întîlnit cu directorul bugetului Kermit Gordon, cu președintele Consiliului consilierilor economici Walter Heller și cu alții. Casa Albă a închiriat un avion special cu reacție care să aducă la Washington șapte membri democrați ai Camerei Reprezentanților.

Încă de la începutul dezbaterii în această problemă, Congresul (în mod special Camera Reprezentanților) s-a arătat ostil aprobării unei clauze referitoare la garantarea creditării acordurilor comerciale cu țările socialiste. Votînd o reducere masivă a cererilor guvernului (2,8 miliarde dolari față de 4,5 miliarde dolari, cerute de defunctul președinte Kennedy), Camera Reprezentanților a adoptat totodată amendamentul restrictiv prezentat de republicanul Paul Findley, care împiedica acordarea de credite pentru vînzarea de diferite produse destinate țărilor socialiste. După cum declara chiar autorul amendamentului, acesta era „mult mai larg și putea fi aplicat oricăror viitoare tranzacții privind orice fel de produse".

În Senat proiectul prezidențial a avut o soartă diferită. Suma aprobată a fost de 3,2 miliarde dolari, iar un amendament similar cu cel al lui Findley, prezentat încă din noiembrie de senatorul Mundt, a fost respins. Dar zilele care au urmat acestui vot n-au redus cu nimic din complexitatea problemei și a procedurii greoaie pe care o au de urmat proiectele de lege în Statele Unite. După discutarea de către o comisie parlamentară mixtă formată din reprezentanți ai ambelor camere, legea s-a întors din nou în fața Camerei Reprezentanților care și-a reafirmat intenția de a bloca orice posibilitate de garantare a creditării acordurilor comerciale cu țările socialiste.

Problema respectivă depășise însă cu mult cadrul strict al politicii financiare. Într-o suită de declarații, atît președintele Johnson cît și alți oameni politici americani s-au referit la implicațiile acestei hotărîri pentru ansamblul relațiilor externe ale Statelor Unite. Aceasta — a declarat președintele Johnson — „va plasa politica noastră externă în incapacitate de a acționa". Reprezentantul permanent al Statelor Unite la O.N.U., Stevenson, a calificat drept „scandaloasă" intenția Congresului de a bloca legea prezentată spre votare.

Este cunoscut curentul de opinie manifestat în cercurile de afaceri din Statele Unite pentru lărgirea relațiilor comerciale cu țările socialiste. „Vînzarea de produse țărilor comuniste — declara președintele Johnson — este un lucru bun pentru fermierii și exportatorii noștri, pentru flota noastră comercială și pentru transporturi, un lucru bun pentru balanța de plăți și pentru țară". La aceasta se adaugă presiunile aliaților Statelor Unite pentru liberalizarea comerțului Est-Vest. La recenta sesiune a N.A.T.O. s-a vădit faptul că Anglia, Franța și o serie de alte state sînt favorabile unui comerț larg. În cursul tratativelor pe care le-a avut la Londra, secretarul de stat, Dean Rusk, a întîlnit o atmosferă similară.

Un vot negativ al Congresului american sau chiar tergiversarea adoptării unei hotărîri în anul acesta ar fi imobilizat politica noului președinte într-unul din domeniile cele mai importante.

Toate acestea explică acțiunile multiple ale președintelui Johnson pentru a obține aprobarea unei clauze potrivit căreia banca guvernamentală de export și import să poată garanta acordurile și tranzacțiile comerciale încheiate de Statele Unite cu țările socialiste, sau măcar dreptul președintelui de a aproba o garanție de acest fel acordată de banca de export și import.

Observatorii americani apreciază că hotărîrea luată de Congres este rațională și promițătoare.

Alexander GORDON

Washington, 24 decembrie .

Pe străzile orașului Los Angeles fluvii de apă și noroi, după ruperea barajului de la Baldwin Hills. Pagubele sînt mai mari de 10 milioane de dolari

SAIGON

Fratele geamăn

Se pare că situației existente în prezent la Saigon i se potrivește întocmai o veche legendă vietnameză a cărei morală este „nu trebuie să speri în bine dacă înlocuiești răul cu fratele său geamăn".

Dacă la 1 noiembrie în Vietnamul de sud s-au manifestat unele speranțe într-o schimbare în mai bine, n-a fost nevoie de nici două luni pentru a le risipi. Noul regim continuă represiunile. Se semnalează noi sinucideri demonstrative ale unor budiști (propaganda oficială le explică prin „motive personale"). Libertatea presei a fost unul din drepturile cel mai zgomotos proclamate de juntă : la numai o săptămînă după apariție, cotidianele **Dan Ta, Dan Den** și **Tan Van** care criticaseră moderat regimul recomandînd adoptarea unei politici neutraliste, au fost suspendate. Sînt fapte pe care corespondentul ziarului **New York Herald Tribune** le comenta laconic : „La sud de paralela 17 s-a instituit un nou stat polițist similar cu regimul lui Ngo Dinh Diem". **Washington Star** menționa chiar că „nu e departe ziua cînd regimul lui Diem ar putea fi socotit tolerant, prin comparație, ceea ce ar constitui o adevărată ironie".

Altor cercuri, lovitura de stat de la 1 noiembrie le-a inspirat speranțe într-un succes grabnic al juntei împotriva forțelor patriotice. Dar junta s-a fărîmițat repede în grupuri rivale, care dau ordine contradictorii, își încearcă reciproc puterea, fiecare căutînd să speculeze în propriul avantaj disensiunile existente. Un exemplu al luptei pentru putere îl constituie planul de reorganizare a armatei, considerat de observatorii politici ca fiind îndreptat în principal împotriva generalului Ton That Dinh, fost colaborator apropiat al lui Diem, acum ministru de interne și comandant al corpului 3 de armată, ale cărui trupe se află concentrate în jurul Saigonului. Om deosebit de ambițios, considerat în unele cercuri ca viitor lider al juntei, Ton That Dinh a reușit însă prin manevre de culise și cu ajutorul influenței sale în comitetul militar revoluționar, unde este vicepreședinte, să zădărnicească tentativa de a-l înlocui.

În luna noiembrie, trupele sud-vietnameze au suferit cele mai grele pierderi din anul acesta, în special în provinciile cheie din regiunea fluviului Mekong-Long An, Kien Hoa și Dinh Duong. Acțiunile patrioților vietnamezi din jurul Saigonului și de-a lungul drumurilor pricipale subminează moralul trupelor sud-vietnameze masate în capitala țării. „Pe măsură ce securitatea în jurul Saigonului scade, scrie **Le monde diplomatique** referindu-se la aceste acțiuni, adepții juntei se vor întreba dacă lovitura de stat a servit la ceva. Partizanii luptă cu pricepere și combativitate. S-ar putea ca următoarele luni să fie critice"...

Situația trupelor sud-vietnameze a fost examinată în amănunt săptămîna trecută în convorbirile care au avut loc între specialiștii militari ai juntei și McNamara, ministrul de război al S.U.A., sosit la Saigon „pentru a discuta problemele și a găsi soluții".

În urma vizitei sale anterioare (septembrie), McNamara întocmise un raport pe baza căruia guvernul S.U.A. a anunțat că va retrage probabil pînă la sfîrșitul anului 1965 majoritatea personalului american din Vietnamul de sud. O mie de soldați au și plecat. Agenția United Press International arată însă că acum s-a revenit asupra planului de retragere.

Ambasadorul S.U.A. în Vietnamul de sud, Cabot Lodge, a declarat : „Guvernul de la Saigon manifestă dorința de a continua mai energic războiul iar politica S.U.A. constă în a ajuta guvernul sud-vietnamez să cîștige acest război". În realitate, scrie revista **United States News and World Report**, „aceasta este o soluție de compromis între părerea unor cercuri militare care cer un efort suplimentar din partea Statelor Unite și punctul de vedere al unor oameni politici influenți ca senatorul Mike Mansfield, potrivit căruia poporului și guvernului sud-vietnamez le revine sarcina să suporte povara principală ; în caz contrar, Statele Unite ar avea dreptul să-și reducă angajamentele, sau să renunțe pe deplin la ele".

Întors la Washington, McNamara a conferit sîmbătă cu președintele Johnson și cu directorul Agenției centrale de informații, McCone, asupra situației din Vietnamul de sud. Plecînd de la Casa Albă, ministrul american a confirmat, într-o declarație făcută ziariștilor, gravele dificultăți pe care le întîmpină autoritățile de la Saigon.

„Poporul sud-vietnamez, remarcă corespondentul american Sanche de Gramont, aspiră la o soluție politică bazată pe o formă de neutralism". Se pare că acest punct de vedere este însușit și de unele cercuri de la Washington. Un ecou deosebit a stîrnit articolul ziaristului american James Reston care, în **New York Times**, sublinia utilitatea studierii mai îndeaproape a propunerii pentru crearea unei centuri neutre de state în Asia de sud-est care să cuprindă Cambodgia, Laosul și Vietnamul de sud (propunere formulată, după cum se știe, de Cambodgia, și însușită de Frontul Național de Eliberare sud-vietnamez).

I. NICOLAESCU

După trei ani de activitate

Creat la 20 decembrie 1960, Frontul Național de Eliberare din Vietnamul de sud are în prezent, potrivit propriilor sale aprecieri, 7 milioane de membri și simpatizanți, și controlează trei sferturi din teritoriul țării. El grupează mai mult de 20 de organizații politice, militare și religioase, între care 3 partide politice importante (Partidul Radical Socialist, Partidul Liber Democrat și Partidul Popular Revoluționar din Vietnam), o organizație a tineretului revoluționar, forțele armate populare de apărare, asociații budiste, catolice etc. etc. Un comitet central, din care fac parte 30 de reprezentanți ai partidelor și organizațiilor amintite, îndrumă activitatea Frontului. Ca președinte a fost ales în unanimitate Nghuyen Huu Tho. Pe teritoriul controlat de Front, 38 de regiuni sînt îndrumate de comitete regionale iar majoritatea districtelor de comitete districtuale. În regiunile eliberate, țăranii sud-vietnamezi au devenit stăpîni pe 1 500 000 ha de pămînt. Au fost restaurate sau construite peste 1 500 de școli primare și secundare, mici maternități, orfelinate. Frontul Național de Eliberare dispune de o agenție de informații, un post de radio și un ziar, precum și de un studio cinematografic, toate purtînd același nume : Eliberarea.

În „Manifestul" și în „Declarația" care fixează programul său de acțiune, Frontul Național de Eliberare formulează condițiile pentru reglementarea situației în țară, printre care : înlăturarea dictaturii, organizarea unor alegeri generale libere și crearea unui guvern de coaliție națională care să promoveze o politică de coexistență pașnică și neutralitate.

PNOM PENH

Neutralitatea cambodgiană în 1964

Din nou Cambodgia suscită comentarii, atrage atenția presei mondiale prin succesiunea evenimentelor pe planul relațiilor ei cu țările occidentale, după reafirmarea recentă de către prințul Norodom Sianuk a politicii de strictă neutralitate pe care țara sa intenționează să o promoveze și pe viitor.

Într-unul din numerele trecute ale revistei noastre ne-am referit la consecințele renunțării de către Cambodgia la „ajutorul american". Reacțiile americane la această acțiune sînt de două categorii : oficial, s-au exprimat „regrete" în legătură cu hotărîrea guvernului Norodom Sianuk, în timp ce presa a lansat o ofensivă violentă împotriva politicii cambodgiene. *Newsweek*, într-un articol publicat la mijlocul lunii decembrie, își declara totalul dezacord cu ceea ce denumea politica „neutralității independente" a Cambodgiei. Făcîndu-se interpreta punctului de vedere al puterilor occidentale, revista arată că reacția acestora la declarațiile făcute în ultimul timp de guvernul cambodgian a fost un „strigăt de alarmă". „Ele (puterile occidentale — n.r.) au argumentat că succesul neutralității este îndoielnic". Mergînd mai departe, unele ziare *(New York Times, Time)* au atacat cu vehemență politica externă a Cambodgiei, recurgînd la ceea ce prințul Norodom Sianuk a calificat drept „ofense aduse diplomaților și articole nefavorabile Cambodgiei". Practic, după cererea în legătură cu întreruperea „ajutorului", relațiile americano-cambodgiene au cunoscut o perioadă de continuă încordare. Lucrurile au culminat cu anunțarea de către Cambodgia a retragerii personalului ambasadei sale de la Washington.

Judecînd prin prisma ultimelor acțiuni și comentarii din surse americane, se poate aprecia că S.U.A. intenționează să găsească formulele cele mai acceptabile pentru o îmbunătățire a relațiilor cu Cambodgia. Pe această linie se înscrie intenția de a-l trimite la Pnom Penh pe Dean Acheson care, cu un an în urmă, a susținut în fața Curții Internaționale de Justiție de la Haga cererea cambodgiană în legătură cu templul de la Siem Reap, ocupat de Tailanda. Într-o întrevedere cu ambasadorul Cambodgiei la Washington, Nong Kimny, subsecretarul de stat Averell Harriman și-a exprimat dorința de „normalizare a relațiilor între cele două state".

Această „fază a intențiilor" nu a fost încă depășită, întrucît Statele Unite au refuzat să ia în considerare condițiile prealabile formulate de Cambodgia pentru vizita lui Acheson la Pnom Penh. După cum se știe, aceste condiții includeau cererea cambodgiană privind prezentarea de scuze de către ambasadorul Yost din Departamentul de Stat în legătură cu unele declarații considerate denigratoare la adresa politicii cambodgiene ; retragerea unor declarații ale ambasadei americane din Cambodgia și încetarea emisiunilor rebelilor cambodgieni din Tailanda și Laos.

Problema care se discută însă cel mai mult în ultimul timp în legătură cu Cambodgia este cea privitoare la formularea unor garanții internaționale față de politica sa de neutralitate. Încă mai demult Cambodgia a propus convocarea unei reuniuni a statelor participante la conferința de la Geneva în problema Laosului, care să garanteze neutralitatea și independența Cambodgiei. Inițial, guvernele occidentale au refuzat să participe la o asemenea conferință. Se pare că în ultimul timp această atitudine s-a schimbat. De la „indiferența oficială", cum o califica ziarul *Daily Herald*, s-a trecut la o fază de consultări intense. Sesiunea consiliului N.A.T.O de la Paris a prilejuit astfel un schimb intens de vederi în legătură cu cererea cambodgiană. Relatările corespondenților occidentali prezenți la sesiune au îngăduit formarea unei imagini asupra intențiilor puterilor occidentale. Astfel, Anglia și Franța și-au anunțat hotărîrea de a fi prezente la o conferință menită să garanteze neutralitatea cambodgiană. Deși nu există încă o reacție oficială americană la această propunere, se crede că S.U.A. nu vor acționa altfel decît aliații lor. Revista menționată mai sus — *Newsweek* — arăta că „Statele Unite, care obișnuiau să respingă cu dispreț propunerile prințului cambodgian, vor consimți, după o oarecare ezitare, să ia parte la conferința propusă". Deocamdată, Departamentul de Stat condiționează participarea sa la conferință de cererea ca, în cadrul acesteia, Cambodgia să nu formuleze atacuri împotriva Tailandei și Vietnamului de sud.

Într-un comentariu recent publicat în ziarul *Izvestia* se arată că guvernul sovietic — unul din cei doi copreședinți ai conferinței de la Geneva — a avut dintotdeauna o atitudine plină de înțelegere față de propunerile Cambodgiei. „Cambodgia — scrie *Izvestia* — este credincioasă principiilor independenței și neutralității și ea cere să fie ferită de uneltirile agresive la adresa ei".

Calendarul internațional pe anul 1964 urmează să conțină — potrivit prevederilor presei mondiale —, încă în primele două luni, o conferință internațională în problemele neutralității cambodgiene. Se speră că ea ar putea duce la o stabilizare a situației în sud-estul asiatic, contribuind la întărirea independenței și suveranității Cambodgiei.

S. VERONA

KUALA LUMPUR

Viabilitatea federației sub semnul întrebării

În cele patru luni de existență, Federația Malayeză n-a cunoscut nici liniștea, nici începutul înfloririi promise de inițiatorii ei. Publicarea la începutul acestei săptămîni la Kuala Lumpur a unei liste de organizații „subversive" care acționează atît în Borneo de nord și în Sarawak, cît și la Singapore confirmă indirect slăbiciunea internă a federației.

La Londra s-a anunțat că — potrivit acordului anglo-malaez (extins automat asupra întregii federații) — vor fi dislocate unități engleze suplimentare în Malaya. Oficial, trupele engleze urmează să fie trimise în Sarawak și Borneo de nord pentru a veghea la frontiera terestră de 970 de km care le separă de teritoriul indonezian ; misiunea lor reală constă însă, potrivit relatărilor unor ziare britanice, în reprimarea partizanilor.

Pentru pregătirea unor operații de anvergură, trupelor engleze urmează să li se alăture, după cum releva „Sunday Times", brigăzi australiene și neozeelandeze. Ordinul pentru amplasarea unei părți din „rezerva strategică a Commonwealthului" în Malaya a fost dat, dar la folosirea ei împotriva partizanilor din Borneo de nord se manifestă ezitări. Autoritățile de la Kuala Lumpur vor ca „rezerva" să fie aruncată în foc din inițiativa comandamentului englez, în timp ce la Londra se așteaptă o cerere în acest sens din partea lui Tenga Abdel Rahman. Ministrul de război al federației, Abdel Kadir, declara în parlamentul de la Kuala Lumpur că „trimiterea australienilor și neozeelandezilor în Borneo de nord depinde exclusiv de hotărîrea Angliei".

Pînă acum nu a fost adoptată o hotărîre în acest sens. La Londra se consideră că lui Rahman i s-a încredințat conducerea federației pentru a rezolva pașnic problemele de pe vastul ei teritoriu, nu pentru a antrena Anglia într-un război fără perspectivă împotriva populației locale. De aceea, încercarea lui Rahman de a determina „rezerva" să intre în acțiune este privită cu nemulțumire la Londra. Revista „The Spectator" trăgea concluzia că „la urma urmelor, interesele lui Tenga Abdel Rahman nu coincid întotdeauna în mod necesar cu interesele Angliei".

Cît de nesigură este considerată la Colonial Office situația federației în ansamblu reiese din faptul că un ziar atît de influent ca „The Guardian" analiza eventualitatea transferării celei mai mari baze militare engleze de peste hotare de la Singapore în Australia.

Consecințele actualei stări de tensiune din Federația Malayeză se fac simțite și la Singapore, unde, în ciuda numărului mare de militari englezi, activitatea comercială a scăzut de la constituirea federației cu 12 pînă la 20 la sută.

Repercusiunile negative ale organizării federale asupra teritoriilor încorpo-